

UHASSELT

KU LEUVEN

Maastricht University

KNOWLEDGE IN ACTION

Faculteit Rechten

master in de rechten

Masterthesis

Blijvende saisine van de familierechtbank. Wordt het doel van de blijvende saisine bereikt door middel van het criterium "nieuwe elementen"?

Jelke Hansen

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten, afstudeerrichting rechten

PROMOTOR :

Prof. dr. Tim WUYTS

De transnationale Universiteit Limburg is een uniek samenwerkingsverband van twee universiteiten in twee landen: de Universiteit Hasselt en Maastricht University.

UHASSELT

KNOWLEDGE IN ACTION

www.uhasselt.be
Universiteit Hasselt
Campus Hasselt:
Martelarenlaan 42 | 3500 Hasselt
Campus Diepenbeek:
Agoralaan Gebouw D | 3590 Diepenbeek

2022
2023

UHASSELT

KNOWLEDGE IN ACTION

KU LEUVEN

Maastricht University

Faculteit Rechten

master in de rechten

Masterthesis

Blijvende saisine van de familierechtbank. Wordt het doel van de blijvende saisine bereikt door middel van het criterium "nieuwe elementen"?

Jelke Hansen

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten, afstudeerrichting rechten

PROMOTOR :

Prof. dr. Tim WUYTS

Samenvatting

De familierechtbank werd opgericht bij de wet van 30 juli 2013. Het doel van deze wet is een snelle en laagdrempelige toegang tot de familierechter creëren. Om deze doelstellingen te bereiken, werd het mechanisme van de blijvende saisine bij de familierechtbank ingevoerd. Het wettelijk kader met betrekking tot de blijvende saisine bij de familierechtbank is terug te vinden in artikel 1253*ter*/7 Ger.W..

De blijvende saisine is een mechanisme waarbij een zaak op vereenvoudigde wijze, eens ze aanhangig is gemaakt, opnieuw voor dezelfde rechtbank gebracht kan worden, nadat er reeds een eindvonnis is in de vorige procedure. Voor de aanhangigmaking van de zaak is een neerlegging van de conclusies bij de griffie of een schriftelijk verzoek voldoende. Om van dit mechanisme gebruik te kunnen maken, zijn nieuwe elementen vereist.

Voordat de partijen een verzoek kunnen neerleggen op grond van de blijvende saisine, moeten verschillende voorwaarden vervuld zijn. Ten eerste moet er een eindvonnis in dezelfde zaak zijn. Ten tweede mag de zaak niet zijn doorgehaald. Ten derde kan een zaak op grond van de blijvende saisine niet voor de familierechtbank gebracht worden wanneer een beroep tegen een vorig vonnis van de familierechtbank nog hangende is. Ten vierde moet er sprake zijn van nieuwe elementen.

Uit rechtswetenschappelijk en empirisch onderzoek blijkt dat er onenigheid is in de rechtspraak en rechtsleer met betrekking tot verschillende aspecten van de blijvende saisine. Zo is er onder andere discussie omtrent de invulling van de nieuwe elementen.

De wetgever was zich ervan bewust dat een laagdrempelige toegang tot de rechter kan leiden tot rechtsmisbruik. De wetgever heeft bepaald dat de rechter misbruik kan sanctioneren door een civiele geldboete op te leggen.

Deze masterthesis is een aanbevelend onderzoek. Er wordt onderzocht hoe het begrip 'nieuwe elementen' bedoeld in artikel 1253*ter*/7, §1, lid 1 Ger.W. kan worden verduidelijkt rekening houdende met de nood aan een snelle en laagdrempelige rechtsingang in familiezaken en zonder dat deze rechtsingang nieuwe geschillen aanmoedigt of uitlokt. Om deze vraag te kunnen beantwoorden, wordt er gebruikgemaakt van een rechtswetenschappelijk en sociaal-wetenschappelijk onderzoek. Aan de hand van toetsingscriteria wordt er eerst geëvalueerd vanuit rechtsdogmatisch perspectief en daarna vanuit sociaal-wetenschappelijk perspectief. Daarna worden deze evaluaties met elkaar vergeleken. Door deze vergelijking wordt onderzocht of de praktijk het doel van de wetgever bevestigt of tegenspreekt. Tot slot wordt er een aanbeveling gedaan en een nieuw artikel 1253*ter*/7 Ger.W. voorgesteld.

Dankwoord

Deze masterthesis vormt het sluitstuk van mijn rechtenopleiding aan de UHasselt. Het schrijven van deze thesis is een zeer leerrijk en boeiend proces geweest. Ik wil graag enkele personen bedanken die me hebben geholpen bij de totstandkoming van mijn masterthesis.

Ik wil graag mijn promotor, prof. dr. T. Wuyts bedanken voor de goede begeleiding en de kritische, maar terechte feedback. Zonder zijn begeleiding, tips en ondersteuning was deze masterthesis niet tot stand gekomen. Hij probeert er steeds voor te zorgen dat je het beste uit jezelf haalt.

Daarnaast wil ik mijn ouders bedanken voor de kansen die ze me gegeven hebben. Zonder hen had ik niet gestaan waar ik nu sta. Ze hebben altijd in me geloofd en me gesteund doorheen de hele rechtenopleiding. Ook wil ik mijn vriend bedanken voor het bieden van een luisterend oor. Daarnaast wil ik mijn vriendinnen bedanken om me te steunen doorheen dit proces en de hele opleiding. Tot slot bedank ik Roger voor het nalezen van mijn thesis.

Tot slot wil ik de rechters bedanken die ik heb geïnterviewd. Ze hebben tijd vrij gemaakt om mij te woord te staan. Zonder deze rechters had ik mijn masterthesis nooit kunnen realiseren.

Jelke Hansen,
Maaseik, 11 mei 2023.

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Hoofdstuk 1. Blijvende saisine bij de familierechtbank	8
<i>Afdeling 1. Internationaal niveau</i>	8
Onderafdeling 1. Artikel 6 EVRM	8
Onderafdeling 2. Artikel 8 EVRM	9
<i>Afdeling 2. De familierechtbank</i>	12
Onderafdeling 1. Oprichting	12
Onderafdeling 2. Doel	13
Onderafdeling 3. Bevoegdheid	14
<i>Afdeling 3. De blijvende saisine</i>	15
Onderafdeling 1. Definitie	15
Onderafdeling 2. Historiek	16
Onderafdeling 3. Doel	17
Onderafdeling 4. Toetsingscriteria	17
Hoofdstuk 2. Wettelijk kader met betrekking tot de blijvende saisine van de familierechtbank	20
<i>Afdeling 1. Materieel toepassingsgebied</i>	20
Onderafdeling 1. Alle zaken die geacht worden spoedeisend te zijn	20
Onderafdeling 2. Sommige zaken na echtscheiding door onderlinge toestemming	21
Onderafdeling 3. Zaken met betrekking tot de uitvoering van een vorige vonnis	22
<i>Afdeling 2. Toepassingsvoorwaarden voor de blijvende saisine</i>	23
Onderafdeling 1. Er is een eindvonnis in dezelfde zaak geveld	23
Onderafdeling 2. De zaak werd niet doorgehaald	26
Onderafdeling 3. De gevolgen van hoger beroep tegen een vorige beslissing	26
Onderafdeling 4. Het voorhanden zijn van nieuwe elementen	27
§1. Algemeen	27
§2. Geschillen in het algemeen	30
§3. Geschillen met betrekking tot een uitkering tot levensonderhoud	31
§4. Geschillen met betrekking tot een vordering aangaande de uitoefening van het ouderlijk gezag, de verblijfsregeling of de uitoefening van een omgangsrecht	33
Onderafdeling 5. Geen blijvende saisine voor de familiekamer van het hof van beroep	35
<i>Afdeling 3. Beperkingen ratione temporis</i>	35
<i>Afdeling 4. Werkwijze bij het aanhangig maken van een nieuwe vordering</i>	36
Onderafdeling 1. Neerlegging van een conclusie of schriftelijk verzoek	36

Onderafdeling 2. Geen nieuw rolrecht verschuldigd	37
Onderafdeling 3. Vaststelling van de zaak en oproeping van partijen	38
Onderafdeling 4. Mogelijkheid van een vordering bij verstek.....	38
<i>Afdeling 5. Sanctionering van oneigenlijk gebruik van de blijvende saisine.....</i>	<i>38</i>
Onderafdeling 1. Uitdrukkelijke verwijzing in artikel 1253ter/7, §2 Ger.W.	38
Onderafdeling 2. Mogelijkheden van artikel 780bis Ger.W.....	39
Onderafdeling 3. Veroordeling in de gerechtskosten	41
<i>Afdeling 6. De interne territoriale bevoegdheid van de familierechtbank bij blijvende saisine.....</i>	<i>42</i>
<i>Afdeling 7. Evaluatie vanuit rechtsdogmatisch perspectief .....</i>	<i>44</i>
Hoofdstuk 3. Evaluatie vanuit sociaal-wetenschappelijk oogpunt	46
<i>Afdeling 1. Eerder gevoerd empirisch onderzoek .....</i>	<i>46</i>
Onderafdeling 1. Aantal voorafgaande vonnissen	46
Onderafdeling 2. Verstreken tijd sinds vorige vonnis	46
Onderafdeling 3. Aangevoerde nieuwe elementen	47
Onderafdeling 4. Wijziging eerder getroffen regeling.....	48
<i>Afdeling 2. Analyse diepte-interviews.....</i>	<i>48</i>
Onderafdeling 1. Invoering van de blijvende saisine van de familierechtbank, positief of negatief?	48
Onderafdeling 2. Worden geschillen aangemoedigd?	49
Onderafdeling 3. Doelstellingen	52
§1. Toegankelijke toegang	52
§2. Snelle toegang	52
Onderafdeling 4. Beoordelen van nieuwe elementen	53
§1. Geschillen in het algemeen	53
§2. Geschillen met betrekking tot een uitkering tot levensonderhoud.....	54
§3. Geschillen met betrekking tot een vordering aangaande de uitoefening van het ouderlijk gezag, de verblijfsregeling of de uitoefening van een omgangsrecht.....	56
Onderafdeling 5. Alternatieve wijze voor een snelle en laagdrempelige toegang tot de rechtbank.....	58
Onderafdeling 6. Misbruik van de blijvende saisine	59
§1. Hoeveelheid misbruik	59
§2. Sanctionering misbruik.....	60
§3. Afschrikkend effect van de geldboete.....	62
Onderafdeling 7. Wijziging eerder getroffen regeling.....	63
Onderafdeling 8. Bemiddeling	64
<i>Afdeling 3. Evaluatie vanuit sociaal-wetenschappelijk perspectief .....</i>	<i>65</i>
<i>Afdeling 4. Vergelijking rechtswetenschappelijk en sociaal-wetenschappelijk onderzoek .....</i>	<i>66</i>

Hoofdstuk 4. Aanbevelingen	70
<i>Afdeling 1. Nieuwe elementen .....</i>	<i>70</i>
<i>Afdeling 2. Snelle toegang .....</i>	<i>71</i>
<i>Afdeling 3. Misbruik voorkomen .....</i>	<i>71</i>
<i>Afdeling 4. Voorstel nieuw artikel 1253ter/7 Ger.W. ....</i>	<i>72</i>
Conclusie.....	74
Bibliografie.....	76
Bijlagen	84

Inleiding

§1. Onderwerp en probleemstelling

1. In 2021 zijn er in totaal 63.799 nieuwe zaken aanhangig gemaakt bij de rechtbank van eerste aanleg, sectie familie. De zaken die het meest aanhangig werden gemaakt, waren zaken over de uitoefening van het ouderlijk gezag, namelijk 11.847 zaken (18,57%). Op de tweede plaats zaken met betrekking tot echtscheiding bij onderlinge toestemming, namelijk 11.658 zaken (18,27%). Zaken ingesteld op grond van de blijvende saisine staan op de derde plaats, namelijk 7.960 zaken (12,48%).¹ Hieruit kan geconcludeerd worden dat de blijvende saisine een prominente plaats inneemt.

Uit deze cijfers kan worden afgeleid dat advocaten, de partijen en familierechters vaak geconfronteerd worden met het mechanisme van de blijvende saisine. De blijvende saisine wordt vooral aangewend met betrekking tot maatregelen aangaande gemeenschappelijke kinderen.² Zo was er een koppel uit de echt gescheiden voor de familierechtbank te Tongeren. Samen hadden ze één kind. De rechter had een uitspraak gedaan over onder andere het onderhoudsgeld, het ouderlijk gezag en de verblijfsregeling. Naar aanleiding van een conflict omtrent het onderhoudsgeld en de verblijfsregeling tussen de ex-partners onderzocht de advocaat of ze de mogelijkheid hadden om naar de rechtbank van Tongeren te stappen op grond van de blijvende saisine. Om zich te beroepen op de blijvende saisine van de familierechtbank, dient er sprake te zijn van nieuwe elementen. Er dient concreet nagegaan te worden of hun situatie valt onder art. 1253ter/7, §1, lid 2 Ger.W.. In dit artikel zijn er drie categorieën opgesomd wanneer partijen naar de familierechtbank kunnen stappen op grond van de blijvende saisine: 1° over het algemeen, een feit dat niet bekend was bij het eerste verzoek; 2° met betrekking tot een uitkering tot levensonderhoud, nieuwe omstandigheden waarin de partijen of de kinderen verkeren, en die hun situatie ingrijpend kunnen wijzigen; 3° met betrekking tot de organisatie van de verblijfsregeling, het recht op persoonlijk contact en de uitoefening van het ouderlijk gezag, nieuwe omstandigheden die de toestand van de partijen of die van het kind kunnen wijzigen.

2. Het probleem is dat het niet duidelijk af te bakenen is wat er onder "nieuwe elementen" valt. Het begrip "nieuwe elementen" is een notie dat invulling behoeft. Ook is er niet altijd eensgezindheid over wanneer nu wel of niet sprake is van nieuwe elementen. De rechter heeft een ruime beoordelingsbevoegdheid om te bepalen of er sprake is van nieuwe elementen. Hierdoor is het moeilijk om op voorhand in te schatten wanneer de rechter de feiten zal aanvaarden als nieuwe elementen. Dit leidt tot rechtsonzekerheid voor de partijen.³ Een gevolg van deze onduidelijkheden omtrent "nieuwe elementen" is dat het partijen lijkt aan te moedigen om een in hun nadeel beslechte zaak snel opnieuw voor te leggen aan de familierechter. Ook dienen de partijen geen nieuw rolrecht

---

¹ College van de hoven en rechtbanken (Steundienst), *de jaarlijkse statistieken van de hoven en rechtbanken: gegevens 2021 – rechtbanken van eerste aanleg: familie sectie*: https://www.rechtbanken-tribunaux.be/sites/default/files/media/col/stat/2021/nl/rea-familie_2021_nl.pdf (consultatie 22 april 2023).

² P. SENAËVE, "De blijvende saisine in de praktijk van de familierechtbanken", *T.Fam.* 2021, afl. 3, (60) 60.

³ E. VAN DER VELPEN, "Recente ontwikkelingen inzake echtscheiding door onderlinge toestemming", in P. SENAËVE (ed.), *Themis 25 – Personen- en familierecht*, Brugge, die Keure, 2004, (77) 85.

te betalen als het mechanisme van de blijvende saisine van toepassing is. Er wordt dan ook te pas en te onpas beroep gedaan op de blijvende saisine van de familierechtbank. Zo stelt bijvoorbeeld een partij een vordering in op grond van de blijvende saisine, maar niet met betrekking op voorgaande zaken. Indien het gaat om een nieuwe vordering, dienen er geen nieuwe elementen aangetoond te worden, want in dat geval kan er geen gebruik worden gemaakt van het mechanisme van de blijvende saisine. Dit zou mogelijk een misbruik kunnen uitmaken van de blijvende saisine.⁴ Door artikel 1253*ter*/7, §2 Ger.W. kan de rechter het oneigenlijk gebruik van de blijvende saisine bestraffen door een geldboete op te leggen.⁵ Er is zowel rechtspraak terug te vinden waar de rechter geen boete oplegt als rechtspraak waar de rechter wel een boete oplegt.⁶ Het valt dus op dat de straf niet steeds wordt opgelegd, waardoor de vraag gesteld kan worden of het een effectieve aanpak is.

§2. Onderzoeksvragen

3. De centrale onderzoeksvraag luidt als volgt: "Hoe kan het begrip 'nieuwe elementen' bedoeld in artikel 1253*ter*/7, §1, lid 2 Ger.W. worden verduidelijkt rekening houdende met de nood aan een snelle en laagdrempelige rechtsingang in familiezaken en zonder dat deze rechtsingang nieuwe geschillen aanmoedigt of uitlokt?".

Om een antwoord te kunnen geven op de centrale onderzoeksvraag, wordt eerst een antwoord geformuleerd op vier subonderzoeksvragen. De subonderzoeksvragen zijn de volgende:

- Wat is de doelstelling van de blijvende saisine van de familierechtbank?
- Hoe ziet het wettelijk kader met betrekking tot de blijvende saisine bij de familierechtbank eruit?
- Laat het criterium van de "nieuwe elementen" in de praktijk een laagdrempelige en snelle toegang tot de familierechtbank toe zonder dat dit nieuwe geschillen aanmoedigt of uitlokt?
- Hoe kan het criterium van de "nieuwe elementen" in het kader van de blijvende saisine voor de familierechtbank worden verbeterd zodat de doelstelling van een snelle en laagdrempelige toegang zonder dat nieuwe geschillen worden aangemoedigd of uitgelokt wordt bereikt?

§3. Onderzoeksmethodologie

4. Om een antwoord te kunnen geven op de centrale onderzoeksvraag en de subonderzoeksvragen, wordt er een interdisciplinair onderzoek gevoerd.

Eenzijds wordt er gebruik gemaakt van de methode van het rechtswetenschappelijk onderzoek.⁷ De onderzoeksmethode die hierbij gehanteerd wordt, is een literatuurstudie. Er wordt gebruik gemaakt van wetgeving (en voorbereidende documenten), rechtspraak en rechtsleer. Om zo veel mogelijk

---

⁴ Famrb. Antwerpen (afd. Mechelen) 29 april 2021, *RABG* 2021, afl. 14, 1343-1347.

⁵ Art. 780*bis* Ger.W.

⁶ Famrb. Brussel (FR. (128e kamer) 25 september 2019, *Act.dr.fam.* 2020, afl. 2, 50-54; Famrb. Antwerpen (afd. Turnhout) 20 november 2020, nr. 18/1379/A, onuitg., aangehaald door P. SENAËVE, "De blijvende saisine in de praktijk van de familierechtbanken", *T.Fam.* 2021, afl. 3, (60) 72.

⁷ L. KESTEMONT, P. SCHOUKENS, K. HENDRICKX en E. TERRY, *Rechtswetenschappelijk schrijven*, Leuven, Acco, 2020, 42.

bronnen te verzamelen, wordt de sneeuwbal methode toegepast.⁸ De meest gebruikte wetgevende bronnen zijn de wet van 30 juli 2013 betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtsbank en de voorbereidende werken. Voor wat betreft de rechtsleer wordt er vooral gekeken naar de verschillende standpunten tussen rechtsgeleerden.

Anderzijds wordt de methode van het sociaal-wetenschappelijk onderzoek gehanteerd. Het sociaal-wetenschappelijk onderzoek vult het rechtswetenschappelijk onderzoek verder aan. Het gevoerde sociaal-wetenschappelijk onderzoek is een praktijkgericht onderzoek.⁹ Het onderzoek is een kwalitatief onderzoek. Er wordt gebruik gemaakt van niet-numerieke gegevens, namelijk diepte-interviews.¹⁰ Het voordeel van interviews is dat doorgenvraagd kan worden en meer uitleg gevraagd kan worden. Ook kan alle informatie worden gevraagd die nodig is.¹¹ Er wordt gebruik gemaakt van open interviews, namelijk een gestructureerd en gestandaardiseerd open interview.¹² Er is een vragenlijst opgemaakt, maar de volgorde van de vragen ligt niet vast. Ook kan het zijn dat bepaalde vragen beantwoord worden in een andere vraag. Er wordt voor gezorgd dat de respondent niet te veel gestuurd wordt, waardoor vooral de eigen ervaringen en meningen naar voren komen. Er wordt gefocust op experts uit het veld, namelijk de familierechters. Deze personen zijn goed geïnformeerd over het mechanisme van de blijvende saisine. De familierechters moeten namelijk de toepassingsvoorwaarden van de blijvende saisine beoordelen. De rechters moeten uitspraak doen of de zaak op grond daarvan opnieuw voor de familierechter kan worden gebracht. Om zoveel mogelijk familierechters te kunnen bereiken, heb ik contact opgenomen met alle nederlandstalige griffies. Zes familierechter hebben gereageerd op mijn vraag. Vijf van de zes geïnterviewde familierechters zijn vrouwen. Uitgezonderd één familierechter, zijn alle familierechters tewerkgesteld in Vlaanderen. Drie rechters zijn van het gerechtelijk arrondissement Antwerpen. Twee familierechters zijn werkzaam in het arrondissement Oost-Vlaanderen. Één familierechter is werkzaam op de nederlandstalige afdeling van het arrondissement Brussel. Vier rechters zijn uitsluitend familierechter. Één rechter is zowel familierechter als jeugdrechter. Één rechter is naast familierechter ook beslagrechter. Één respondent is negen jaar rechter. Één rechter is 7 jaar werkzaam als familierechter. Twee respondenten zijn 4 jaar rechter. Één respondent is 5 jaar rechter. Één rechter is minder dan 1 jaar rechter. Door middel van deze interviews wil ik hun standpunt omtrent de blijvende saisine te weten komen. Op die manier kom ik te weten wat hun ervaring is, of ze vinden dat het doel van de blijvende saisine bereikt is en wat er volgens hen anders kan of net niet. Het nadeel van de diepte-interviews is dat het slechts een subjectieve meting is. Dit vormt dan ook een beperking van mijn onderzoek. Toch hoop ik op die manier een beter zicht te krijgen over hoe het eraan toe gaat in de praktijk. Een andere beperking van het sociaal-wetenschappelijk onderzoek is het beperkt aantal geïnterviewde rechters. Het zou dus mogelijk zijn dat indien er meerdere of andere familierechters geïnterviewd waren, dit zou leiden tot andere resultaten.

---

⁸ L. KESTEMONT, P. SCHOUKENS, K. HENDRICKX en E. TERRY, *Rechtswetenschappelijk schrijven*, Leuven, Acco, 2020, 38-39.

⁹ H. ROOSE en B. MEULEMAN, *Kennis maken – Methodologie voor sociale wetenschappers*, Gent, Skribis, 2021, 53.

¹⁰ *Ibid.*, 54-55.

¹¹ J. BILLIET en A. CARTON, "Dataverzameling: gestandaardiseerde interviews en zelf-in-te-vullen vragenlijsten" in J. BILLIET en H. WAEGE (eds.), *een samenleving onderzocht*, Berchem, De Boeck, 2013, (285) 289-290.

¹² B. CRAMBE en H. WAEGE, "kwalitatief onderzoek en dataverzameling", in J. BILLIET en H. WAEGE (eds.), *een samenleving onderzocht*, Berchem, De Boeck 2013, (315) 322; D. MORTELMANS, *handboek kwalitatieve onderzoeksmethoden*, Leuven, Acco, 2020, 221.

5. Het onderzoek is een aanbevelend onderzoek. Eerst wordt onderzocht wat de doelstellingen zijn van de blijvende saisine van de familierechtbank. Nadien wordt nagegaan of deze doelstellingen bereikt worden door het criterium van de nieuwe elementen. Daarna wordt er bepaald of het wettelijk kader omtrent de blijvende saisine veranderd dient te worden of niet. Indien een verandering zich opdringt, wordt er ook een voorstel gedaan hoe het wettelijk kader er dan zou moeten uitzien.

Er wordt gekeken of de doelstellingen van de blijvende saisine bereikt worden aan de hand van het criterium "nieuwe elementen". Er wordt nagegaan of de toegang tot de rechter snel en laagdrempelig is door het mechanisme van de blijvende saisine, zoals gehoopt door de wetgever.¹³ Er dient ook rekening gehouden te worden dat een te lage drempel ervoor kan zorgen dat er misbruik wordt gemaakt van de blijvende saisine. Daarbij moet er ook opgelet worden dat het geen nieuwe geschillen aanmoedigt of uitlokt. Hier kunnen hypothesen gemaakt worden. Bijvoorbeeld wanneer de toegang tot de familierechtbank te laagdrempelig wordt, kan dit ervoor zorgen dat partijen sneller de neiging hebben om hun zaak aanhangig te maken zonder dat dit nodig is. Ze gaan bijvoorbeeld de zaak opnieuw aanhangig maken op grond van de blijvende saisine wanneer ze het niet eens zijn met het vorige vonnis. Hiervoor dient de blijvende saisine niet, ze hadden hoger beroep moeten instellen. Een volgende hypothese is bijvoorbeeld dat partijen door het mechanisme in conflict blijven met elkaar, omdat het conflict niet wordt afgesloten want het kan steeds opnieuw aanhangig worden gemaakt. Dit wordt later in deze scriptie besproken (*infra* nr. 134).

6. Niet alle rechtspraak van de familierechtbank wordt gepubliceerd, waardoor niet alle rechtspraak geanalyseerd kon worden. Dit kan tot gevolg hebben dat wanneer andere rechtspraak geanalyseerd zou worden, dit kan leiden tot andere inzichten. Ook zijn slechts een beperkt aantal familierechters geïnterviewd, zoals hierboven vermeld. Dit zijn dus de twee grootste beperkingen van het gevoerde onderzoek.

7. Deze masterscriptie gaat niet over de algemene werking van de familierechtbank, maar enkel over de werking van de blijvende saisine. Door de beperkte omvang wordt de internationale rechtsmacht van de familierechtbank in verband met de blijvende saisine niet geanalyseerd.

§4. Opbouw masterscriptie

8. In het eerste hoofdstuk wordt er eerst op internationaal niveau gekeken naar de waarborgen die artikel 6 EVRM biedt en de rechten die gewaarborgd worden door artikel 8 EVRM. Vervolgens definieer ik wat de familierechtbank en de blijvende saisine inhouden en dit op basis van rechtswetenschappelijk onderzoek. Deze begrippen hanteer ik vervolgens consequent doorheen mijn masterscriptie. Ik geef onder meer de historiek en het doel weer van beide begrippen. De doelstellingen zijn een inspiratie geweest om de toetsingsnormen te bepalen. De toetsingsnormen

---

¹³ Wetsvoorstel betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, Toelichting, *Parl.St. Kamer* 2010-11, nr. 0682/001, 16.

komen ook in dit hoofdstuk aan bod. Deze toetsingsnormen worden gehanteerd om te evalueren en om aanbevelingen te doen.

In het tweede hoofdstuk wordt het wettelijk kader met betrekking tot de blijvende saisine van de familierechtbank beschreven. Ook deze analyse gebeurt op basis van rechtswetenschappelijk onderzoek. Er wordt weergegeven op welke zaken het mechanisme van de blijvende saisine van toepassing is. Daarnaast worden de verschillende toepassingsvoorwaarden toegelicht. Hierna worden de beperkingen in de tijd besproken. Vervolgens wordt de werkwijze van het aanhangig maken van een nieuwe vordering op grond van de blijvende saisine uitgelegd. Hierna komt de sanctionering van het oneigenlijk gebruik van de blijvende saisine aan bod. Ook wordt de interne territoriale bevoegdheid van de familierechtbank in het kader van de blijvende saisine toegelicht. Uiteindelijk vindt er een evaluatie vanuit rechtsdogmatisch perspectief plaats op grond van de eerder aangehaalde toetsingsnormen.

Het derde hoofdstuk betreft het sociaal-wetenschappelijk onderzoek. In dit hoofdstuk wordt eerst een eerder gevoerd empirisch onderzoek, uitgevoerd door VAN ROY en BOONE, toegelicht. Daarna worden de resultaten van de eigen diepte-interviews weergegeven. Tot slot wordt er een vergelijking gemaakt tussen het rechtswetenschappelijk onderzoek en het sociaal-wetenschappelijk onderzoek. Er wordt nagegaan in welke mate het empirisch onderzoek de wet bevestigt, aanvult of verduidelijkt.

In het vierde hoofdstuk worden aanbevelingen geformuleerd in het licht van de in hoofdstuk 1 geoperationaliseerde toetsingscriteria. De aanbevelingen zijn gebaseerd op de doelstelling van de wetgever en de praktijkervaring van de geïnterviewde rechters.

Tot slot volgt er een algemene conclusie met de belangrijkste resultaten en bevindingen van zowel het rechtswetenschappelijk onderzoek als het sociaal-wetenschappelijk onderzoek.

Hoofdstuk 1. Blijvende saisine bij de familierechtbank

9. In dit hoofdstuk wordt een antwoord gegeven op de vraag wat de doelstelling van de blijvende saisine van de familierechtbank is. Eerst wordt er op internationaal niveau gekeken naar artikel 6 en 8 Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. In het kader van de blijvende saisine spelen deze rechten een belangrijke rol. Vervolgens wordt er ingegaan op het concept “de familierechtbank”. Er wordt onderzocht waarom deze rechtbank is opgericht en wat de bevoegdheden zijn van de familierechtbank. Hierna wordt er ingegaan op het mechanisme van de blijvende saisine. Ten eerste wordt algemeen omschreven wat het mechanisme precies is. Daarna komt een korte historiek aan bod. De historiek is relevant omdat het mechanisme niet als eerste in de familierechtbank werd ingevoerd. Tot slot komt het doel van de blijvende saisine aan bod. De doelstellingen zijn relevant, omdat de toetsingsnormen hierop geïnspireerd zijn. De toetsingsnormen worden ook in dit hoofdstuk besproken, zodat de lezer een duidelijk beeld heeft aan de hand van welke normen de evaluatie gebeurt, en de aanbevelingen worden geformuleerd.

Afdeling 1. Internationaal niveau

10. In deze afdeling wordt de invloed van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) besproken. In het kader van de blijvende saisine spelen artikel 6 en 8 EVRM een belangrijke rol. Artikel 6 EVRM waarborgt het recht op een eerlijk proces. Artikel 8 EVRM garandeert een recht op eerbiediging van privé-, familie- en gezinsleven. Beide rechten zijn relatieve rechten, dit betekent dat de rechten beperkt kunnen worden. Het hof leidt uit beide rechten zowel positieve als negatieve verplichtingen af. Deze verplichtingen worden hieronder besproken. Gelet op de beperkte omvang van deze scriptie worden artikel 6 en 8 EVRM enkel besproken in het licht van familiezaken.

Onderafdeling 1. Artikel 6 EVRM

11. In de Belgische Grondwet, het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en het BUPO-verdrag is geen expliciete bepaling terug te vinden die het recht op toegang tot de rechter waarborgt. Toch heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) dit recht als een uitgangspunt van artikel 6 EVRM erkend. In het kader van de blijvende saisine dient er rekening gehouden te worden met artikel 6 EVRM.¹⁴ Artikel 6 EVRM waarborgt het recht op een eerlijk proces, waaronder elke burger het recht heeft zich te wenden tot de rechter voor enerzijds het beslechten van burgerlijke geschillen en anderzijds het beoordelen van de gegrondheid van een strafvervolgung tegen hem. De begrippen ‘burgerlijke rechten’ en ‘strafvervolgung’ zijn verdragsautonome begrippen, dit betekent dat de Belgische wetgever er geen bindende inhoudsbepaling aan kan geven.

De wetgever dient de toegang tot de rechter te regelen, de wetgever moet namelijk de toelaatbaarheidsvereisten bepalen.¹⁵ In het geval van de blijvende saisine zijn de toelaatbaarheids-

---

¹⁴ K. DEVOLDER, *De bevoegdheidsverdeling in familiezaken: voor en na de familierechtbank*, Mortsel, Intersentia, 2014, 8.

¹⁵ P. DAUW en E. DAUW, *Burgerlijk procesrecht*, Mortsel, Intersentia, 2022, 44; R. DE CORTE, B. DE GROOTE en D. BRULOOT, *privaatrecht in hoofdlijnen*, Hoegaarden, LeA Uitgevers, 2022, 280.

voorwaarden onder andere het aantonen van nieuwe elementen. Deze toelaatbaarheidsvoorwaarden mogen niet te streng zijn, omdat ze anders de toegang tot de rechter kunnen ontnemen.¹⁶

12. Artikel 6 EVRM legt de staat zowel negatieve als positieve verplichtingen op. Een voorbeeld van een negatieve verplichting is dat de staat niet partijdig mag oordelen en de rechten van de verdediging niet mag schenden. Een positieve verplichting voor de staat is dat ze verplicht zijn een gerechtelijk systeem uit te bouwen. Indien er geen behoorlijk uitgebouwde justitie is, is een recht op een behoorlijke rechtsbedeling niet mogelijk. Doordat art. 6 EVRM de staat deze verplichtingen oplegt, kan er voldaan worden aan de vereisten van een behoorlijke rechtsbedeling.¹⁷ Het Hof onderzoekt enkel of het beoogde resultaat wordt bereikt. Over de middelen doet het Hof geen uitspraak.¹⁸

In het kader van artikel 6 EVRM dient de bevoegdheidsverdeling een duidelijk en samenhangend geheel te vormen. Een duidelijke bevoegdheidsverdeling is voordelig voor de toegankelijkheid van de rechter. De burger is in staat om zonder te veel moeilijkheden de bevoegde rechter te vinden. Indien er aan de rechter coherent samengestelde bevoegdheden worden toegewezen, is er sprake van samenhang. Dit zorgt ervoor dat de rechter zich kan specialiseren en daadkrachtig kan optreden.¹⁹ Door de wet van 30 juli 2013 is de bevoegdheidsverdeling veranderd. Voor de invoering van deze wet, waren familiezaken verspreid over het vredegerecht, de burgerlijke rechtbank, de jeugdrechtbank en de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg. Door de invoering van deze wet is de familierechtbank bevoegd voor alle familiale zaken, behalve de onbekwaamheidsstatuten (*infra* nr. 25).

Mijn inziens is er door de wet van 30 juli 2013 voldaan aan de vereisten van artikel 6 EVRM. De familierechtbank is ontstaan door de invoering van deze wet. De staat heeft voldaan aan de verplichting om een gerechtelijk systeem uit te bouwen. Ook is door deze wet de bevoegdheidsverdeling duidelijk geworden voor de burger. De burger weet nu tot welke rechtbank ze zich moeten wenden. Daarnaast zijn de toelaatbaarheidsvoorwaarden in het kader van de blijvende saisine niet te streng. De nieuwe elementen zijn gedefinieerd op een manier waardoor er ruimte is voor interpretatie. Hierdoor kunnen er veel situaties onder gebracht worden.

Onderafdeling 2. Artikel 8 EVRM

13. Artikel 8 EVRM speelt ook een rol in het kader van de blijvende saisine.²⁰ Artikel 8 EVRM bevat het recht op privéleven. Uit het recht op privéleven kunnen vier rechten worden afgeleid, namelijk het recht op eerbiediging van het privéleven, het gezinsleven, het huis en de

---

¹⁶ EHRM 30 juli 1998, nr. 25357/94, Aerts/België, §57-60.

¹⁷ Bijvoorbeeld: EHRM 10 juli 1984, nr. 8990/80, Guincho/Portugal; EHRM 26 oktober 1984, nr. 9186/80, De Cubber/België.

¹⁸ EHRM 26 oktober 1984, nr. 9186/80, De Cubber/België, §35; B. DE SMET, J. LATHOUWERS, K. RIMANQUE, P. DE HERT en G. STESENS, "artikel 6 – Recht op een eerlijk proces" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM, deel 2*, Mortsel, Intersentia, 2004, (371) 484.

¹⁹ K. DEVOLDER, *De bevoegdheidsverdeling in familiezaken: voor en na de familierechtbank*, Mortsel, Intersentia, 2014, 8.

²⁰ U. CERULUS, "Covid-19 en verblijfsregelingen: reden tot (tijdelijke) herziening?", *T.Fam* 2021, afl. 2, (45) 52.

communicatie.²¹ Het recht op privacy kan worden beperkt indien er cumulatief voldaan is aan drie voorwaarden. De inmenging moet voorzien zijn bij wet (de legaliteitstoets), noodzakelijk zijn in een democratische samenleving (de noodzakelijkheidstoets) en een legitiem doel nastreven (legitimiteitstoets).²² Indien aan alle voorwaarden is voldaan, dan is de inmenging in overeenstemming met het EVRM. Artikel 8 EVRM verplicht de verdragsstaten ook om de nodige maatregelen te nemen teneinde het effectieve genot van de rechten te verzekeren.²³

De gewaarborgde familiale rechten onder artikel 8 EVRM moeten niet begrepen worden als rechten van de familie of het gezin. De rechten gewaarborgd door artikel 8 EVRM hebben betrekking op rechten van personen op het vlak van hun familiale verhoudingen.²⁴

14. In het arrest Marckx heeft het EHRM zowel de negatieve als de positieve verplichtingen van de staten bepaald. Het hof stelde dat de overheid het individu moet beschermen tegen willekeurige aantastingen door de openbare overheden. Dit is een negatieve verplichting, namelijk dat staten zich moeten onthouden van dergelijke inmengingen. Daarnaast kunnen er ook positieve verplichtingen bestaan die inherent zijn aan een effectieve eerbiediging van het familie- en gezinsleven.²⁵ De eerste positieve verplichting houdt in dat de staat moet voorzien in een wettelijk en bestuurlijk kader. De tweede verplichting bestaat erin dat de staat maatregelen moet nemen om te voorkomen dat burgers onderling inbreuk maken op elkaars rechten zoals beschermd in artikel 8 EVRM.²⁶ Een schending van het recht op eerbied voor het privéleven kan volgens het EHRM ontstaan door inconsistente wetgeving.²⁷ De staat heeft ook positieve verplichtingen om de band tussen de ouder en het kind te beschermen en moet maatregelen nemen om ouder en kind te verenigen.²⁸

15. Het recht dat belangrijk is in het kader van de blijvende saisine is het recht op eerbiediging van het gezinsleven. Dit recht is van toepassing in situaties waar de verzoeker een beslissing omtrent ouderlijk gezag aanvecht, of zijn ouderlijke rechten probeert te vrijwaren.²⁹ Het recht op eerbiediging van het gezinsleven heeft niet enkel betrekking op banden tussen verwanten van sociale, morele of culturele aard, maar ook op materiële belangen in relaties tussen verwanten.³⁰ Het recht op eerbiediging van het gezinsleven omvat omgangsrecht, dit betekent het recht van de ouders en de

---

²¹ Art. 8, lid 1 EVRM.

²² Art. 8, lid 2 EVRM.

²³ P. DE HERT, "artikel 8 – recht op privacy" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM, deel 2*, Mortsel, Intersentia, 2004, (705) 721.

²⁴ D. VAN GRUNDERBEECK, *beginselen van personen- en familierecht. Een mensenrechtelijke benadering*, Antwerpen, Intersentia, 2003, 22; T. WUYTS, *Ouderlijk gezag*, Mortsel, Intersentia, 2013, 458.

²⁵ EHRM 13 juni 1979, nr. 6833/74, Marckx/België, §31; D. VAN GRUNDERBEECK, *Beginselen van personen- en familierecht. Een mensenrechtelijke benadering*, Antwerpen, Intersentia, 2003, 39.

²⁶ EHRM 13 juni 1979, nr. 6833/74, Marckx/België, §31; T. DE JONG, *Procedurele waarborgen in materiële EVRM-rechten*, Alphen aan den Rijn, Kluwer, 2017, 149.

²⁷ EHRM 28 augustus 2012, nr. 28957/95, Costa en Pavan/Italië, §71; T. WUYTS, "Autonomie in het personenrecht: de rol van artikel 8 EVRM en het EHRM in een samenleving in beweging – deel 2", *FJR* 2023, afl. 2, par. 8.

²⁸ EHRM 25 januari 2000, nr. 31679/96, Ignaccolo-Zenide/Roemenië, §94; EHRM 28 april 2016, nr. 68884/13, Cincimino/Italië, §63; U. CERULUS, "Covid-19 en verblijfsregelingen: reden tot (tijdelijke) herziening?", *T.Fam* 2021, afl. 2, (45) 52.

²⁹ E. MERCKX, "Het EHRM over ouderlijk gezag en verblijf in het belang van het kind na relatiebreuk", *T.Fam* 2017, afl. 9, (241) 243.

³⁰ EHRM 13 juni 1979, nr. 6833/74, Marckx/België, §52.

kinderen om wederzijds te genieten van elkaars gezelschap en het ouderlijk gezag, namelijk het recht in hoofde van de ouders om zelf het ouderlijk gezag over hun kinderen te hebben.³¹

16. Het EHRM heeft erkend dat een beslissing door rechtsprekende organen een inmenging inhoudt in het gezinsleven van ouder en kind.³² Een inmenging van enig openbaar gezag in de uitoefening van het recht op familielevens is enkel toegestaan indien aan drie voorwaarden voldaan zijn (*supra* nr. 13). Indien de ouders een regeling zijn overeengekomen en deze gehomologeerd is door een rechterlijke instantie, moet er niet gekeken worden of de voorwaarden vervuld zijn. De verzoeker is dan zelf verantwoordelijk voor een mogelijke schending.³³

17. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft beslist dat de nationale rechter over een ruime beoordelingsmarge beschikt bij beslissingen omtrent het ouderlijk gezag. Deze beoordelingsmarge wordt kleiner indien het ouderlijk gezag wordt ingeperkt.³⁴ Ernstige beperkingen van ouderlijke rechten zijn enkel mogelijk indien het belang van het kind het rechtvaardigt of omwille van het gedrag van de ouder, bijvoorbeeld indien de ouder onvoldoende ouderschapsvaardigheden heeft.³⁵

18. Daarnaast bevat artikel 8 EVRM procedurele vereisten. Deze zijn niet expliciet te lezen in artikel 8 EVRM, maar het Hof heeft ze hieruit afgeleid.

Het hof heeft geoordeeld dat het besluitvormingsproces een invloed heeft op de inhoud van de beslissing. De beslissing dient gebaseerd te zijn op relevante overwegingen en mag niet eenzijdig en willekeurig zijn.³⁶

Het tijdslement is zeer belangrijk in het familierecht. De vereiste van de redelijke procesduur vervat in artikel 6 EVRM kan ook afgeleid worden uit artikel 8 EVRM. In het kader van familierechtelijke procedures dienen de lidstaten te voorkomen dat het geschil beslecht wordt door de feiten in plaats van door juridische argumenten en elementen.³⁷ Het hof oordeelde dat in zaken met betrekking tot de relatie van een persoon met zijn of haar kind, een plicht bestaat om met een bijzondere zorgvuldigheid te beslissen. Er is een risico dat het verstrijken van de tijd kan leiden tot een de facto beslissing over de zaak.³⁸ In familiezaken moet de rechter snel kunnen optreden om voldongen feiten te voorkomen.

---

³¹ EHRM 24 februari 1995, nr. 16424/90, McMichael/Verenigd Koninkrijk, §86.

³² EHRM 27 september 2011, nr. 32250/08, Diamnate en Pelliccioni/San Marino, §171.

³³ EHRM 8 oktober 2015, nr. 56163/12, Vujica/Kroatië, §67.

³⁴ EHRM 13 juli 2000, nr. 25735/94, Elsholz/Duitsland, §49.

³⁵ EHRM 23 juni 2005, nr. 48542/99, Zawadka/Polen, §60; U. CERULUS, "Covid-19 en verblijfsregelingen: reden tot (tijdelijke) herziening?", *T.Fam* 2021, afl. 2, (45) 52.

³⁶ EHRM 8 juli 1987, nr. 9749/82, W./Verenigd Koninkrijk, §62.

³⁷ D. VAN GRUNDERBEECK, *beginselen van personen- en familierecht. Een mensenrechtelijke benadering*, Antwerpen, Intersentia, 2003, 665-666.

³⁸ EHRM 12 oktober 2021, nr. 15437/19, Schrader/Oostenrijk, §24; EHRM 18 januari 2007, nr. 45983/99, Kaplan/Oostenrijk, §32; EHRM 5 december 2002, nr. 28422/95, Hoppe/Duitsland, §54.

Bovendien is de rechter ook verplicht om het kind te horen en een passende waarde te hechten aan de mening van het kind.³⁹ Daarnaast hebben de ouders recht op "adequate participation in decision-making processes related to art. 8".⁴⁰ Dit betekent dat de staat ervoor moet zorgen dat de ouders voldoende worden betrokken in de besluitvormingsprocedure.⁴¹ Indien er besluiten worden genomen met betrekking tot het familieleven, dient er in de nationale procedure ook voldoende aandacht te zijn voor de belangen van de ouders en hun rol in de besluitvormingsprocedure.⁴²

Er dient een zorgvuldige afweging gemaakt te worden tussen de rechten en belangen van alle betrokken partijen, bijvoorbeeld de ouders, het kind en andere familieleden. Het hof vereist dat het belang van het kind voorop staat. Het belang van het kind kan, afhankelijk van de ernst en de aard van de zaak, zwaarder wegen dan het belang van de ouders.⁴³

Afdeling 2. De familierechtbank

Onderafdeling 1. Oprichting

19. De familierechtbank is opgericht door de wet van 30 juli 2013 betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank.⁴⁴

20. Op de aanpak van familiale geschillen voor de invoering van de wet van 30 juli 2013 werd veel kritiek geuit. Ten eerste was het systeem voor de burger onbegrijpelijk en incoherent. Het was onduidelijk voor de burger tot welke rechtbank ze zich moesten richten. Voor familiale aangelegenheden waren er verschillende bevoegde rechtscolleges, namelijk het vredegerecht, de jeugdrechtbank, de burgerlijke rechtbank, de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, de beslagrechter en de arbeidsrechtbank.⁴⁵ Het was moeilijk om te weten welke rechter er materieel bevoegd was voor een familiaal geschil. Er was geen efficiënte wijze van procesvoering door de bevoegdheidsopsplitsing. Bijvoorbeeld op het vlak van alimentatie en kinderbijslag: de alimentatierechter moet het bedrag van de kinderbijslag in acht nemen bij het bepalen van de onderhoudsbijdrage. De arbeidsrechtbank is als enige bevoegd om uit te maken wie bijvoorbeeld de rechthebbende is inzake de gezinsbijslag.⁴⁶ Ook leidde dit ertoe dat er onenigheid ontstond in de uitspraken van de rechtscolleges.⁴⁷ Het tweede punt van kritiek was dat de aanpak niet was aangepast aan de evolutie van het gezin. De wetgeving was voornamelijk gericht op het traditionele

---

³⁹ EHRM 8 juli 2003, nr. 30943/96, Sahin/Duitsland, §54 en §73-78; EHRM 9 mei 2006, nr. 18249/02, C./Finland, §58-59; D. VAN GRUNDERBEECK, *beginselen van personen- en familierecht. Een mensenrechtelijke benadering*, Antwerpen, Intersentia, 2003, 665-666.

⁴⁰ EHRM 13 juli 2000, nr. 25735/94, Elzholz/Duitsland, § 53; D. VAN GRUNDERBEECK, *beginselen van personen- en familierecht. Een mensenrechtelijke benadering*, Antwerpen, Intersentia, 2003, 665-666.

⁴¹ EHRM 20 december 2001, nr. 32899/96, Buchberger/Oostenrijk, §44.

⁴² EHRM 24 februari 1995, nr. 16424/90, McMichael/Verenigd Koninkrijk, §90-93; T. DE JONG, *Procedurele waarborgen in materiële EVRM-rechten*, Alphen aan den Rijn, Kluwer, 2017, 153.

⁴³ EHRM 13 juli 2000, nr. 25735/94, Elzholz/Duitsland, § 50.

⁴⁴ Wet van 30 juli 2013 betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, *BS* 27 september 2013, 68.429.

⁴⁵ Wetsvoorstel betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, Toelichting, *Parl.St. Kamer* 2010-11, nr. 0682/001, 3.

⁴⁶ K. DEVOLDER, *De bevoegdheidsverdeling in familiezaken: voor en na de familierechtbank*, Morsel, Intersentia, 2014, 121-125.

⁴⁷ Wetsvoorstel betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, Toelichting, *Parl.St. Kamer* 2010-11, nr. 0682/001, 4.

gezin, namelijk vader, moeder en kinderen. Ondertussen zijn er verschillende gezinssamenstellingen mogelijk, zoals nieuw samengestelde gezinnen, eenoudergezinnen, homogezinnen,... De wetgeving van toen was hierop niet voorzien, waardoor er nood was aan vernieuwing.⁴⁸ De tijd was aangebroken om het archaische, verouderde, onstabiele en ingewikkelde systeem te verlaten.⁴⁹ Uiteindelijk kwam de wet van 30 juli 2013 betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank tot stand en trad in werking op 1 september 2014.⁵⁰

21. Door de invoering van de wet van 30 juli 2013 werd binnen elke rechtbank van eerste aanleg een sectie familie- en jeugdrechtbank opgericht.⁵¹ De familie- en jeugdrechtbank bestaat uit drie kamers: de familiekamer(s), de kamer(s) voor minnelijke schikking en de jeugdkamer(s).⁵² De familiekamer(s) en kamer(s) voor minnelijke schikking vormen de familierechtbank. De familiekamer(s) wordt belast met alle burgerlijke familiale bevoegdheden van de rechtbank, met inbegrip van procedures inzake hoogdringendheid, de civielrechtelijke jeugdzaken en het familiaal vermogensrecht. De jeugdkamer(s) vormt de jeugdrechtbank.⁵³ In deze scriptie wordt er niet verder ingegaan op de jeugdrechtbank.

22. De familierechtbank is dus geen autonome rechtbank, maar een onderdeel van de sectie familie- en jeugdrechtbank binnen een rechtbank van eerste aanleg.⁵⁴ Indien de rechtbank van eerste aanleg bestaat uit meerdere afdelingen, bestaat er binnen elke afdeling een sectie familie- en jeugdrechtbank, met daarin een familierechtbank.⁵⁵ In het gerechtelijk arrondissement Brussel zijn er twee familierechtbanken, namelijk één familierechtbank binnen de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg en één familierechtbank binnen de Franstalige rechtbank van eerste aanleg.⁵⁶

Onderafdeling 2. Doel

23. De doelstelling van de wet van 30 juli 2013 betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank is toegankelijkheid, eenvormigheid, soepelheid, specialisering en bemiddeling.⁵⁷ De wetgever hoopt dat de structuur ervoor zorgt dat alles duidelijker is voor de burger. Ook verwacht de wetgever dat de visie van familiale justitie zal verbeteren. Daarbij poogt de wetgever op die manier coherentie te brengen in conflictbeheer en gerechtelijke beslissingen. De blijvende saisine

---

⁴⁸ Wetsvoorstel betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, Toelichting, *Parl.St. Kamer* 2010-11, nr. 0682/001, 4; S. BROUWERS, "De nieuwe familie- en jeugdrechtbank: algemene bespreking van de wet van 30 juli 2013" in Orde van de Vlaamse Balies, *Handboek familierecht voor de advocaat-stagiair 2018-2019*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2018, (1) 5.

⁴⁹ D. PIRE, "Tribunal de la famille, compétence territoriale et dossier unique: une famille, un dossier, un juge", *RTDF* 2014, afl. 3, (449) 466.

⁵⁰ Wet van 30 juli 2013 betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, *BS* 27 september 2013, 68.429.

⁵¹ Art. 76, §1, lid 1 en 2 Ger.W.; P. SENAËVE en A. BEKKERS, "De volstreckte bevoegdheid van de familierechtbank" in P. SENAËVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (1) 1.

⁵² M. DE JONCKHEERE en G. DEBERSAQUES, *inleiding tot het recht*, Brugge, die Keure, 2021, 111.

⁵³ Art. 76, §1, lid 3 Ger.W.; K. DEVOLDER, *De bevoegdheidsverdeling in familiezaken: voor en na de familierechtbank*, Mortsels, Intersentia, 2014, 431-432.

⁵⁴ P. SENAËVE en C. DECLERCK, *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven, Acco, 2020, 15.

⁵⁵ P. SENAËVE en A. BEKKERS, "De volstreckte bevoegdheid van de familierechtbank" in P. SENAËVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (1) 1.

⁵⁶ Art. 73, lid 2 Ger.W.

⁵⁷ Wetsvoorstel betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, Toelichting, *Parl.St. Kamer* 2010-11, nr. 0682/001, 5.

draagt hierin bij volgens de wetgever. Daarnaast zullen de magistraten gespecialiseerd zijn in het familierecht. Tot slot is de wet gericht op het begeleiden van het familiaal conflict met het oog op herstel van het conflict.⁵⁸

24. De belangrijkste wijziging is de centralisatie van alle bevoegdheden inzake familierechtelijke procedures. Voor de oprichting van de familierechtbank moest de burger eerst uitzoeken tot welke rechtbank ze zich moest wenden, dit kon zowel het vreedegerecht, de burgerlijke rechtbank, de jeugdrechtbank of de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg zijn. Sinds de oprichting van de familierechtbank is het voor de burger duidelijk tot welke rechtbank ze zich moeten wenden.⁵⁹

Onderafdeling 3. Bevoegdheid

25. Alle familiale geschillen behoren tot de bevoegdheid van de familierechtbank. Uitgezonderd de onbekwaamheidsstatuten, deze behoren tot de bevoegdheid van de vrederechter.⁶⁰

De materiële bevoegdheid van de familierechtbank is terug te vinden in artikel 572*bis* Ger.W.. De bevoegdheden in artikel 572*bis* Ger.W. kunnen in vijf categorieën ingedeeld worden. Ten eerste de vorderingen betreffende de staat van personen.⁶¹ De tweede categorie omvat de vorderingen tussen echtgenoten en tussen wettelijk samenwonende betreffende de uitoefening van hun rechten of betreffende hun goederen, alsook de voorlopige maatregelen die daarop betrekking hebben.⁶² De vorderingen met betrekking tot het huwelijksvermogensrecht, de erfopvolging, schenkingen onder levenden of testamenten en tot verdeling vormen de derde categorie.⁶³ De vierde categorie wordt gevormd door de vorderingen aangaande de uitoefening van het ouderlijk gezag, de verblijfsregeling of het recht op persoonlijk contact ten aanzien van minderjarige kinderen.⁶⁴ De laatste en vijfde categorie betreft de vorderingen met betrekking tot onderhoudsverplichtingen.⁶⁵

26. Om de territoriale bevoegdheid van de familierechtbank te bepalen, is de woonplaats van het kind bepalend. De territoriaal bevoegde familierechtbank is deze van de woonplaats of bij gebreke daarvan, van de verblijfplaats van de minderjarige.⁶⁶ Deze regel geldt voor alle procedures die betrekking hebben op het ouderlijk gezag, de verblijfsregeling, het recht op persoonlijk contact en de onderhoudsverplichtingen. Voor bepaalde materies zoals erfopvolging, testamenten, schenkingen, internationale ontvoering van kinderen en adopties geldt het gemeen recht. Voor een koppel zonder minderjarige kinderen is de bevoegde familierechtbank die van de woonplaats van de verweerder of die van de laatste echtelijke verblijfplaats.⁶⁷

---

⁵⁸ *Ibid.*, 6.

⁵⁹ Wetsvoorstel betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, Toelichting, *Parl.St. Kamer* 2010-11, nr. 0682/001, 3-4; P. SENAËVE en A. BEKKERS, "De volstreekte bevoegdheid van de familierechtbank" in P. SENAËVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (1) 1.

⁶⁰ Art. 492-492/4 oud BW; art. 598 Ger.W.

⁶¹ Art. 572*bis*, 1°-2° Ger.W.

⁶² Art. 572*bis*, 3°, 11° en 13° Ger.W.

⁶³ Art. 572*bis*, 9°-10° Ger.W.

⁶⁴ Art. 572*bis*, 4°-6° en 12° Ger.W.

⁶⁵ Art. 572*bis*, 7°-8° en 14°-15° Ger.W.

⁶⁶ Art. 628 en 629*bis* Ger.W.

⁶⁷ S. BROUWERS, "Invoering van de familie- en jeugdrechtbank: een wegwijzer voor de notaris", *notariaat* 2014, afl. 2, (1) 3.

Deze regels gelden onder het voorbehoud van de prioriteit van de bevoegdheid van de eerder gevatte familierechtbank.⁶⁸ Deze regel is van openbare orde, waardoor het dus een absoluut karakter heeft. Hierop zijn slechts twee uitzonderingen. Ten eerste het hoger belang van het kind en ten tweede dat er in een ander gerechtelijk arrondissement een jeugdossier werd samengesteld.⁶⁹ Onder hetzelfde voorbehoud, kunnen de partijen in onderling overleg bepalen welke familierechtbank bevoegd zal zijn om hun dossier te behandelen.⁷⁰ Deze overeenkomst mag niet bestaan voor het ontstaan van het geschil.⁷¹

Afdeling 3. De blijvende saisine

Onderafdeling 1. Definitie

27. De blijvende saisine van de rechtbank is een mechanisme waarbij een zaak, eens ze aanhangig is gemaakt, op vereenvoudigde wijze, opnieuw voor dezelfde rechtbank gebracht kan worden, nadat er reeds een eindvonnis is in de vorige procedure. Voor de aanhangigmaking van de zaak is een neerlegging van een conclusie bij de griffie of een schriftelijk verzoek voldoende. Er is geen nieuwe gedinginleidende akte nodig.⁷² De zaak blijft ingeschreven op de rol van de rechtbank, ook na het aantekenen van hoger beroep tegen het eindvonnis en ook na een uitspraak in hoger beroep.⁷³ Opdat er gebruik gemaakt kan worden van de blijvende saisine dient er een definitieve beslissing te zijn uitgesproken en dient de eiser nieuwe elementen aan te tonen.⁷⁴

28. De blijvende saisine is een uitzondering op de regel dat de rechtsmacht van de rechter, die uitspraak heeft gedaan over het geschilpunt, na een eindvonnis uitgeput is.⁷⁵ In het geval van blijvende saisine blijft de rechter dus bevoegd, ook al is er een eindvonnis.

29. Het mechanisme van de blijvende saisine heeft voor de partijen een financieel voordeel. Ze dienen namelijk geen rolrechten meer te betalen.⁷⁶

30. De partijen zijn niet verplicht om gebruik te maken van de blijvende saisine. Bij wijzigende omstandigheden heeft de partij steeds de keuze om gebruik te maken van een dagvaarding of een nieuw verzoekschrift. Het mechanisme van de blijvende saisine biedt dus een mogelijkheid om een zaak opnieuw voor de rechtbank te brengen zonder nieuwe gedinginleidende akte.

---

⁶⁸ Art. 629bis, §1 Ger.W.

⁶⁹ Art. 629bis, §7, lid 1 en 2 Ger.W.; K. DEVOLDER, "De invoering van een familie- en jeugdrechtbank. Commentaar bij de wet van 30 juli 2013", *T.Fam.* 2014, afl. 6, (128) 136.

⁷⁰ Art. 629bis, §8 Ger.W.

⁷¹ S. BROUWERS, "Invoering van de familie- en jeugdrechtbank: een wegwijzer voor de notaris", *notariaat* 2014, afl. 2, (1) 3.

⁷² Art. 1253ter/7, §1, lid 1 Ger.W.; P. SENAËVE, "De blijvende saisine voor de familierechtbank nu ook na echtscheiding door onderlinge toestemming. Commentaar bij een innovatie door de wet van 18 juni 2018", *T.Fam.* 2019, afl. 2, (32) 32.

⁷³ P. SENAËVE, "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENAËVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 302.

⁷⁴ Art. 1253ter/7, §1, lid 1 Ger.W.; S. BRAT en P. MONTEIRO BARRETO, "Le mécanisme de la saisine permanente devant le tribunal de la famille", *Act.dr.fam.* 2017, afl. 4, (78) 79.

⁷⁵ Art. 19, lid 1 Ger.W.

⁷⁶ S. BRAT en P. MONTEIRO BARRETO, "Le mécanisme de la saisine permanente devant le tribunal de la famille", *Act.dr.fam.* 2017, afl. 4, (78) 79.

Daarbij laat de blijvende saisine niet toe dat de familierechter een zaak, waarin hij een eindvonnis heeft geveld, ambtshalve opnieuw ter zitting brengt om een nieuw geschil te beslechten.⁷⁷

Onderafdeling 2. Historiek

31. Het mechanisme van de blijvende saisine werd voor het eerst ingevoerd in artikel 1280, lid 10 Ger.W. door de wet van 30 juni 1994 op het niveau van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg.⁷⁸ De blijvende saisine was van toepassing in het kader van de voorlopige maatregelen bij echtscheiding op grond van bepaalde feiten en bij de voorlopige maatregelen in het kader van de echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting.⁷⁹ In dit geval was de blijvende saisine beperkt tot de duur van de echtscheidingsprocedure.⁸⁰ Hierna werd de blijvende saisine ingevoerd bij de jeugdrechtbank in bepaalde civielrechtelijke aangelegenheden door de wet van 18 juli 2006 in het toenmalige artikel 387*bis* oud BW.⁸¹ Tot slot werd de blijvende saisine van toepassing verklaard bij de familierechtbank door de wet van 30 juli 2013 en kwam artikel 1253*ter/7* Ger.W. tot stand.⁸² Door deze wet werden de regelingen omtrent de blijvende saisine bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg en de jeugdrechtbank overgenomen en uitgebreid voor de familierechtbank.⁸³ Door de wet van 18 juni 2018 (Potpourri VII) werd het mechanisme van de blijvende saisine ingevoerd na een uitspraak van een echtscheiding door onderlinge toestemming.⁸⁴ Artikel 79 van deze wet voegde een vierde lid toe aan artikel 1288 Ger.W..

32. Ook in andere gevallen dan het familierecht bestaat het mechanisme van de blijvende saisine. Het zijn voornamelijk procedures die van aard zijn om tijdens het proces nieuwe ontwikkelingen te kennen. Denk bijvoorbeeld aan de collectieve schuldenregeling bij de arbeidsrechtbank⁸⁵ of aan moeilijkheden bij de tenuitvoerlegging van een verkoop uit de hand bij uitvoerend beslag op onroerend goed⁸⁶. Hier wordt verder niet op ingegaan.

---

⁷⁷ P. SENAËVE, "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENAËVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 303.

⁷⁸ Wet van 30 juni 1994 houdende wijziging van artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek en van de bepalingen betreffende de procedures van echtscheiding, *BS* 21 juli 1994, 19.110; B. VANLERBERGHE, "de familie- en jeugdrechtbank" in I. BOONE en C. DECLERCK (eds.), *Actualia familierecht 2014-2015*, Brugge, die Keure, , 2015, (3) 40.

⁷⁹ Oud art. 1280, lid 8 en 9 Ger.W.; P. SENAËVE, "De blijvende saisine voor de familierechtbank nu ook na echtscheiding door onderlinge toestemming. Commentaar bij een innovatie door de wet van 18 juni 2018", *T.Fam.* 2019, afl. 2, (32) 32.

⁸⁰ S. BRAT en P. MONTEIRO BARRETO, "Le mécanisme de la saisine permanente devant le tribunal de la famille", *Act.dr.fam.* 2017, afl. 4, (78) 79.

⁸¹ Wet van 18 juli 2006 tot het bevoorrechten van een gelijkmatig verdeelde huisvesting van het kind van wie de ouders gescheiden zijn en tot regeling van de gedwongen tenuitvoerlegging inzake huisvesting van het kind, *BS* 4 september 2006, 43.971; oud art. 387*bis*, lid 5 oud BW

⁸² Wet van 30 juli 2013 betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, *BS* 27 september 2013, 68.429; art. 1253*ter/7* Ger.W.

⁸³ P. SENAËVE "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENAËVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 301.

⁸⁴ Wet 18 juni 2018 houdende diverse bepalingen inzake burgerlijk recht en bepalingen met het oog op de bevordering van alternatieve vormen van geschillenoplossing, *BS* 2 juli 2018, 53.455.

⁸⁵ Art. 1675/14, §2 Ger.W.

⁸⁶ Art. 1580*quater*, lid 1 Ger.W.

Onderafdeling 3. Doel

33. De wetgever wil door middel van de blijvende saisine een tweevoudig doel bereiken. Het eerste doel is de toegang tot justitie verbeteren. De wetgever wil dit doel bereiken door onder andere kosten te vermijden, een snelle werking en een grotere zichtbaarheid van de bevoegde rechter.⁸⁷ Dit komt op twee manieren tot uiting. Enerzijds kan een nieuwe procedure worden ingesteld zonder gebruik te moeten maken van een dagvaarding of van een verzoekschrift, een eenvoudig verzoekschrift volstaat. Anderzijds is er voor het instellen van een nieuwe procedure geen rolrecht verschuldigd.⁸⁸ Het tweede doel dat de wetgever wil bereiken is een betere continuïteit van de gerechtelijke procedure waarborgen. Doordat de zaak bij eenzelfde rechtbank blijft ingeschreven, zal de rechter de situatie van de familie beter kennen.⁸⁹

Een dergelijk drempelverlagend initiatief kan echter oneigenlijk consumptiegedrag in de hand werken.⁹⁰ Artikel 1253*ter*/7, lid 2 Ger.W. bepaalt dat indien er oneigenlijk gebruik wordt gemaakt van het mechanisme van de blijvende saisine, de rechter de bevoegdheid die hem wordt toegekend door artikel 780*bis* Ger.W. kan uitoefenen (*infra* nr. 102).

Onderafdeling 4. Toetsingscriteria

34. Om het huidige wettelijk kader van de blijvende saisine te evalueren, wordt er gebruik gemaakt van toetsingscriteria. Ook worden de aanbevelingen geformuleerd in het licht van deze criteria.

35. Er wordt nagegaan of de doelstellingen van de blijvende saisine bereikt worden aan de hand van het criterium "nieuwe elementen". De doelstellingen zijn hierboven vermeld (*supra* nr. 33), namelijk een snelle en laagdrempelige toegang tot de rechter.⁹¹

36. Het eerste toetscriterium is een snelle toegang tot de rechter. Er wordt nagegaan of de blijvende saisine ervoor zorgt dat de partijen zich snel tot de rechter kunnen wenden. Onder een snelle toegang wordt in het kader van deze scriptie verstaan dat de partijen geen jaar of jaren moeten wachten voordat ze hun verhaal kunnen doen voor de rechter of voordat het geschil wordt opgelost. Ook het EHRM vereist, op grond van artikel 6 en 8 EVRM, dat er in familiale zaken snel wordt opgetreden om voldongen feiten te voorkomen (*supra* nr. 18). Hier dient benadrukt te worden dat de snelheid van de behandeling van de zaak zeer sterk afhankelijk is van de concrete omstandigheden.

---

⁸⁷ Wetsvoorstel betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, Toelichting, *Parl.St. Kamer* 2010-11, nr. 0682/001, 16.

⁸⁸ P. SENAËVE, "De blijvende saisine in de praktijk van de familierechtbanken", *T.Fam.* 2021, afl. 3, (60) 60.

⁸⁹ Wetsvoorstel betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, Toelichting, *Parl.St. Kamer* 2010-11, nr. 0682/001, 16.

⁹⁰ Wetsvoorstel betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, *Parl.St. Kamer* 2010-11, nr. 0682/001, 60, voorgesteld artikel 242.

⁹¹ Wetsvoorstel betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, Toelichting, *Parl.St. Kamer* 2010-11, nr. 0682/001, 16.

Het tweede toetscriterium dat gehanteerd wordt, is een laagdrempelige toegang tot de rechter. Er wordt gekeken of de partijen zich op een laagdrempelige manier kunnen wenden tot de rechter. Onder laagdrempelig wordt verstaan dat het voor partijen gemakkelijk is om zich te wenden tot de rechtbank. Het moet duidelijk zijn tot welke rechtbank de partijen zich moeten wenden en op welke manier ze zich tot die rechtbank moeten wenden. Dit wordt ook vereist door artikel 6 EVRM (supra nr. 12). Ook de procedurekost kan een rol spelen bij de mate van toegankelijkheid van de rechter. Hier kan de vraag gesteld worden of er in vergelijking met de aanhangigmaking van een gewone rechtszaak een bepaalde drempel voor de partijen is weggevallen door het mechanisme van de blijvende saisine.

Het derde toetscriterium betreft de mogelijkheid tot uitlokking van geschillen. Er wordt nagegaan of het mechanisme van de blijvende saisine geen nieuwe geschillen uitlokt of aanmoedigt. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn indien de drempel te laag is of indien ze te snel terug kunnen gaan naar de rechtbank. Er is dus een risico van overconsumptie. Hier dient de vraag gesteld te worden of de bestaande mechanismen volstaan om overconsumptie tegen te gaan of te voorkomen.

Hoofdstuk 2. Wettelijk kader met betrekking tot de blijvende saisine van de familierechtbank

37. Dit hoofdstuk geeft een antwoord op de vraag hoe het wettelijk kader met betrekking tot de blijvende saisine bij de familierechtbank er vandaag de dag uitziet. In dit hoofdstuk wordt er dieper ingegaan op het mechanisme van de blijvende saisine in het kader van de familierechtbank. Er wordt weergegeven op welke zaken de blijvende saisine van toepassing is. Ook worden de toepassingsvoorwaarden weergegeven. Daarnaast wordt de werkwijze om een nieuwe vordering op grond van de blijvende saisine aanhangig te maken uitgelegd. Ook de sanctionering van het oneigenlijk gebruik van het mechanisme wordt weergegeven. Hierna wordt de territoriale bevoegdheid van de familierechtbank bij blijvende saisine omschreven. Tot slot komt de interne territoriale bevoegdheid van de familierechtbank in het kader van de blijvende saisine aan bod. In dit hoofdstuk worden de verschillende standpunten uit de rechtspraak en rechtsleer omtrent verschillende aspecten van de blijvende saisine weergegeven. Aan het einde van het hoofdstuk wordt er geëvalueerd vanuit een rechtsdogmatisch perspectief. De toetsingsnormen uit hoofdstuk 1 worden hiervoor gehanteerd. Er wordt namelijk nagegaan op welke manier het wettelijk kader tegemoet komt aan de doelstellingen die de wetgever voor ogen had.

Afdeling 1. Materieel toepassingsgebied

Onderafdeling 1. Alle zaken die geacht worden spoedeisend te zijn

38. Artikel 1253*ter*/7, §1, lid 1 Ger.W. bepaalt dat de blijvende saisine van toepassing is op zaken die geacht worden spoedeisend te zijn. Om te weten welke zaken geacht worden spoedeisend te zijn, moet gekeken worden naar artikel 1253*ter*/4 Ger.W..⁹² Dit artikel bevat een uitgebreide lijst van zaken die geacht worden spoedeisend te zijn, namelijk:

- 1) De afzonderlijke verblijfplaatsen van echtgenoten en wettelijk samenwonenden;
- 2) De uitoefening van ouderlijk gezag;
- 3) De pleegzorg;
- 4) De verblijfsregeling van minderjarigen en het recht op persoonlijk contact met minderjarigen;
- 5) Onderhoudsverplichtingen;
- 6) Het grensoverschrijdend hoederecht en bezoekrecht, onder voorbehoud van de toepassing van hoofdstuk XIIbis, boek IV van het vierde deel;
- 7) De weigering om het huwelijk te voltrekken als bedoeld in artikel 167 van het oud BW, de weigering om melding te maken van de verklaring van wettelijke samenwoning als bedoeld in artikel 1476*quater*, lid 5 oud BW;
- 8) Voorlopige maatregelen die bevolen worden op grond van artikel 1253*ter*/5 Ger.W.

39. Er was een wetsvoorstel ingediend om de blijvende saisine van de familierechtbank te beperken tot "de in artikel 1253*ter*/4, §2, lid 1, 1° tot 4°, en 7° Ger.W. bedoelde zaken die worden

---

⁹² B. MAES, P. VANLERSBERGHE, N. CLIJMANS en S. VAN SCHEL, *Gerechtigd privaatrecht... na de hervormingen van 2017-2019*, Brugge, die Keure, 2019, 310.

geacht spoedeisend te zijn". Dit zou tot gevolg hebben dat het mechanisme van de blijvende saisine niet van toepassing kan zijn op de zaken bedoeld in art. 1253ter/4, 5°, 6° en 8° Ger.W.. De idee hierachter was dat de uitspraken omtrent deze zaken definitief zijn en dus niet *rebus sic stantibus* gewezen zijn. De uitspraak kan niet meer in vraag gesteld worden door het aanhalen van nieuwe feiten.⁹³ Deze gedachte was niet correct, want kandidaat-huwenden of kandidaat-wettelijk samenwonenden kunnen opnieuw verhaal aantekenen bij de familierechtbank na een afwijzend vonnis van de familierechtbank bij een tweede weigering door de ambtenaar.⁹⁴ Dit idee is dus niet doorgevoerd in de uiteindelijke wet.

Onderafdeling 2. Sommige zaken na echtscheiding door onderlinge toestemming

40. Zoals vermeld (*supra* nr. 31), werd het mechanisme van de blijvende saisine ingevoerd bij een echtscheiding door onderlinge toestemming door de wet van 18 juni 2018.⁹⁵ Voor de wet van 18 juni 2018 was het onmogelijk voor partijen om een beroep te doen op de blijvende saisine van de familierechtbank na een uitspraak van echtscheiding door onderlinge toestemming. Het was dus niet mogelijk om op grond van artikel 1253ter/7 Ger.W. een zaak na uitspraak van echtscheiding door onderlinge toestemming opnieuw aanhangig te maken voor de familierechtbank via een eenvoudig verzoekschrift.⁹⁶ In tegenstelling tot de wet, lieten sommige familierechters een beroep op de blijvende saisine op grond van artikel 1253ter/7 Ger.W. toch toe na een uitspraak van echtscheiding door onderlinge toestemming, indien het betrekking had op materies die door artikel 1253ter/4 Ger.W. geacht worden spoedeisend te zijn. Door in artikel 1288, lid 2 Ger.W. op te nemen dat de blijvende saisine na een uitspraak van echtscheiding door onderlinge toestemming van toepassing kan zijn, wordt de rechtsonzekerheid weggenomen.⁹⁷

41. De procedure bij een echtscheiding door onderlinge toestemming verloopt anders dan bijvoorbeeld een echtscheiding door onherstelbare ontwrichting. De echtscheiding door onderlinge toestemming is geen geschillenprocedure, maar een willige procedure. De partijen dienen vooraf verplicht een akkoord te bereiken over alle gevolgen van hun echtscheiding.⁹⁸

42. Artikel 1288, lid 2 Ger.W. bepaalt dat beschikkingen, bedoeld in het 2° en het 3° van het voorgaande lid, na de echtscheiding kunnen worden herzien door de bevoegde rechter wanneer nieuwe omstandigheden buiten de wil van de partijen hun toestand of die van de kinderen ingrijpend wijzigen. Niet elke zaak van echtscheiding door onderlinge toestemming blijft dus ingeschreven op de rol van de familierechtbank na een einduitspraak. Enkel zaken waarin een voorafgaande

---

⁹³ Wetsvoorstel houdende wijziging en coördinatie van diverse wetten inzake justitie, *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53-3356/001, 36, voorgesteld artikel 85.

⁹⁴ P. SENAËVE, "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENAËVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 305.

⁹⁵ Art. 79 Wet 18 juni 2018 houdende diverse bepalingen inzake burgerlijk recht en bepalingen met het oog op de bevordering van alternatieve vormen van geschillenoplossing, *BS* 2 juli 2018, 53.455.

⁹⁶ P. SENAËVE, "De blijvende saisine voor de familierechtbank nu ook na echtscheiding door onderlinge toestemming. Commentaar bij een innovatie door de wet van 18 juni 2018", *T.Fam.* 2019, afl. 2, (32) 33.

⁹⁷ Amendement (C. BROTCORNE) op het wetsontwerp houdende diverse bepalingen inzake burgerlijk recht en houdende wijziging van het Gerechtelijk Wetboek met het oog op de bevordering van alternatieve vormen van geschillenoplossing, *Parl.St.* Kamer 2017-18, nr. 54-2919/8, 68.

⁹⁸ *Ibid.*

overeenkomst voorlag omtrent de regeling van de uitoefening van het ouderlijk gezag en de verblijfs- of contactregeling met betrekking tot de gemeenschappelijke minderjarige kinderen van de echtgenoten⁹⁹ en zaken betreffende de bijdrage van elk van beide echtgenoten in het onderhoud en de opvoeding van deze kinderen¹⁰⁰ vallen onder het toepassingsgebied van de blijvende saisine in het kader van echtscheiding door onderlinge toestemming. Dit valt te verklaren doordat de familierechter enkel deze onderdelen van de overeenkomst homologeert.¹⁰¹ Door de homologatie hebben de overeenkomsten een gemengd conventioneel-jurisdictioneel karakter. Het onderdeel van de voorafgaande overeenkomst met betrekking tot de minderjarige kinderen is door de homologatie een deel van het echtscheidingsvonnis.¹⁰²

Dit heeft tot gevolg dat volgende vorderingen uitgesloten zijn van de blijvende saisine: vordering tot wijziging van de conventionele onderhoudsuitkering na echtscheiding¹⁰³, vorderingen aangaande vermogensrechtelijke betwistingen na echtscheiding door onderlinge toestemming¹⁰⁴, vorderingen aangaande onderhoudsbijdragen voor meerderjarige kinderen.¹⁰⁵ Voor deze vorderingen dient er dus een nieuwe gedinginleidende akte bij de bevoegde familierechtbank te worden ingesteld. Hierbij is ook een nieuw rolrecht verschuldigd.

43. Het Hof van Cassatie oordeelde dat wanneer er een verzoek wordt neergelegd tot wijziging van de overeenkomst inzake echtscheiding door onderlinge toestemming met betrekking tot het ouderlijk gezag en de verblijfsregeling, de rechter dit uitsluitend dient te toetsen aan het belang van het kind.¹⁰⁶ DECLERCK haalt aan dat er ook rekening gehouden moet worden met het belang van de ouders onder de verwijzing naar artikel 374, §2, lid 4 oud BW.¹⁰⁷

44. Doordat deze masterthesis focust op artikel 1253ter/7 Ger.W. wordt er niet verder ingegaan op artikel 1288 Ger.W.. Artikel 1288 Ger.W. is aangehaald om aan te tonen dat er in het geval van een echtscheiding door onderlinge toestemming ook sprake kan zijn van blijvende saisine.

Onderafdeling 3. Zaken met betrekking tot de uitvoering van een vorige vonnis

45. Artikel 387ter, §1, lid 1 oud BW bepaalt dat indien één van de ouders weigert de rechterlijke beslissingen met betrekking tot de verblijfsregeling van de kinderen of van het recht op persoonlijk contact uit te voeren, de zaak opnieuw voor de familierechtbank gebracht kan worden, overeenkomstig de in artikel 1253ter/7 Ger.W. voorziene procedure. De rechter dient dan uitspraak

---

⁹⁹ art. 1288, lid 1, 2° Ger.W.

¹⁰⁰ art. 1288, lid 1, 3° Ger.W.

¹⁰¹ Art. 1298 Ger.W.; P. SENA EVE, "De blijvende saisine in de praktijk van de familierechtbanken", *T.Fam.* 2021, afl. 3, (60) 62.

¹⁰² P. SENA EVE, "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENA EVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 308-309.

¹⁰³ Art. 1288, lid 1, 4° Ger.W.

¹⁰⁴ Art. 1287, lid 1 Ger.W.

¹⁰⁵ P. SENA EVE, "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENA EVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 309.

¹⁰⁶ Cass. 28 juni 2012, *Act.dr.fam* 2015, afl. 10, 226, noot. M. MALLIEN.

¹⁰⁷ C. DECLERCK, "De rechterlijke herziening van de verblijfsregeling: een bloemlezing uit de recente rechtspraak van de familiekamers" in I. BOONE en C. DECLERCK, *Actualia familierecht. Co-ouderschap vandaag en morgen*, Brugge, die Keure, 2017, (15) 19.

te doen met voorrang boven alle andere zaken.¹⁰⁸ Het mechanisme van de blijvende saisine van de familierechtbank kan dus gebruikt worden om de uitvoering van de vorige gerechtelijke beslissing af te dwingen. De niet-nageleefde rechterlijke beslissing dient dan wel steeds een eindvonnis te zijn.¹⁰⁹

Afdeling 2. Toepassingsvoorwaarden voor de blijvende saisine

46. Voordat het mechanisme van de blijvende saisine van toepassing is, moeten aan verschillende toepassingsvoorwaarden voldaan zijn. Ten eerste is een eindvonnis in dezelfde zaak vereist. De tweede voorwaarde is dat de zaak niet mag zijn doorgehaald. Ten derde is de blijvende saisine geen afwijking op de devolutieve werking van het hoger beroep. De vierde voorwaarde is het voorhanden zijn van nieuwe elementen. Ten vijfde is er geen blijvende saisine voor de familiekamer van het hof van beroep. Deze voorwaarden worden hieronder verder toegelicht. Uit de toelichting zal blijken dat er niet altijd eensgezindheid is in de rechtspraak en rechtsleer over de invulling van deze voorwaarden.

Onderafdeling 1. Er is een eindvonnis in dezelfde zaak geveld

47. Een eerste voorwaarde om het mechanisme van de blijvende saisine voor de familierechtbank te kunnen toepassen, is dat er al een eindvonnis moet zijn in dezelfde zaak.¹¹⁰

48. De blijvende saisine blijft van toepassing ook al is er een eindvonnis geveld nadat de zaak op grond van het mechanisme van de blijvende saisine aanhangig is gemaakt. Indien een zaak eenmaal aanhangig is gemaakt door een dagvaarding of verzoekschrift bij de familierechtbank, kan de familierechtbank meerdere keren geadieerd worden op basis van het mechanisme van de blijvende saisine. Er moet dan wel telkens sprake zijn van nieuwe elementen. Er dient wel rekening mee gehouden te worden dat het niet leidt tot procesmisbruik.¹¹¹ Dit zal later in het onderzoek geanalyseerd worden (*infra* nr. 157).

49. Dit heeft tot gevolg dat wanneer er slechts een tussenvonnis is uitgesproken en de zaak nog hangende is voor de familierechtbank, de familierechtbank niet opnieuw geadieerd kan worden. Het is niet van belang of in het tussenvonnis de zaak naar de rol is verzonden of er reeds een nieuwe zitting is vastgesteld.¹¹² SENAEVE is van mening dat indien de familierechtbank geadieerd is omtrent voorlopige maatregelen krachtens artikel 1253*ter*/4, §2, lid 1, 7° Ger.W. en artikel 1253*ter*/5 Ger.W. en de rechtbank zich over de gevorderde maatregelen in beginsel ten gronde uitsprekt, met een definitieve rechtsmacht en met een volwaardig gezag van gewijsde, er ook na een eindvonnis houdende voorlopige maatregelen een beroep gedaan kan worden op de blijvende saisine om de

---

¹⁰⁸ Art. 387*ter*, §1, lid 2 oud BW.

¹⁰⁹ P. SENAEVE, "De blijvende saisine in de praktijk van de familierechtbanken", *T.Fam.* 2021, afl. 3, (60) 63.

¹¹⁰ P. SENAEVE, "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENAEVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 313.

¹¹¹ *Ibid.*, (301) 315.

¹¹² *Ibid.*, (301) 313.

zaak terug aanhangig te maken bij de familierechtbank.¹¹³ BRAT en MONTEIRO BARETTO daarentegen zijn van mening dat de blijvende saisine niet van toepassing is wanneer de rechter voorlopige maatregelen heeft uitgesproken op grond van artikel 1253ter/5 Ger.W. Volgens hen is in dat geval de zaak niet onttrokken van de rechter, waardoor het mechanisme van de blijvende saisine niet van toepassing is.¹¹⁴ Ik volg de mening van BRAT en MONTEIRO BARETTO. Wanneer de rechter voorlopige maatregelen heeft uitgesproken op grond van artikel 1253ter/5 Ger.W., is er nog geen eindvonnis. Het mechanisme van de blijvende saisine kan slechts toegepast worden indien er een eindvonnis is. Wanneer er dus geen eindvonnis is, kan de zaak niet opnieuw aanhangig gemaakt worden op grond van de blijvende saisine.

50. Het mechanisme van de blijvende saisine is niet van toepassing indien de zaak zonder vonnis naar de bijzondere rol werd verzonden. Dit betekent dat er geen tussenvonnis of vonnis is uitgesproken. Indien een van de partijen de zaak opnieuw ter zitting wil brengen, dient de partij een verzoek te doen tot nieuwe vaststelling. In dit geval gaat het niet om het opnieuw aanhangig maken van de zaak bij de rechtbank, maar om een nieuwe vaststelling van een reeds hangende zaak.¹¹⁵

51. Ook is de blijvende saisine niet van toepassing wanneer een partij, in een hangende zaak die naar de rol is verzonden of die uitgesteld werd naar een latere datum, een nieuwe dagvaarding zou uitbrengen teneinde op korte termijn een vaststelling van de zaak te verkrijgen omwille van beweerde hoogdringendheid. In dit geval is de eisende partij opnieuw rolrecht verschuldigd.¹¹⁶

52. Artikel 1253ter/7, §1, lid 1 Ger.W. bepaalt dat in geval van nieuwe elementen "dezelfde zaak" opnieuw voor de rechtbank kan worden gebracht. Over de invulling van "dezelfde zaak" is er geen eensgezindheid in de rechtsleer.

Volgens SENA EVE betekent dit dat wanneer een van de partijen een vordering voorlegt via het mechanisme van de blijvende saisine, deze vordering dient te handelen over dezelfde materie dat behandeld werd in het reeds uitgesproken eindvonnis.¹¹⁷ De blijvende saisine kan namelijk enkel aangewend worden met het oog op het verkrijgen van een herziening van een eerder uitgesproken vonnis op grond van gewijzigde omstandigheden. Dit heeft tot gevolg dat wanneer een vordering wordt ingesteld op grond van de blijvende saisine en die vordering over een andere materie handelt dan de materie beslecht in het eindvonnis, deze ontoelaatbaar verklaard dient te worden.¹¹⁸ In dezelfde zin besliste ook de familierechtbank van Brussel. Er was een vordering ingesteld op grond van de blijvende saisine omtrent de onderhoudsbijdragen en de kinderbijslag voor gemeenschappelijke kinderen. In het vorige eindvonnis was er enkel uitspraak gedaan over de

---

¹¹³ P. SENA EVE, "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENA EVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 313.

¹¹⁴ S. BRAT en P. MONTEIRO BARRETO, "Le mécanisme de la saisine permanente devant le tribunal de la famille", *Act.dr.fam.* 2017, afl. 4, (78) 83.

¹¹⁵ P. SENA EVE, "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENA EVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 313.

¹¹⁶ P. SENA EVE, "De blijvende saisine in de praktijk van de familierechtbanken", *T.Fam.* 2021, afl. 3, (60) 64.

¹¹⁷ S. BRAT en P. MONTEIRO BARRETO, "Le mécanisme de la saisine permanente devant le tribunal de la famille", *Act.dr.fam.* 2017, afl. 4, (78) 84.

¹¹⁸ P. SENA EVE, "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENA EVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 314.

verblijfsregeling en de inschrijving in de school. De vordering had betrekking op een andere materie dan het eindvonnis, waardoor de familierechtbank de vordering ingesteld op grond van de blijvende saisine ontoelaatbaar verklaarde.¹¹⁹

EGGERMONT en VERSTAPPEN daarentegen zijn het hier niet mee eens. Volgens hen is het niet vereist dat de eerdere vordering werd toegewezen en dat er maatregelen werden bevolen. Ook is volgens hen het mechanisme van de blijvende saisine van toepassing in het geval een vordering werd afgewezen en er geen maatregelen werden bevolen. Volgens EGGERMONT en VERSTAPPEN bepaalt artikel 1253ter/7 Ger.W. dat "de zaken" ingeschreven blijven op de rol. Dit betekent volgens hen niet dat het enkel gaat om de zaak die eerder werd behandeld en met de eerder gestelde vorderingen. Als voorbeeld halen ze aan dat indien het om minderjarige kinderen gaat, alle toekomstige vorderingen over de minderjarige kinderen onder de blijvende saisine vallen. Ze verdedigen dit standpunt vanuit de proceseconomie.¹²⁰

Ik volg hier de mening van SENA EVE. De wet bepaalt dat dezelfde zaak opnieuw voor de rechtbank gebracht kan worden. Naar mijn mening dient het dan te gaan om dezelfde materie die in het vorige vonnis behandeld is. De blijvende saisine is bedoeld om een herziening van een vorig eindvonnis te bekomen. Indien de partijen iets anders vorderen dan hetgeen in het vorige vonnis is beslecht, is de vordering op grond van de blijvende saisine onontvankelijk. De partij dient dan een nieuw verzoekschrift of een dagvaarding neer te leggen. Het kan dan niet via een conclusie of een gewoon schriftelijk verzoek.

53. Het mechanisme van de blijvende saisine is van toepassing zonder de vereiste dat de vordering uitgaande van dezelfde partij in de vorige zaak werd toegewezen. Zelfs indien een partij in de vorige zaak verweerder was en geen vordering of tegenvordering had ingesteld, is de blijvende saisine van toepassing.¹²¹ Bijvoorbeeld de partij die destijds als verweerder optrad in een zaak van onderhoudsgeld en de vermindering of de opheffing wenst te vorderen van het onderhoudsgeld waartoe hij veroordeeld werd in het vorige vonnis, kan gebruik maken van de blijvende saisine. Het is dus niet vereist dat de vordering van dezelfde partij dient uit te gaan.¹²²

54. Het mechanisme van de blijvende saisine kan niet van zijn doel worden afgewend om een verdoken hoger beroep aan te tekenen tegen een eindvonnis van de familierechtbank dat bij verstek werd uitgesproken. Dit is oneigenlijk gebruik waardoor de verstekdoende verweerder hiervoor gesanctioneerd wordt (*infra* nr. 100).¹²³

---

¹¹⁹ Famrb. Brussel (Fr.)(126e kamer) 18 december 2014, *Act.dr.fam.* 2015, afl. 5, 99-106.

¹²⁰ S. EGGERMONT en A. VERSTAPPEN, "procedurele knelpunten in het familierecht – tien topics uit de praktijk" in Vlaamse Conferentie Balie Antwerpen (ed.), *Topics bewijs- en procesrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2017, (273) 304-306.

¹²¹ P. SENA EVE, "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENA EVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 314-315.

¹²² P. SENA EVE, "De blijvende saisine in de praktijk van de familierechtbanken", *T.Fam.* 2021, afl. 3, (60) 65.

¹²³ P. SENA EVE, "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENA EVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 320; P. SENA EVE, "De blijvende saisine in de praktijk van de familierechtbanken", *T.Fam.* 2021, afl. 3, (60) 65.

Onderafdeling 2. De zaak werd niet doorgehaald

55. Indien de familierechtbank de zaak heeft doorgehaald op de algemene rol, nadat de partijen daarom hadden verzocht, is het mechanisme van de blijvende saisine niet van toepassing. Door de doorhaling van de zaak is het geding volledig vervallen en is er geen eindvonnis geweest.¹²⁴ Door de doorhaling wordt het rolrecht opeisbaar ten laste van de partij die de zaak op de rol liet inschrijven.¹²⁵

56. Artikel 730, §1, lid 2 Ger.W. bepaalt dat een zaak die op de algemene rol is doorgehaald, alleen door een nieuwe dagvaarding weer op de rol gebracht kan worden, behoudens het recht van de partijen om vrijwillig te verschijnen. Artikel 1253ter/7, §1 Ger.W. houdt geen afwijking in op deze regel. Dit betekent dat na een doorhaling van de zaak, de zaak slechts opnieuw aanhangig gemaakt kan worden door een dagvaarding, of via een verzoekschrift op tegenspraak of een gezamenlijk verzoekschrift.¹²⁶ Ingeval er na de doorhaling van de zaak toch opnieuw een zaak aanhangig gemaakt wordt door middel van een nieuwe conclusie of een eenvoudig verzoekschrift, dient deze onontvankelijk verklaard te worden.¹²⁷

57. Artikel 1253ter/7, §3 Ger.W. verklaart artikel 730, §2, a) Ger.W. uitdrukkelijk niet van toepassing. Artikel 730, §2, a) Ger.W. bepaalt dat alle zaken die sinds meer dan drie jaar op de rol zijn ingeschreven en waarvan de debatten geen aanvang hebben genomen of die sinds meer dan drie jaar niet zijn voortgezet, ambtshalve worden weggelaten van de rol. Doordat dit uitgesloten wordt in het kader van de blijvende saisine, moeten de partijen zelf geen initiatief meer nemen om te vermijden dat de zaak ambtshalve van de rol wordt weggelaten.¹²⁸

Onderafdeling 3. De gevolgen van hoger beroep tegen een vorige beslissing

58. Artikel 1253ter/7 Ger.W. bepaalt dat de zaak ingeschreven blijft op de rol van de familierechtbank, ook in geval van een uitspraak in hoger beroep.

59. Artikel 1068, lid 1 Ger.W. bepaalt dat door het instellen van hoger beroep tegen een eindvonnis of tegen een vonnis alvorens recht te doen, het geschil zelf volledig aanhangig wordt bij het hof van beroep. Deze regel is een regel van openbare orde. Indien er zich in de loop van het geding in hoger beroep nieuwe elementen voordoen, dienen deze voorgelegd te worden aan het hof van beroep.¹²⁹ Het mechanisme van de blijvende saisine voor de familierechtbank is geen afwijking op de devolutieve werking van het hoger beroep. De Raad van State had in zijn advies overwogen dat het de bedoeling is om af te wijken van de devolutieve kracht van het hoger beroep.¹³⁰ Dit blijkt dus net niet de bedoeling te zijn van de wetgever.

---

¹²⁴ P. SENAËVE, "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENAËVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 315.

¹²⁵ Art. 269² Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten.

¹²⁶ P. SENAËVE, "De blijvende saisine in de praktijk van de familierechtbanken", *T.Fam.* 2021, afl. 3, (60) 66.

¹²⁷ A. DE STERCK, "Art. 1253ter/7 Ger.W." in *Comm.Pers.* 2015, afl. 78, (1) 5-6.

¹²⁸ *Ibid.*, (1) 6.

¹²⁹ Famrb. Namen (3e kamer) 8 oktober 2018, *act.dr.fam.* 2019, afl. 3, 118-119.

¹³⁰ Adv.RvS 28 maart 2011, nr. 49.212/2, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53-0682/006, 51.

60. De zaak kan echter niet opnieuw voor de familierechtbank gebracht worden op grond van de blijvende saisine wanneer het hoger beroep tegen een vorig vonnis van de familierechtbank nog hangende is.¹³¹ Door het instellen van het hoger beroep wordt het geschil immers volledig aanhangig gemaakt bij het hof van beroep. De familierechtbank kan, gedurende het hoger beroep, geen nieuwe maatregelen bevelen.¹³² Een verzoek tot nieuwe vaststelling van de zaak is ontvankelijk indien er inzake het hoger beroep tegen een eerder vonnis, een eindarrest is geveld. Zolang het hoger beroep nog loopt, kan er dus geen gebruik gemaakt worden van het mechanisme van de blijvende saisine.¹³³ De devolutieve werking van het hoger beroep is beperkt tot de duur van de procedure in hoger beroep. Wanneer de familiekamer van het hof haar bevoegdheid heeft uitgeput, dient elke nieuwe vordering te worden ingediend bij de familierechtbank.¹³⁴

61. Een belangrijke nuance hierop is wanneer een nieuw verzoek wordt ingesteld op grond van de blijvende saisine inzake een aspect waartegen geen hoger beroep tegen het vorige eindvonnis is ingesteld. Bijvoorbeeld het hoger beroep is beperkt tot de vastgelegde verblijfsregeling, en het nieuwe verzoek voor de familierechtbank beperkt zich tot de onderhoudsbijdrage. In dit geval kan een verzoek inzake de onderhoudsbijdrage wel op grond van de blijvende saisine worden ingediend.¹³⁵ Dit kan echter wel tot organisatorische problemen leiden. Wanneer er hoger beroep wordt aangetekend, wordt het volledige dossier overgemaakt aan het hof van beroep. Dit maakt de behandeling in eerste aanleg onmogelijk.¹³⁶

Onderafdeling 4. Het voorhanden zijn van nieuwe elementen

§1. Algemeen

62. Artikel 1253ter/7 Ger.W. bepaalt dat er slechts beroep gedaan kan worden op het mechanisme van de blijvende saisine indien er sprake is van nieuwe elementen. Met betrekking tot dringende maatregelen vermeld in artikel 1253ter/4, §2 Ger.W. wordt het principe van gezag van gewijsde niet op dezelfde manier opgevat als in artikel 23 Ger.W.. Er is een eindvonnis geveld dat een beperkt gezag van gewijsde heeft voor zover de zaken blijven zoals ze voorhanden waren op het ogenblik dat het eindvonnis geveld werd. De zaken kunnen enkel opnieuw aangevochten worden wanneer de omstandigheden gewijzigd zijn.¹³⁷ De maatregelen die de familierechtbank beveelt zijn voorlopige maatregelen en gelden *rebus sic stantibus*. Dit betekent dat zij, bij gewijzigde omstandigheden voor herziening vatbaar zijn.¹³⁸

---

¹³¹ Famrb. Namen (3e kamer) 8 oktober 2018, *act.dr.fam.* 2019, afl. 3, 118-119; P. SENA EVE, "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENA EVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 316.

¹³² C. VAN ROY, *De (on)deelbaarheid van het kind*, Mortsel, Intersentia, 2021, 61.

¹³³ Famrb. Namen (3e kamer) 8 oktober 2018, *act.dr.fam.* 2019, afl. 3, 118-119; P. SENA EVE, "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENA EVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 316.

¹³⁴ Brussel 15 maart 2019, *Tijdschrift@ipr.be* 2019, afl. 3, 55-67.

¹³⁵ P. SENA EVE, "De blijvende saisine in de praktijk van de familierechtbanken", *T.Fam.* 2021, afl. 3, (60) 66.

¹³⁶ C. VAN ROY, *De (on)deelbaarheid van het kind*, Mortsel, Intersentia, 2021, 61.

¹³⁷ S. BRAT en P. MONTEIRO BARRETO, "Le mécanisme de la saisine permanente devant le tribunal de la famille", *Act.dr.fam.* 2017, afl. 4, (78) 83.

¹³⁸ F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Mortsel, Intersentia, 2023, 345.

63. Artikel 1253ter/7 Ger.W. bepaalt uitdrukkelijk wat onder nieuwe elementen verstaan dient te worden opdat het mechanisme van de blijvende saisine van toepassing is. In tegenstelling tot oud artikel 1280 Ger.W. en artikel 387bis oud BW, is het de eerste keer dat de wetgever het begrip “nieuwe elementen” heeft gedefinieerd.¹³⁹ Volgens SENA EVE en PIRE heeft de opsomming in de wet niet veel nut gehad. Het is vooral een feitenkwesitie die door de familierechter beoordeeld wordt. PIRE stelt zelfs dat het definiëren van nieuwe elementen meer problemen zal opleveren in plaats van oplossen.¹⁴⁰ Mijn inziens is de opsomming in de wet een goed idee. Ook vind ik het een goede keuze van de wetgever om verschillende categorieën van nieuwe elementen te creëren. Op die manier hebben de partijen, advocaten en rechter een houvast. Alleen kan hier de vraag gesteld worden of de definiëring duidelijk genoeg is.

64. De nieuwe elementen dienen aanwezig te zijn op het moment dat het verzoekschrift wordt neergelegd bij de familierechtbank. Artikel 1253ter/7 Ger.W. bepaalt dat de nieuwe elementen moeten worden aangeduid in de conclusie of in het schriftelijk verzoek en dit op straffe van nietigheid. Volgens SENA EVE is het een ongelukkige woordkeuze van de wetgever, omdat niet valt in te zien hoe een conclusie of een schriftelijk verzoek nietig verklaard kan worden. Volgens hem bedoelt de wetgever dat het verzoek tot nieuwe vaststelling als niet bestaande moet worden gehouden.¹⁴¹ PIRE is van mening dat het gaat om een relatieve nietigheid. De tegenpartij dient dan aan te tonen dat zijn belangen geschaad zijn.¹⁴² Ook BRAT en MONTEIRO BARRETO delen de mening van PIRE, omdat de wetgever in 2013 niet bepaald heeft dat het vermelden van de nieuwe elementen van openbare orde is.¹⁴³ De familierechtbank van Luik heeft ook in deze zin beslist. De rechtbank stelde dat de regel niet van openbare orde is, maar de rechter behoudt een ruime beoordelingsmarge met betrekking tot de gevolgen van dit verzuim.¹⁴⁴

65. Of het voorhanden zijn van nieuwe elementen een ontvankelijkheidsvoorwaarde is of een voorwaarde met betrekking tot de grond van de zaak, wordt niet expliciet bepaald in de wet. In de rechtsleer en rechtspraak is hierover geen eensgezindheid.

In de rechtspraak wordt er enerzijds beslist dat het gaat om een ontvankelijkheidsvoorwaarde. In die zin besliste onder andere de familierechtbank van Brussel. De rechtbank stelde dat het ingeroepen element nieuw dient te zijn, anders is het verzoek onontvankelijk.¹⁴⁵ Anderzijds zijn sommige rechtbanken van oordeel dat het niet gaat om een ontvankelijkheidsvoorwaarde, maar een voorwaarde betreffende de grond van de zaak. De familierechtbank van Antwerpen, afdeling

---

¹³⁹ S. BRAT en P. MONTEIRO BARRETO, “Le mécanisme de la saisine permanente devant le tribunal de la famille”, *Act.dr.fam.* 2017, afl. 4, (78) 84-85.

¹⁴⁰ P. SENA EVE, “De blijvende saisine in de praktijk van de familierechtbanken”, *T.Fam.* 2021, afl. 3, (60) 68; D. PIRE, “Tribunal de la famille, compétence territoriale et dossier unique: une famille, un dossier, un juge”, *RTDF* 2014, afl. 3, (449) 462-464.

¹⁴¹ P. SENA EVE, “De blijvende saisine in de praktijk van de familierechtbanken”, *T.Fam.* 2021, afl. 3, (60) 68.

¹⁴² Art. 861 Ger.W.; D. PIRE, “La loi du 30 juillet 2013 portant création d’un tribunal de la famille et de la jeunesse”, *Act.dr.fam.* 2013, afl. 9, (170) 190.

¹⁴³ S. BRAT en P. MONTEIRO BARRETO, “Le mécanisme de la saisine permanente devant le tribunal de la famille”, *Act.dr.fam.* 2017, afl. 4, (78) 87.

¹⁴⁴ Famrb. Luik (afd. Luik) 22 mei 2018, *JLMB* 2019, afl. 1, 40-43.

¹⁴⁵ Famrb. Brussel (Fr.) 30 maart 2017, *act.dr.fam.* 2017, afl. 4, 95-97.

Mechelen oordeelde in die zin en stelde het volgende: "Het eventuele gebrek aan gewijzigde omstandigheden betreft echter niet de ontvankelijkheid, doch de gegrondheid van de vordering...".¹⁴⁶

Ook in de rechtsleer is er discussie. Volgens SENA EVE bevat de omschrijving van nieuwe elementen enerzijds ontvankelijkheidsvoorwaarden, namelijk voorwaarden die te maken hebben met de toelaatbaarheid van het instellen van een nieuwe vordering. Anderzijds bevat het volgens hem ook gegrondheidsvoorwaarden, namelijk voorwaarden die de beoordeling ten gronde van de vordering tot wijziging beogen.¹⁴⁷ BRAT en MONTEIRO BARRETO stellen dat wanneer een partij geen nieuwe elementen vermeldt, het verzoek onontvankelijk verklaard dient te worden. Het bestaan van nieuwe elementen is een noodzakelijke voorwaarde voor het verzoek.¹⁴⁸ Volgens DE STERCK heeft het betrekking op de grond van de zaak, waardoor het dus geen ontvankelijkheidsvoorwaarde is. Ingeval de partij die beroep doet op de blijvende saisine geen nieuwe elementen aantoont of gewijzigde omstandigheden aantoont die niet relevant zijn, dient de familierechter de vordering ongegrond te verklaren.¹⁴⁹ VAN ROY en BOONE zijn ook van mening dat het voorhanden zijn van nieuwe elementen de gegrondheid van de zaak betreft. De familierechtbank zal de vordering ongegrond verklaren indien de rechtbank de aangevoerde elementen niet aanvaardt.¹⁵⁰

Mijn inziens is het vermelden van nieuwe elementen in het verzoekschrift of in de conclusie een ontvankelijkheidsvoorwaarde. Wanneer een partij de nieuwe elementen niet vermeldt in het verzoekschrift of de conclusie, dient het verzoek onontvankelijk verklaard te worden. De partij moet in het verzoekschrift of in de conclusie nog niet aannemelijk maken dat de aangehaalde elementen nieuw zijn. Het louter vermelden van de gemeente nieuwe omstandigheden volstaat, volgens mij, om een ontvankelijk verzoekschrift neer te leggen. Daarna volgt de beoordeling ten gronde, de familierechter gaat dan kijken of de aangehaalde elementen wel degelijk nieuwe elementen zijn. De familierechter gaat kijken naar de concrete omstandigheden en hieruit gaat hij afleiden of er sprake is van nieuwe elementen.

66. De rechter dient de drie categorieën van nieuwe elementen niet cumulatief toe te passen. Dit betekent dat wanneer het bijvoorbeeld gaat om een vordering met betrekking tot onderhoudsgelden, enkel gekeken dient te worden naar artikel 1253ter/7, §1, lid 2, 2° Ger.W.. Artikel 1253ter/7, §1, lid 2, 1° Ger.W. geldt dus niet als cumulatieve voorwaarde. Naar dit artikel dient er enkel gekeken te worden indien er sprake is van een vordering anders dan een vordering met betrekking tot onderhoudsgelden of met betrekking tot het ouderlijk gezag, de verblijfsregeling of de uitoefening van het omgangsrecht.¹⁵¹

---

¹⁴⁶ Famrb. Antwerpen (afd. Mechelen) 29 april 2021, RABG 2021, afl. 14, 1343-1347.

¹⁴⁷ P. SENA EVE, "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENA EVE(ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 319.

¹⁴⁸ S. BRAT en P. MONTEIRO BARRETO, "Le mécanisme de la saisine permanente devant le tribunal de la famille", *Act.dr.fam.* 2017, afl. 4, (78) 88.

¹⁴⁹ A. DE STERCK, "Art. 1253ter/7 Ger.W." in *Comm.Pers.* 2015, afl. 78, (1) 7.

¹⁵⁰ L. VAN ROY en I. BOONE, "Blijvende saisine in familie zaken. Een empirisch onderzoek naar de duurzaamheid van vonnissen van de familierechtbank Antwerpen", *T.Fam.* 2023, afl.2, (33) 45.

¹⁵¹ P. SENA EVE, "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENA EVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 319.

67. In het wetsvoorstel dat geleid heeft tot de wet van 8 mei 2014¹⁵² werd voorgesteld om de bepaling met de definitie van “nieuwe elementen” op te heffen.¹⁵³ De Raad van State was het hier niet mee eens en adviseerde dat deze bepaling niet opgeheven moest worden. De Raad vond dat deze bepaling preciseert wat er verstaan dient te worden onder “nieuwe elementen”.¹⁵⁴ De wetgever heeft het advies van de Raad van State opgevolgd en heeft de definitie van “nieuwe elementen” behouden in de uiteindelijke wettekst.

§2. Geschillen in het algemeen

68. Artikel 1253ter/7, §1, lid 2, 1° Ger.W. bepaalt dat “over het algemeen een feit dat niet bekend was bij het eerste verzoek” voorhanden moet zijn.

69. In het wetsvoorstel werd het volgende geformuleerd: “een onbekend element bij het eerste verzoek dat een beroep tegen de beslissing had kunnen rechtvaardigen”.¹⁵⁵ Dit heeft de wetgever in de huidige wet achterwege gelaten. Het is voldoende dat het gaat om een feit dat niet bekend was.¹⁵⁶

70. In de rechtsleer is er veel discussie over artikel 1253ter/7, §1, lid 2, 1° Ger.W.. De discussie heeft vooral betrekking op het onbekend karakter van de feiten.

Volgens SENA EVE en DE STERCK moet het niet noodzakelijk gaan om een feit dat nog niet bestond tijdens het eerste verzoek. De wet laat volgens hen toe dat elke partij een element kan inroepen uit het verleden op voorwaarde dat het feit nog niet bekend was voor deze partij op het ogenblik van de behandeling van het eerste verzoek voor de familierechtbank. Daarentegen laat deze bepaling niet toe dat de verliezende partij op basis van een element dat zij nog niet had ingeroepen, maar er wel weet van had tijdens de behandeling van het eerste verzoek, de familierechtbank te adiëren op grond van de blijvende saisine.¹⁵⁷

BRAT en MONTEIRO BARRETO zijn van mening dat het beginsel van gezag van gewijsde wordt aangetast door de mogelijkheid om oude procedures terug aanhangig te maken op grond van oude feiten die de partijen niet kenden. Het lijkt hen geen goed idee om de mogelijkheid om de blijvende saisine in te roepen uit te breiden naar elementen die onbekend, maar wel bestaand waren in eerste aanleg. Ook stellen ze zich de vraag voor wie het feit onbekend moet zijn. Volgens hen dient de partij die de vorige beslissing wilt herzien aan te tonen dat het feit pas bekend was nadat de vorige beslissing definitief uitgesproken werd. Het kan dus geen element zijn dat bij de partijen bekend

---

¹⁵² Wet van 8 mei 2014 houdende wijziging en coördinatie van diverse wetten inzake justitie (I), *BS* 14 mei 2014, 39.086.

¹⁵³ Wetsvoorstel houdende wijziging en coördinatie van diverse wetten inzake justitie, Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53-3356/001, 82, voorgesteld artikel 85, 2°.

¹⁵⁴ Adv. RVS 17 maart 2014, nr. 55.394/2/314, *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53-3356/004.19.

¹⁵⁵ Wetsvoorstel betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 0682/001, 60.

¹⁵⁶ S. BRAT en P. MONTEIRO BARRETO, “Le mécanisme de la saisine permanente devant le tribunal de la famille”, *Act.dr.fam.* 2017, afl. 4, (78) 85.

¹⁵⁷ P. SENA EVE, “De blijvende saisine van de familierechtbank” in P. SENA EVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 317; A. DE STERCK, “Art. 1253ter/7 Ger.W.” in *Comm.Pers.* 2015, afl. 78, (1) 7.

was, maar al dan niet bewust niet onder de aandacht van de rechter was gebracht. Dit zou anders neerkomen op een kans voor de ontevreden rechtzoekende.¹⁵⁸

PIRE vreest dat de wetgever door deze ruime definitie de doos van Pandora heeft geopend. De verliezer kan namelijk blijven zoeken naar feiten die op het moment van het eerste verzoek onbekend waren. Het risico hiervan is dat procedures steeds worden herhaald, in strijd met de gerechtelijke vrede.¹⁵⁹

Naar mijn mening kan het gaan om een feit dat reeds bestond bij het eerste verzoek, op voorwaarde dat de partij die het feit inroept als een nieuw element kan aantonen dat voor hem nog onbekend was. Indien de partij wel kennis had van het feit, maar dit niet had aangehaald tijdens de behandeling van het eerste verzoek, dan is er niet voldaan aan dit criterium en dus geen nieuw element. Het enige nadeel dat hier speelt is het bewijs. Hoe kan de partij aannemelijk maken dat het feit voor hem nog onbekend was. Ik denk dat hierover in de rechtspraak alsnog discussie kan bestaan.

Later wordt er besproken hoe dit criterium in de rechtspraak wordt toegepast en waar de moeilijkheden liggen (*infra* nrs. 143-144).

71. De wetgever geeft in het kader van artikel 1253*ter*/7, lid 2, 1° Ger.W. dus een relatief ruime definitie van het begrip nieuwe elementen. De wetgever vereist namelijk niet dat het nieuwe feit zich heeft voorgedaan na de eerste beslissing van de rechter, maar enkel dat het feit nog niet bekend was bij het eerste verzoek. Op deze wijze laat de rechter de deur open om geschillen, waarin zich na de eerste beslissing geen gewijzigde omstandigheden hebben voorgedaan, niettemin opnieuw aan de beoordeling van de rechter voor te leggen, maar dan op grond van de overweging dat de eerdere feiten weliswaar bestonden op het ogenblik van de eerste beslissing, maar niet bekend waren.¹⁶⁰

§3. Geschillen met betrekking tot een uitkering tot levensonderhoud

72. Artikel 1253*ter*/7, §1, lid 2, 2° Ger.W. bepaalt dat opdat de blijvende saisine van toepassing is er met betrekking tot een uitkering tot levensonderhoud sprake moet zijn van "nieuwe omstandigheden waarin de partijen of de kinderen verkeren, en die hun situatie ingrijpend kunnen wijzigen".

73. In het oorspronkelijke wetsvoorstel stelde de wetgever voor dat het diende te gaan om nieuwe omstandigheden buiten de wil van de partijen, alsook omstandigheden eigen aan het kind, die de toestand van de partijen of die van het kind ingrijpend kunnen wijzigen.¹⁶¹ De Raad van State

---

¹⁵⁸ S. BRAT en P. MONTEIRO BARRETO, "Le mécanisme de la saisine permanente devant le tribunal de la famille", *Act.dr.fam.* 2017, afl. 4, (78) 85.

¹⁵⁹ D. PIRE, "Tribunal de la famille, compétence territoriale et dossier unique: une famille, un dossier, un juge", *RTDF* 2014, afl. 3, (449) 463.

¹⁶⁰ B. VANLERBERGHE, "de familie- en jeugdrechtbank" in I. BOONE en C. DECLERCK (eds.), *Actualia familierecht 2014-2015*, Brugge, die Keure, 2015, (3) 40; D. PIRE, "Tribunal de la famille, compétence territoriale et dossier unique: une famille, un dossier, un juge", *RTDF* 2014, afl. 3, 462-464.

¹⁶¹ Wetsvoorstel betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 0682/001, 60.

adviseerde om dit aan te passen. Volgens de Raad moest het mogelijk zijn om nieuwe omstandigheden die niet losstaan van de wil van de partijen ook in aanmerking te nemen. Bijvoorbeeld de verhoging van het inkomen van een van de ouders door het vinden van een nieuwe baan of door het samenwonen met een nieuwe partner.¹⁶² In de huidige wettekst is dan ook niet terug te vinden dat de feiten ontstaan dienen te zijn buiten de wil van de partijen.

74. Sommigen stellen dat de voorwaarde, dat het onafhankelijk van de partijen dient te zijn, impliciet terug te vinden is in de wettekst door de toepassing van het adagium "*nemo auditur proprio turpitudinem allegans*".¹⁶³ Volgens BRAT en MONTEIRO BARRETO is het in strijd met de wet om te eisen dat het nieuwe element onafhankelijk dient te zijn van de wil van de partij. Een vrijwillige verslechtering van de situatie door de verzoeker kan echter niet worden aanvaard.¹⁶⁴ SWENNEN daarentegen is van oordeel dat de nieuwe omstandigheden zich niet noodzakelijk buiten de wil van de partijen moeten voordoen. Volgens hem mogen ze voortvloeien uit een keuze die werd gemaakt. Ook het Hof van Cassatie besliste in die zin.¹⁶⁵ Ik ben van oordeel dat de rechter geen rekening mag houden met een verslechtering van de situatie indien dit het gevolg is van een keuze van de ouder. Bijvoorbeeld een ouder die ervoor kiest om minder te gaan werken, zonder dat dit noodzakelijk is en daardoor minder inkomen heeft en dan een vordering instelt om meer onderhoudsgeld te bekomen, omdat het inkomen gedaald is. Ik vind dat de rechtbank de vordering dan moet afwijzen. Dit is anders wanneer de ouder minder moet gaan werken omdat bijvoorbeeld het kind ernstig ziek is geworden of meer ondersteuning nodig heeft voor bijvoorbeeld school.

75. Ook in de rechtspraak wordt er gekeken of het onafhankelijk van de wil van de partijen is. In die zin oordeelde ook de familierechtbank van West-Vlaanderen, afdeling Brugge. *In casu* vroeg de vader een vermindering van de onderhoudsbijdrage nadat hij zelf zijn ontslag had genomen. De familierechtbank toetste zijn vordering aan het criterium "onafhankelijk van de wil van de partijen". De familierechter oordeelde dat de vader niet aantoonde dat zijn verdienvermogen buiten zijn wil ingrijpend is gewijzigd.¹⁶⁶ Zoals hierboven gezegd, wilde de wetgever dit criterium net achterwege laten en toch toetste de rechter hieraan. Het criterium "onafhankelijk van de wil van de partijen" staat niet in artikel 1253ter/7, §1, lid 2, 2° Ger.W.. Er kan geconcludeerd worden dat de rechter een eigen invulling heeft gegeven aan wat hieronder verstaan dient te worden. De rechter aanvaardde het ontslag *in casu* dan ook niet als een nieuw element.

76. SWENNEN stelt zich de vraag of de vereiste van ingrijpende wijziging een discriminatoir onderscheid is in vergelijking met de wijziging van de gezagsregeling.¹⁶⁷

---

¹⁶² Adv.RvS 28 maart 2011, nr. 49.212/2, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53-0682/006.

¹⁶³ J.P. MASSON, "La loi du 30 juillet 2013 portant création d'un tribunal de la famille et de la jeunesse", *JT* 2014, afl. 11, (181) 190.

¹⁶⁴ S. BRAT en P. MONTEIRO BARRETO, "Le mécanisme de la saisine permanente devant le tribunal de la famille", *Act.dr.fam.* 2017, afl. 4, (78) 85.

¹⁶⁵ Cass. 16 september 2016, AR C.14.0486.N.

¹⁶⁶ Famrb. West-VI. (afd. Brugge) 9 maart 2017, *RW* 2017, afl. 1, 27-28.

¹⁶⁷ F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Mortsels, Intersentia, 2023, 345.

77. Indien een partij enkel aanvoert dat de kinderen één jaar ouder zijn geworden, oordeelde de familierechtbank dat dit niet gezien kan worden als een nieuw element in de zin van artikel 1253ter/7, §1, lid 2, 2° Ger.W.¹⁶⁸

Later wordt er besproken (*infra* nr. 147) hoe dit criterium in de rechtspraak wordt toegepast en waar de moeilijkheden liggen.

§4. Geschillen met betrekking tot een vordering aangaande de uitoefening van het ouderlijk gezag, de verblijfsregeling of de uitoefening van een omgangsrecht

78. Artikel 1253ter/7, §1, lid 2, 3° Ger.W. vereist inzake het ouderlijk gezag, de verblijfsregeling en het recht op persoonlijk contact, "nieuwe omstandigheden die de toestand van de partijen of die van het kind kunnen wijzigen. De rechtbank kan het verzoek enkel inwilligen indien het belang van het kind dit rechtvaardigt".

In tegenstelling tot vorderingen met betrekking tot de onderhoudsbijdrage vereist de wetgever hier niet dat het moet gaan om een ingrijpende wijziging van de toestand van de partijen of van de kinderen.¹⁶⁹

79. SENAEVE en SWENNEN zijn van oordeel dat de nieuwe omstandigheden zich niet noodzakelijk buiten de wil van de partijen moeten voordoen. Volgens hen mogen ze voortvloeien uit een keuze die werd gemaakt.¹⁷⁰ Ook het Hof van Cassatie vereist niet dat de omstandigheden zich buiten de wil van de partijen moeten hebben voorgedaan.¹⁷¹ Ik volg deze mening. Wanneer bijvoorbeeld de moeder kiest om meer te gaan werken, omdat ze een hoger inkomen wil nu ze alleenstaande is. Indien de moeder dan vraagt voor een wijziging van de verblijfsregeling, vind ik dat de rechtbank hier rekening mee kan houden. Een verhuis is ook vaak een keuze van de partij, dit kan ook aanleiding geven tot een wijziging van de verblijfsregeling.

80. De wet bepaalt dat de rechtbank het verzoek slechts mag inwilligen als het belang van het kind dat rechtvaardigt. Het Hof van Cassatie heeft geoordeeld dat dit niet betekent dat uitsluitend aan het belang van het kind moet worden getoetst.¹⁷² Er moet bijvoorbeeld ook gekeken worden naar het belang van de ouders.¹⁷³ Wanneer een van de ouders verhuist en hierdoor de afstand tussen de woonplaatsen van de ouders is vergroot, kan dit aanleiding geven tot een herziening van de verblijfsregeling.¹⁷⁴

---

¹⁶⁸ Farmrb. Brussel (NI.) 8 februari 2019, nr. 16/2183/A, onuitg., aangehaald door P. SENAEVE, "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENAEVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 318.

¹⁶⁹ A. DE STERCK, "Art. 1253ter/7 Ger.W." in *Comm.Pers.* 2015, afl. 78, (1) 9; G. VERSCHULDEN, *Handboek Belgisch personen- en familierecht*, Brugge, die Keure, 2021, 975.

¹⁷⁰ P. SENAEVE, "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENAEVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 319; F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Mortsel, Intersentia, 2023, 346.

¹⁷¹ Cass. 16 september 2016, C.14.0486.N.

¹⁷² Cass. 14 juni 2019, C.18.0430.N, *T.Fam.* 2020, afl. 10, 292, noot P. SENAEVE.

¹⁷³ F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Mortsel, Intersentia, 2023, 346.

¹⁷⁴ I. BOONE, J. DU MONGH, A.-L. VERBEKE, *Personen-, familie en relatievermogensrecht*, Leuven, Acco, 2020, 144.

VAN ROY is van mening dat het onnodig is om in artikel 1253ter/7, §1, lid 2, 3° Ger.W. nogmaals te verwijzen naar het belang van het kind. Een procedure met betrekking tot de verblijfsregeling van het kind steunt op artikel 374 oud BW. De rechter dient bij ieder vonnis rekening te houden met het belang van het kind.¹⁷⁵

81. Het Hof van Cassatie heeft in een arrest van 23 september 2021 geoordeeld dat een wijziging van de verblijfsregeling als gevolg van een nieuwe omstandigheid met toepassing van artikel 1253ter/7, lid 2, 3° Ger.W. niet op zich reeds een andere nieuwe omstandigheid is, die een verdere wijziging van de verblijfsregeling zou kunnen verantwoorden.¹⁷⁶ Het hof van beroep had de eerder vastgestelde verblijfsregeling voor het kind aangepast in het licht van de nieuwe omstandigheden dat het kind de leerplichtige leeftijd had bereikt. Hierna haalde de vader de nieuwe verblijfsregeling aan als een nieuwe omstandigheid.¹⁷⁷ Dit is dus niet mogelijk volgens het Hof van Cassatie. Daarentegen kan de wijziging van de verblijfsregeling van andere kinderen wel een nieuwe omstandigheid zijn.¹⁷⁸

82. Bij de familierechtbank van Luik haalde de moeder drie nieuwe elementen aan. Ten eerste dat het kind gehoord wil worden. Ten tweede wil het kind meer betrokken worden bij de beoefening van de aanbidding van de Jehova's getuigen. Tot slot heeft het kind de moeder laten weten dat het niet meer naar de vader wil gaan. De moeder vroeg de rechtbank om het ouderlijk gezag van de vader te beperken met betrekking tot de religieuze keuzes van het kind en om de verblijfsregeling te wijzigen, zodat het kind maar om het weekend naar de vader moet gaan. Het kind is nog geen twaalf jaar oud, waardoor de rechtbank oordeelt dat het kind nog geen kritisch onderscheidingsvermogen heeft om een vrije keuze te maken met betrekking tot religie. Ook trekt de rechtbank de opvoedingskwaliteiten van de vader niet in twijfel. Daarbij oordeelt de rechtbank dat het belang van het kind voorrang heeft op de wens van de moeder om haar religie door te geven. De rechtbank honoreert de verzoeken van de moeder niet, waardoor het ouderlijk gezag en de verblijfsregeling niet wijzigen.¹⁷⁹

Later wordt er besproken (*infra* nr. 150) hoe dit criterium in de rechtspraak wordt toegepast en waar de moeilijkheden liggen.

83. Indien de vordering betrekking heeft op de materie bedoeld in 3° dient "nieuwe elementen" soepel toegepast te worden in tegenstelling tot de andere materies uit artikel 1253ter/7, §1, lid 2 Ger.W.. Artikel 1253ter/7, §1, lid 2, 1° en 2° Ger.W. zijn meer objectiveerbaar.¹⁸⁰

---

¹⁷⁵ Art. 347, §2, lid 4 oud BW; C. VAN ROY, *De (on)deelbaarheid van het kind*, Mortsel, Intersentia, 2021, 32.

¹⁷⁶ Cass. 23 september 2021, AR C.21.0053.N.

¹⁷⁷ Cass. 23 september 2021, AR C.21.0053.N; I. BOONE en E. VERTOMMEN, "Recente ontwikkelingen inzake het ouderlijk gezag, de verblijfsregeling en het recht op persoonlijk contact" in I. BOONE en C. DECLERCK, *Themis 2022-2023 nr.123. Personen- en familierecht*, Mortsel, Intersentia, 2023, (45) 83.

¹⁷⁸ I. BOONE, "De verblijfsregeling van broers en zussen na scheiding van de ouders", *T.Fam.* 2021, afl. 10, (296) 303.

¹⁷⁹ Famrb. Luik (afd. Luik) 22 mei 2018, *JLMB* 2019, afl. 1, 40-43.

¹⁸⁰ P. SENAEEVE, "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENAEEVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 318.

	1°: geschillen in het algemeen	2°: geschillen m.b.t. levensonderhoud	3°: geschillen m.b.t. ouderlijk gezag, verblijfsregeling en omgangsrecht
<i>Onbekend feit/ nieuwe omstandigheden</i>	Vereist	Vereist	Vereist
<i>Wijziging van hun situatie</i>	Niet vereist	Vereist een ingrijpende wijziging	Vereist geen ingrijpende wijziging
<i>Gerechtigd door belang van het kind</i>	Niet vereist	Niet vereist door art. 1253ter/7 Ger.W.	Vereist

Tabel 1: vergelijking vereiste nieuwe elementen

Onderafdeling 5. Geen blijvende saisine voor de familiekamer van het hof van beroep

84. Wanneer de familiekamer van het hof van beroep een eindarrest heeft uitgesproken, gaat de zaak terug naar de eerste rechter, namelijk de familierechtbank. De blijvende saisine is van toepassing voor de familierechtbank en niet bij het hof van beroep. Artikel 1253ter/7, §1, lid 1 Ger.W. bepaalt uitdrukkelijk dat de zaak ingeschreven blijft op de rol, ook in geval van een nieuwe uitspraak in hoger beroep. Elke partij kan de zaak dus opnieuw voor de rechter brengen door middel van een conclusie of schriftelijk verzoek, wanneer er zich sinds het arrest van het hof van beroep nieuwe omstandigheden hebben voorgedaan.¹⁸¹

85. Er is geen sprake van een blijvende saisine voor het hof van beroep. Wanneer de familiekamer van het hof van beroep een eindarrest heeft geveld, kan een partij bij gewijzigde omstandigheden de zaak niet opnieuw rechtstreeks voor de familiekamer van het hof van beroep brengen.¹⁸²

86. Doordat er op het niveau van het hof van beroep geen sprake is van het mechanisme van de blijvende saisine, kan het een reden zijn voor het hof om een eindarrest uit te spreken als het hoger beroep geen actueel voorwerp meer heeft. Artikel 1253ter/6 Ger.W. legt de rechter op om met bekwame spoed te oordelen rekening houdend met het belang van het kind.¹⁸³

Afdeling 3. Beperkingen ratione temporis

87. De blijvende saisine wordt niet in tijd begrensd, doordat de toepassing van artikel 730, §2, a) Ger.W. uitdrukkelijk wordt uitgesloten voor zaken waarvoor de familierechter op permanente wijze wordt geadieerd.¹⁸⁴ Artikel 730, §2, a) Ger.W. houdt in dat de zaken, die sinds meer dan drie jaar

¹⁸¹ P. SENAËVE, "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENAËVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 321.

¹⁸² *Ibid.*

¹⁸³ Brussel (41e kamer) 27 februari 2015, *Act.dr.fam.* 2015, afl. 5, 97-99; P. SENAËVE, "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENAËVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 321.

¹⁸⁴ S. BROUWERS en M. GOVAERTS, *alimentatievorderingen*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2021, 48.

op de rol zijn ingeschreven en waarvan de debatten geen aanvang hebben genomen of die sinds meer dan drie jaar niet zijn voortgezet, worden weggelaten van de algemene rol en de zittingsrol.¹⁸⁵ In het kader van de blijvende saisine is de toepassing van artikel 730, §2, a) Ger.W. dus uitgesloten.

88. Ook al is artikel 730, §2, a) Ger.W. uitgesloten en voorziet artikel 1253ter/7 Ger.W. niet uitdrukkelijk in een tijdslimiet, dit neemt niet weg dat de zaken met betrekking tot minderjarigen slechts ingeschreven blijven op de rol van de familierechtbank tot de rechter zijn bevoegdheid in zaken met betrekking tot het ouderlijk gezag een einde neemt. De bevoegdheid neemt een einde bij het bereiken van de meerderjarigheid of bij de ontvoogding.¹⁸⁶

De saisine in materies van ouderlijk gezag, verblijfsregeling en omgangsrecht zijn enerzijds beperkt in tijd, namelijk tot de meerderjarigheid van het kind of de ontvoogding. Anderzijds is de saisine blijvend in die zin dat de familierechtbank haar rechtsmacht slechts heeft uitgeput wanneer de grens van meerderjarigheid van het kind of de ontvoogding bereikt is.¹⁸⁷

Afdeling 4. Werkwijze bij het aanhangig maken van een nieuwe vordering

Onderafdeling 1. Neerlegging van een conclusie of schriftelijk verzoek

89. Artikel 1253ter/7 Ger.W. bepaalt dat een zaak opnieuw voor de familierechtbank kan worden gebracht op grond van de blijvende saisine door middel van een conclusie of een gewoon schriftelijk verzoek. Hoewel de wet het niet vermeldt, volstaat het louter neerleggen van een conclusie bij de griffie van de familierechtbank in de praktijk niet om de zaak opnieuw te doen vaststellen. Bij het neerleggen van de conclusie dient de partij ook een aanvraag tot nieuwe vaststelling van de zaak op grond van de blijvende saisine te doen. Dit kan in een begeleidende brief bij de conclusie, via het daartoe passende formulier of door een uitdrukkelijke vermelding in de hoofding van haar conclusie.¹⁸⁸ Het louter neerleggen van een conclusie op de griffie houdt niet in dat er een rechtsdag moet worden vastgesteld. Door een begeleidend schrijven toe te voegen, wordt de aandacht van de griffie gevestigd op het feit dat de zaak wel opnieuw moet worden vastgesteld.¹⁸⁹

90. De partij die beroep doet op het mechanisme van de blijvende saisine om een nieuwe vaststelling van de zaak te verzoeken, is verplicht om de nieuwe elementen aan te duiden in de conclusie of in het schriftelijk verzoek. Artikel 1253ter/7 Ger.W. stelt dat de nieuwe elementen op straffe van nietigheid moeten worden aangegeven. De wet schrijft dus expliciet de nietigheid als sanctie voor. Hierdoor is dus voldaan aan artikel 860, lid 1 Ger.W. en dient de nietigheidsleer toegepast te worden.

---

¹⁸⁵ K. DEVOLDER, "De invoering van een familie- en jeugdrechtbank. Commentaar bij de wet van 30 juli 2013", *T.Fam.* 2014, afl. 6, (128) 143.

¹⁸⁶ A. DE STERCK, "Art. 1253ter/7 Ger.W." in *Comm.Pers.* 2015, afl. 78, (1) 4.

¹⁸⁷ A. DE STERCK, "Art. 1253ter/7 Ger.W." in *Personen- en familierecht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, II, *Gerechtigd Wetboek*, 2015, (469) 472.

¹⁸⁸ P. SENAËVE, "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENAËVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 322.

¹⁸⁹ A. DE STERCK, "Art. 1253ter/7 Ger.W." in *Comm.Pers.* 2015, afl. 78, (1) 3-4.

Echter wordt er nergens gespecificeerd wat er nietig verklaard wordt wanneer de nieuwe elementen niet worden aangegeven (*supra* nr. 64).

91. Overeenkomstig artikel 861, lid 1 Ger.W. dienen de geschade belangen aangetoond te worden.¹⁹⁰ Artikel 861, lid 2 Ger.W. voorziet in de mogelijkheid tot remediëring, op voorwaarde dat de familierechtbank vaststelt dat de belangenschade door de verweerder bewezen is en deze hersteld kan worden. De rechter maakt de verwerping van de opgeworpen exceptie van nietigheid van de conclusie of het gewoon schriftelijk verzoek afhankelijk van de uitvoering van de maatregelen waarvan hij de inhoud bepaalt. Ook legt de rechter de termijn vast waarna de nietigheid van de akte verworven zal zijn. Dit is op kosten van de opsteller van de onregelmatige akte. Concreet betekent dit dat de rechter bepaalt dat de conclusie of het gewoon schriftelijk verzoek aangevuld dient te worden binnen een opgelegde termijn. Indien dit niet gebeurt binnen de termijn, volgt de sanctie van de nietigheid. De belanghebbende partij moet de beslissing van de familierechtbank niet afwachten. Zodra de exceptie van nietigheid door de verweerder wordt opgeworpen, kan de belanghebbende onmiddellijk een nieuwe conclusie of een nieuw gewoon schriftelijk verzoek tot de familierechtbank richten waarin wel de nieuwe elementen worden vermeld.¹⁹¹

92. Artikel 1253*ter*/7, §1, lid 1 Ger.W. bepaalt dat de nieuwe elementen moeten worden aangeduid in de conclusie of in het schriftelijk verzoek en dit op straffe van nietigheid. De wet vereist niet dat de partij in haar verzoek al haar vordering dient te formuleren. Wanneer dit bekeken wordt vanuit de proceseconomie, is het echter wel aanbevolen om dit wel te doen.

Onderafdeling 2. Geen nieuw rolrecht verschuldigd

93. De zaak blijft ingeschreven op de rol door het mechanisme van de blijvende saisine.¹⁹² Hierdoor dient er ook geen nieuw rolrecht betaald te worden bij het neerleggen van een conclusie of een schriftelijk verzoek tot vaststelling van de zaak. Dit is proceseconomisch gezien een voordeel.¹⁹³

94. Artikel 1253*ter*/7 Ger.W. verplicht de partijen niet om gebruik te maken van een gewoon schriftelijk verzoek of een conclusie. De partijen hebben nog steeds de keuze om op grond van bijvoorbeeld een dagvaarding of een verzoekschrift op tegenspraak hun vordering in te stellen (*supra* nr. 30). Indien de partij hiervoor kiest en op grond van gewijzigde omstandigheden, een wijziging van het vorige eindvonnis vordert, is er wel een rolrecht verschuldigd. De partij kan dus niet eisen dat er geen rolrecht verschuldigd is omdat er slechts een wijziging gevorderd wordt van een bestaand vonnis op grond van gewijzigde omstandigheden.¹⁹⁴

---

¹⁹⁰ D. PIRE, "La loi du 30 juillet 2013 portant création d'un tribunal de la famille et de la jeunesse", *Act.dr.fam.* 2013, afl. 9, (170) 190.

¹⁹¹ P. SENAËVE, "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENAËVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 323.

¹⁹² Art. 1253*ter*/7, §1, lid 1 Ger.W.

¹⁹³ A. STERCK, "Art. 1253*ter*/7 Ger.W." in *Comm.Pers.* 2015, afl. 78, (1) 10.

¹⁹⁴ P. SENAËVE, "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENAËVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 324-325.

Onderafdeling 3. Vaststelling van de zaak en oproeping van partijen

95. Nadat de partij een gewoon schriftelijk verzoek of een conclusie heeft neergelegd op de griffie, dient de zaak binnen de vijftien dagen opnieuw voor de rechtbank te worden gebracht.¹⁹⁵

96. In de rechtsleer wordt de vraag gesteld of de termijn van vijftien dagen wel haalbaar is. Er zijn voornamelijk twee praktische aspecten waarmee rekening gehouden dient te worden. Ten eerste dient de tegenpartij opgeroepen te worden. De oproeping van de tegenpartij gebeurt per gerechtsbrief. Vaak is de gerechtsbrief nog niet teruggekomen op de griffie en ontbreekt het dus in het dossier. De familierechtbank kan de regelmatigheid van de oproeping dan niet nagaan.¹⁹⁶ Ten tweede moet er binnen de vijftien dagen ook een plaats vrij zijn in de agenda van de familierechtbank.¹⁹⁷ Of de termijn in de praktijk haalbaar is, komt later aan bod (*infra* nr. 138).

97. De termijn van vijftien dagen is eerder een ordetermijn. Er zijn geen sancties aan verbonden indien de termijn niet wordt nageleefd.¹⁹⁸

Onderafdeling 4. Mogelijkheid van een vordering bij verstek

98. Overeenkomstig artikel 802 Ger.W. kan er verstek gevorderd worden in een procedure ingesteld op grond van de blijvende saisine. Dit kan wanneer de tegenpartij(en) behoorlijk zijn opgeroepen en deze niet verschijnt op de vastgestelde zitting. De vaststelling van de zaak krachtens artikel 1253ter/7 Ger.W. is een alternatieve wijze van instelling van een vordering tot wijziging van een vroeger eindvonnis. De vastgestelde zitting op grond van de blijvende saisine is dus een inleidende zitting overeenkomstig artikel 802 Ger.W..

Afdeling 5. Sanctionering van oneigenlijk gebruik van de blijvende saisine

Onderafdeling 1. Uitdrukkelijke verwijzing in artikel 1253ter/7, §2 Ger.W.

99. Het doel van de wetgever is de toegang tot de familierechtbank toegankelijker maken.¹⁹⁹ Om dit doel te bereiken wilde de wetgever onder andere kosten vermijden, waardoor bij een verzoekschrift tot herziening op grond van de blijvende saisine geen nieuw rolrecht betaald moet worden (*supra* nr. 93).²⁰⁰ Doordat de toegang tot de familierechtbank soepel is, valt een mogelijk

---

¹⁹⁵ Art. 1253ter/7, §1, lid 1 Ger.W.

¹⁹⁶ S. BRAT en P. MONTEIRO BARRETO, "Le mécanisme de la saisine permanente devant le tribunal de la famille", *Act.dr.fam.* 2017, afl. 4, (78) 80.

¹⁹⁷ A. STERCK, "Art. 1253ter/7 Ger.W." in *Comm.Pers.* 2015, afl. 78, (1) 4; P. SENAEVE, "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENAEVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 326.

¹⁹⁸ A. STERCK, "Art. 1253ter/7 Ger.W." in *Comm.Pers.* 2015, afl. 78, (1) 4; P. SENAEVE, "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENAEVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 326.

¹⁹⁹ Wetsvoorstel betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 0682/001, 5.

²⁰⁰ *Ibid.*, 16.

misbruik van het mechanisme van de blijvende saisine niet uit te sluiten. Het zou oneigenlijk juridisch consumptiegedrag in de hand kunnen werken. Ook de wetgever was zich hiervan bewust.²⁰¹

100. De wetgeving voorziet uitdrukkelijk dat de rechter de mogelijkheid heeft een sanctie op te leggen wanneer een partij onrechtmatig beroep doet op het mechanisme van de blijvende saisine.²⁰² In het wetsvoorstel tot de invoering van de familie- en jeugdrechtbank was bepaald dat de rechter de bevoegdheden bepaald in artikel 1017, lid 4 Ger.W. kon uitoefenen. Dit artikel geeft de rechter de bevoegdheid om de kosten om te slaan. Dit gaf de mogelijkheid aan de rechter om de partij, die oneigenlijk gebruik maakt van de blijvende saisine, te veroordelen in de gerechtskosten.²⁰³ PIRE is van mening dat deze sanctie nutteloos en weinig efficiënt was. Volgens hem zou het beter zijn om de bevoegdheid bepaald in artikel 780*bis* Ger.W. aan de rechter te geven. Dit zou veel doeltreffender zijn.²⁰⁴ Ook SENA EVE deelt deze mening.²⁰⁵

Door artikel 80 van de wet van 8 mei 2014 houdende de wijziging en coördinatie van diverse wetten inzake justitie werd de sanctioneringsbevoegdheid van de familierechter gewijzigd.²⁰⁶ In de toelichting van het wetsvoorstel werd erop gewezen dat de doelstelling niet bereikt wordt door beroep te doen op artikel 1017, lid 4 Ger.W..²⁰⁷ Artikel 80 van de wet van 8 mei 2014 bepaalt dat de vermelding van artikel 1017, lid 4 Gerechtelijk Wetboek in artikel 1253*ter/7* Ger.W. vervangen wordt door artikel 780*bis* Ger.W..

101. Nu bepaalt artikel 1253*ter/7*, §2 Ger.W. dat de rechter in zijn vonnis de bevoegdheid kan uitoefenen die hem wordt toegekend in artikel 780*bis* Ger.W., wanneer er op oneigenlijke wijze gebruik wordt gemaakt van de in §1, lid 1 geboden mogelijkheid om de zaak opnieuw voor de rechtbank te brengen. Of de rechters veel gebruik maken van deze mogelijkheid, komt later aan bod (*infra* nrs. 162-163).

Onderafdeling 2. Mogelijkheden van artikel 780*bis* Ger.W.

102. Artikel 780*bis* Ger.W. geeft de rechter de bevoegdheid om een geldboete op te leggen wegens procesmisbruik. De enige voorwaarde is dat de rechter van oordeel moet zijn dat een partij de rechtspleging aanwendt voor kennelijk verdragende of onrechtmatige doeleinden. Het lijkt dat de wet vereist dat de procespartij intentioneel moet handelen en wetens en willens misbruik gemaakt

---

²⁰¹ Wetsvoorstel betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 0682/001, 60, artikel 242.

²⁰² P. SENA EVE, "De blijvende saisine in de praktijk van de familierechtbanken", *T.Fam.* 2021, afl. 3, (60) 71.

²⁰³ Wetsvoorstel betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 0682/001, 60 en voorgesteld artikel 242.

²⁰⁴ D. PIRE, "La loi du 30 juillet 2013 portant création d'un tribunal de la famille et de la jeunesse", *Act.dr.fam.* 2013, afl. 9, (170) 191.

²⁰⁵ P. SENA EVE, "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENA EVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 328.

²⁰⁶ Wet van 8 mei 2014 houdende wijziging en coördinatie van diverse wetten inzake justitie (I), *BS* 14 mei 2014, 39.086.

²⁰⁷ Wetsvoorstel houdende wijziging en coördinatie van diverse wetten inzake justitie, Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53-3356/001, 36; F. APS, "De bevoegdheid van en de rechtspleging voor de familierechtbank", in P. SENA EVE (ed.), *echtscheiding, voorlopige maatregelen en onderhoudsgelden in de familierechtbank*, Morsel, Intersentia, 2015, (81) 112.

moet hebben van de procedure.²⁰⁸ Het Hof van Cassatie heeft beslist dat de rechter een civiele geldboete kan opleggen voor procesmisbruik wanneer een partij haar recht om in rechte op te treden uitoefent op een wijze die kennelijk de perken van de normale uitoefening van dat recht door een bedachtzame en zorgvuldig persoon te buiten gaat.²⁰⁹ In feite wordt dus het algemene begrip van rechtsmisbruik gehanteerd.²¹⁰ Volgens het Hof van Cassatie is er geen intentioneel element vereist.²¹¹

103. De rechter kan een geldboete opleggen tussen 15 en 2.500 euro.²¹² De Koning kan deze bedragen vijfjaarlijks indexeren. De Administratie van de Registratie en Domeinen int deze geldboete.²¹³ Deze geldboete wordt niet verhoogd met opdecimen, omdat het een zuiver burgerlijke geldboete is.²¹⁴

104. Deze civiele geldboete kan worden opgelegd onverminderd de eis tot schadevergoeding die in voorkomend geval door de tegenpartij(en) gevorderd wordt wegens tergend en roekeloos geding.²¹⁵ De eventuele geldboete en de schadevergoeding moeten los van elkaar worden bekeken. Het speelt enkel een rol wat betreft de wijze waarop de geldboete opgelegd kan worden. Wanneer er door de tegenpartij een schadevergoeding werd gevorderd, kan de rechter de geldboete toekennen in hetzelfde vonnis waarin hij de schadevergoeding toekent. Indien er door de tegenpartij geen tegenvordering tot schadevergoeding wordt ingesteld of als de schadevergoeding niet wordt toegekend, en de familierechtbank toch een burgerlijke geldboete wenst op te leggen, dan moet de familierechtbank de debatten heropenen. Pas nadat de partijen hun standpunt hebben ingenomen over de eventuele toepassing van de geldboete, kan de rechter een geldboete opleggen.²¹⁶

Wanneer een partij misbruik maakt van het mechanisme van de blijvende saisine kan dit dus gestraft worden met zowel een (tegen)eis tot schadevergoeding vanwege de andere partij(en), als met een burgerlijke geldboete opgelegd door de familierechtbank.²¹⁷

105. Artikel 780*bis* Ger.W. geeft de redenen weer wanneer een burgerlijke geldboete opgelegd kan worden. Het dient te gaan om het aanwenden van de rechtspleging voor kennelijk vertragende of onrechtmatige doeleinden. Een lichte fout of een eenvoudige nalatigheid volstaan dus niet. De omschrijving in artikel 780*bis* Gerechtelijk Wetboek is een vage omschrijving, waardoor de rechter een grote beoordelingsmarge heeft.²¹⁸ De familierechtbank kan de civiele geldboete dus ambtshalve

---

²⁰⁸ P. THIRIAR, B. VANLERBERGHE, J. LAENENS, D. SCHEERS en S. RUTTEN, *handboek gerechtelijk recht*, Mortsel, Intersentia, 2019, 560.

²⁰⁹ Cass. 31 oktober 2003, *JT* 2004, 135, noot J. VAN DROOGHENBROECK.

²¹⁰ D. SCHEERS, "Is er leven na de rol? Instaatstelling na de wet van 26 april 2007", *RW* 2007, afl. 10, (386) 402.

²¹¹ Cass. 16 maart 2012, *JT* 2012, 462, noot J. VAN DROOGHENBROECK.

²¹² Art. 780*bis*, lid 1 Ger.W.

²¹³ Art. 780*bis*, lid 3 Ger.W.

²¹⁴ P. THIRIAR, B. VANLERBERGHE, J. LAENENS, D. SCHEERS en S. RUTTEN, *handboek gerechtelijk recht*, Mortsel, Intersentia, 2019, 560.

²¹⁵ P. SENAËVE, "De blijvende saisine in de praktijk van de familierechtbanken", *T.Fam.* 2021, afl. 3, (60) 71.

²¹⁶ P. THIRIAR, B. VANLERBERGHE, J. LAENENS, D. SCHEERS en S. RUTTEN, *handboek gerechtelijk recht*, Mortsel, Intersentia, 2019, 560-561.

²¹⁷ P. SENAËVE, "De blijvende saisine in de praktijk van de familierechtbanken", *T.Fam.* 2021, afl. 3, (60) 71.

²¹⁸ P. THIRIAR, B. VANLERBERGHE, J. LAENENS, D. SCHEERS en S. RUTTEN, *handboek gerechtelijk recht*, Mortsel, Intersentia, 2019, 561.

opleggen wanneer zij van oordeel is dat het mechanisme van de blijvende saisine van haar doel wordt afgewend. Hierdoor wordt de partijautonomie doorbroken.²¹⁹

106. De civiele geldboete kan opgelegd worden aan zowel de eisende partij, maar ook aan de verwerende partij. De verwerende partij kan veroordeeld worden tot een geldboete wanneer hij een verweer voert dat kennelijk verdragend is of onrechtmatige doeleinden nastreeft.²²⁰

107. In de rechtspraak zijn er toepassingen betreffende het al dan niet toekennen van een schadevergoeding of een geldboete wegens oneigenlijk gebruik van de blijvende saisine.

De familierechtbank van Brussel legde, na heropening van de debatten, een civiele geldboete op van 1.000 euro. De eiser vroeg een vermindering van de onderhoudsbijdrage maar voerde geen nieuwe elementen aan, terwijl de rechter in hoger beroep dit uitdrukkelijk had gevraagd. De rechtbank oordeelde uiteindelijk dat de houding van de eiser bijdroeg tot de overbelasting van de familierechtbank en tot de gerechtelijke achterstand die deze meebrengt.²²¹

In een ander vonnis van de familierechtbank van Brussel veroordeelde de rechtbank de eiser tot een geldboete van 2.000 euro. De eiser had zich tot de familierechtbank gewend met exact dezelfde middelen als in het hoger beroep dat ze had ingesteld. De rechtbank oordeelde dat er duidelijk sprake was van een onredelijk en roekeloos gebruik van het mechanisme van de blijvende saisine.²²²

In het kader van een andere procedure oordeelde de familierechtbank dat de verzoeker de gewijzigde omstandigheid bewust had gecreëerd. De familierechtbank was van oordeel dat de verzoeker poogde tot instrumentalisering van de familierechtbank door beïnvloeding en tussenkomst door de gemeenschappelijke kinderen. De familierechtbank legde een burgerlijke geldboete op van 2.500 euro.²²³ De verzoeker stelde hoger beroep in. Het hof van beroep hervormde de beslissing van de familierechtbank. Het hof was van oordeel dat het kind zelf tot een dieper inzicht was gekomen. De mening van het kind wordt wel aanvaard als een gewijzigde omstandigheid. De civiele geldboete van 2.500 euro diende niet meer betaald te worden.²²⁴

Onderafdeling 3. Veroordeling in de gerechtskosten

108. De familierechtbank heeft de mogelijkheid om overeenkomstig artikel 1017, lid 1 Ger.W. de partij, ambtshalve, te veroordelen in de gerechtskosten, in het bijzonder een rechtsplegingsvergoeding ten behoeve van de andere partij wanneer die zich heeft laten bijstaan door een advocaat.²²⁵ De rechter kan dit wanneer het verzoek ingesteld op grond van de blijvende

---

²¹⁹ P. SENAËVE, "De blijvende saisine in de praktijk van de familierechtbanken", *T.Fam.* 2021, afl. 3, (60) 71.

²²⁰ P. THIRIAR, B. VANLERBERGHE, J. LAENENS, D. SCHEERS en S. RUTTEN, *handboek gerechtelijk recht*, Morsel, Intersentia, 2019, 561.

²²¹ Famrb. Brussel (FR.) (128e kamer) 17 augustus 2015, *Act.dr.fam.* 2015, afl. 8, 177-178.

²²² Famrb. Brussel (FR.) (128e kamer) 25 september 2019, *Act.dr.fam.* 2020, afl. 2, 50-54.

²²³ Famrb. Brussel (FR.) (128e kamer) 29 november 2019, *Act.dr.fam.* 2021, afl. 1, 21-26.

²²⁴ Brussel (40e kamer) 10 juli 2020, *Act.dr.fam.* 2021, afl.1, 26-34.

²²⁵ Art. 1018, lid 1, 6° Ger.W.

saisine ontoelaatbaar of ongegrond is verklaard en dit ongeacht of er al dan niet een civiele geldboete is opgelegd.

109. De rechter kan, in geval van misbruik of oneigenlijk gebruik van het mechanisme van de blijvende saisine, de veroordeling tot een rechtsplegingsvergoeding uitspreken waar voor dezelfde materie in andere gevallen geen rechtsplegingsvergoeding toegekend zou worden. Bijvoorbeeld wanneer de vordering enkel handelt over de verblijfsregeling van de minderjarige kinderen.²²⁶

110. Artikel 1021, lid 1 Ger.W. bepaalt dat de rechtbank de kosten slechts kan vereffenen indien die door de belanghebbende partij vermeld en begroot werden in een omstandige opgave. Er is dus een onderscheid tussen enerzijds de veroordeling tot de gerechtskosten en anderzijds de vereffening of begroting van de kosten. Als de belanghebbende procespartij heeft nagelaten een gedetailleerde opgave te doen van de kosten, dan verbiedt de wet een vereffening van de gerechtskosten. De beslissing over de gerechtskosten wordt geacht te zijn aangehouden.²²⁷ Er kan dan een nieuwe rechtsdag worden vastgesteld om uitspraak te doen aangaande de gerechtskosten op basis van een omstandige opgave ervan en dit op eenvoudig verzoek van de belanghebbende partij.²²⁸

Afdeling 6. De interne territoriale bevoegdheid van de familierechtbank bij blijvende saisine

111. Artikel 629*bis* Ger.W. bepaalt hoofdzakelijk de territoriale bevoegdheid van de familierechtbank. In de eerste paragraaf van dit artikel komt het beginsel van de territoriale onveranderlijkheid van de familierechtbank aan bod. Dit beginsel houdt in dat de familierechtbank waar er reeds een vordering in de aangelegenheden bedoeld in artikel 572*bis* Ger.W. aanhangig is gemaakt tussen partijen die gehuwd zijn of zijn geweest, wettelijk samenwonend zijn of geweest zijn, alsook de vorderingen aangaande de gemeenschappelijke kinderen van partijen of aangaande kinderen waarvan de afstamming slechts ten aanzien van een van de ouders is vastgesteld, deze familierechtbank territoriaal bevoegd blijft voor elke latere vordering tussen dezelfde partijen.²²⁹ Artikel 629*bis*, §2 Ger.W. bepaalt dat vorderingen omtrent minderjarige kinderen gebracht moeten worden voor de familierechtbank van de woonplaats van het minderjarige kind. Dit is onder voorbehoud van de prioriteit van de bevoegdheid van de eerder geadieerde familierechtbank (*supra* nr. 26).²³⁰

Indien een partij op grond van de blijvende saisine opnieuw een vordering instelt met betrekking tot een van deze aangelegenheden, is de eerder geadieerde familierechtbank daarvoor territoriaal

---

²²⁶ P. SENAËVE, "De blijvende saisine in de praktijk van de familierechtbanken", *T.Fam.* 2021, afl. 3, (60) 72.

²²⁷ Art. 1021, lid 2 Ger.W.; P. SENAËVE, "De blijvende saisine in de praktijk van de familierechtbanken", *T.Fam.* 2021, afl. 3, (60) 72.

²²⁸ P. SENAËVE, "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENAËVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 330.

²²⁹ Art. 629*bis*, §1 Ger.W.; P. SENAËVE, "De wijzigingen inzake familierecht en inzake familieprocesrecht door de wet van 6 juli 2017 (wet potpourri V)" in P. SENAËVE en G. VERSCHULDEN (eds.), *Wetgeving en rechtspraak familie(proces)recht 2017*, Antwerpen, Intersentia 2017, (93) 109-110.

²³⁰ A. DE STERCK, "Art. 1253ter/7 Ger.W." in *Comm.Pers.* 2015, afl. 78, (1) 9.

bevoegd.²³¹ Artikel 1253ter/7, §1, lid 1 Ger.W. bepaalt expliciet dat in afwijking van de bepalingen van het derde deel, titel III, de zaken ingeschreven blijven op de rol van de familierechtbank. De bepalingen van het derde deel, titel III zijn de regels inzake de territoriale bevoegdheid.²³² De partijen dienen hun verzoek tot nieuwe vaststelling van de zaak op grond van de blijvende saisine van de familierechtbank dus te richten aan de familierechtbank die eerder een eindvonnis heeft geveld.²³³

Het doel van de wetgever is om de gerechtelijke geschiedenis van de familie in één enkel dossier onder te brengen, "één familie – één dossier". Dit heeft twee doelen, namelijk het zorgen voor coherentie tussen de beslissingen en de debatten beperken tot hetgeen strikt noodzakelijk is voor het oplossen van het geschil. Voor de wetgever zou het ideaal zijn als er gegaan kan worden naar "één familie – één dossier – één rechter".²³⁴

112. Het beginsel van de territoriale onveranderlijkheid van de familierechtbank is geen absoluut beginsel. Artikel 629bis, §7, lid 1 en lid 3 Ger.W. geeft aan de geadieerde familierechtbank de mogelijkheid om met een gemotiveerde beslissing, zelfs ambtshalve, de zaak te verwijzen naar de familierechtbank van een ander arrondissement. De familierechter heeft deze mogelijkheid indien hij op grond van de blijvende saisine opnieuw geadieerd wordt voor een vordering inzake de uitoefening van het ouderlijk gezag, de verblijfsregeling of de uitoefening van het omgangsrecht en de minderjarige hoofdzakelijk verblijft in een ander gerechtelijk arrondissement. De familierechtbank kan dit echter enkel doen indien het belang van het kind dit vereist. Tegen deze beslissing van de familierechtbank staat geen rechtsmiddel open.²³⁵ In het wetsvoorstel bepaalt de wetgever dat de bevoegde rechtbank zich dicht bij de woonplaats van de betrokken minderjarige moet bevinden. Dit kan belangrijk zijn wanneer de rechter belast wordt met het bepalen van de modaliteiten inzake het ouderlijk gezag, de huisvesting of het recht op persoonlijk contact. Doordat de rechter zich in hetzelfde arrondissement als de minderjarige bevindt, is het uitvoeren van sociale onderzoeken of het horen van de minderjarige makkelijker.²³⁶

Een toepassing hiervan is terug te vinden in een vonnis van de familierechtbank van Antwerpen, afdeling Antwerpen. *In casu* was de moeder de eiser en stelde ze een vordering in op grond van de blijvende saisine. De rechtbank te Antwerpen was de eerst gevatte familierechtbank waarbij een familiedossier werd geopend in de zin van artikel 629bis, §1 Ger.W.. De vader stelde dat er geen sprake was van blijvende saisine en dat de rechtbank dus onbevoegd was. Subsidiair vroeg de vader dat wanneer de rechtbank toch bevoegd was, de zaak door te zenden naar de familierechtbank in

---

²³¹ P. SENAËVE, "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENAËVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 331.

²³² K. DEVOLDER, *De bevoegdheidsverdeling in familiezaken: voor en na de familierechtbank*, Mortsel, Intersentia, 2014, 337.

²³³ P. SENAËVE, "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENAËVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 331.

²³⁴ Wetsvoorstel betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, Toelichting *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 0682/001, 14.

²³⁵ P. SENAËVE, "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENAËVE (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 331.

²³⁶ Wetsvoorstel betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, Toelichting *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 0682/001, 15.

Oost-Vlaanderen, afdeling Dendermonde. Volgens de vader lag daar het centrum van de belangen van de kinderen. De rechtbank acht het noodzakelijk dat er een band is met de leefwereld van de kinderen bij de behandeling van de zaak. Uit de feiten bleek dat de kinderen geen enkele band hebben met de familierechtbank in Antwerpen, afdeling Antwerpen. De kinderen gaan namelijk naar school in Oost-Vlaanderen, de kinderen verblijven de helft van de tijd bij de vader in Oost-Vlaanderen en waren reeds in het verleden verbonden met Oost-Vlaanderen. Op grond van deze feiten verwees de familierechtbank het dossier door naar de familierechtbank van Oost-Vlaanderen, afdeling Dendermonde.²³⁷

Afdeling 7. Evaluatie vanuit rechtsdogmatisch perspectief

113. In deze afdeling wordt er gekeken of het wettelijk kader tegemoetkomt aan de doelstellingen die de wetgever voor ogen had. De evaluatie gebeurt aan de hand van de drie toetscriteria die hierboven (*supra* nr. 36) zijn weergegeven.

114. Het eerste toetscriterium is een snelle toegang tot de rechter. Artikel 1253*ter*/7, §1, lid 1 Ger.W. bepaalt dat de zaak binnen de vijftien dagen opnieuw voor de rechtbank gebracht moet worden. Dit is een ordetermin (*supra* nr. 97). Vijftien dagen is een korte termijn, waarbij dan ook de vraag gesteld kan worden of het wel haalbaar is voor de rechter. De wetgever heeft een termijn van vijftien dagen voor ogen, hieruit kan worden afgeleid dat aan de doelstelling van een snelle toegang tot de rechter voldaan is. Er wordt hier nog niet gekeken hoe dit in de praktijk te werk gaat. Louter theoretisch gezien is dit een snelle toegang.

Ook is het voor de partijen gemakkelijk om te weten tot welke rechtbank ze zich moeten wenden. Door de wet van 30 juli 2013 vallen de familiale zaken onder de bevoegdheid van de familierechtbank (*supra* nr. 25). Daarbij wordt de toegankelijkheid van de rechter versterkt door artikel 629*bis*, §1 Ger.W.. De partij weet hierdoor beter tot welke rechtbank ze zich moet richten. Naar mijn mening staat dit ook in verband met een snelle toegang. Wanneer een partij eerst nog dient uit te zoeken tot welke rechtbank ze zich moet wenden en in welk arrondissement, kan dit een snelle toegang tot de rechter in de weg staan.

115. Het tweede toetscriterium is een laagdrempelige toegang tot de rechter. Om een laagdrempelige toegang tot de rechter te verzekeren, heeft de wetgever verschillende maatregelen getroffen. Ten eerste is het voldoende dat de partij een gewoon schriftelijk verzoek of een conclusie neerlegt op de griffie. Het is dus zeer gemakkelijk voor de partijen om hun verzoek tot herziening neer te leggen. Er zijn weinig vormvoorschriften aan verbonden. Het enige wat de partijen moeten vermelden zijn de nieuwe elementen (*supra* nr. 90). De loutere vermelding van de gemeente nieuwe elementen volstaat, ze moeten nog niet bewezen zijn. Ten tweede dienen er geen rolrechten betaald te worden bij een verzoek op grond van de blijvende saisine (*supra* nr. 93). Dit kan voor een partij een drempel zijn die wegvalt. Mijn inziens is deze doelstelling bereikt.

---

²³⁷ Famrb. Antwerpen (afd. Antwerpen) 5 april 2022, *RAGB* 2022, afl. 11-12, 771-774.

116. Het derde toetscriterium is de mogelijkheid tot uitlokking van geschillen. Doordat de toegang tot de rechter snel en laagdrempelig is, is er een risico op overconsumptie of misbruik van de blijvende saisine. Om dit te voorkomen, voorziet artikel 1253*ter*/7, §2 Ger.W. dat wanneer er op oneigenlijke wijze gebruik gemaakt wordt van de blijvende saisine, de rechter de bevoegdheid kan uitoefenen die hem wordt toegekend in artikel 780*bis* Ger.W. (*supra* nr. 102). De rechter kan een burgerlijke geldboete opleggen tussen de 15 en 2.500 euro, indien hij van oordeel is dat een partij de rechtspleging aanwendt voor kennelijk verdragende of onrechtmatige doeleinden. Overeenkomstig artikel 1017, lid 1 Ger.W. kan de rechter de partij veroordelen in de gerechtskosten. Naar mijn mening zijn dit de twee mogelijkheden die de wetgever voorziet uitlokking van geschillen te voorkomen.

117. In het algemeen kan er worden vastgesteld dat het wettelijk kader voldoet aan de doelstellingen die de wetgever voor ogen had. De toegang tot de rechter is snel en laagdrempelig. Om misbruik tegen te gaan, heeft de wetgever voorzien in de mogelijkheid tot veroordeling tot een burgerlijke geldboete of het betalen van gerechtskosten. Vanuit rechtsdogmatisch perspectief kan er geconcludeerd worden dat het wettelijk kader voldoet aan de doelstellingen.

Hoofdstuk 3. Evaluatie vanuit sociaal-wetenschappelijk oogpunt

118. Dit hoofdstuk zal een antwoord bieden op de derde subonderzoeksvraag namelijk of het criterium van de “nieuwe elementen” in de praktijk een laagdrempelige en snelle toegang tot de familierechtbank toelaat zonder dat dit nieuwe geschillen aanmoedigt of uitlokt. Om deze vraag te beantwoorden, wordt er gekeken naar een onderzoek van BOONE en VAN ROY en naar de resultaten van de afgenomen diepte-interviews. Het onderzoek van BOONE en VAN ROY wordt niet volledig besproken, maar enkel de belangrijke elementen die noodzakelijk zijn om de onderzoeksvraag te beantwoorden. Voor de bespreking van de eigen diepte-interviews dienen de beperkingen in het achterhoofd gehouden te worden (*supra* nrs. 4-6).

Afdeling 1. Eerder gevoerd empirisch onderzoek

119. BOONE en VAN ROY hebben onlangs een empirisch onderzoek gevoerd naar de duurzaamheid van vonnissen van de familierechtbank in Antwerpen.²³⁸ Ze hebben 97 zaken geanalyseerd die betrekking hebben op vorderingen die op grond van artikel 1253ter/7 Ger.W. werden ingesteld.²³⁹

120. Ze stellen vast dat een vonnis in vele gevallen de strijd tussen de partijen niet echt beëindigt. Sommige ouders zijn voortdurend verwickeld in procedures en conflicten.²⁴⁰

Onderafdeling 1. Aantal voorafgaande vonnissen

121. In hun onderzoek zijn ze nagegaan hoeveel vonnissen er aan het verzoek om de zaak opnieuw aanhangig te maken zijn voorafgegaan. Hieruit blijkt dat er in de meeste gevallen (60,32%) slechts één eindvonnis in dezelfde zaak voorafging aan het verzoek om de zaak opnieuw voor de rechtbank te brengen op grond van de blijvende saisine. Bij een kwart (25,40%) van de zaken waren er twee eerdere eindvonnissen uitgesproken. Bij de minderheid (4,76%) waren er drie eerdere eindvonnissen. Bij de overige zaken (9,52%) gingen er vier eindvonnissen vooraf. Het is dus opvallend dat bij één op de tien gevallen de zaak al vijf keer voor de familierechter is gekomen, één keer via een gedinginleidende akte en vier keer op basis van de blijvende saisine.²⁴¹

Onderafdeling 2. Verstreken tijd sinds vorige vonnis

122. Ze hebben ook onderzocht welke tijd er zit tussen een nieuw verzoek via het mechanisme van de blijvende saisine en het vorige vonnis. In bijna een vijfde (17,53%) van de geanalyseerde vonnissen werd het verzoek al na minder dan één jaar neergelegd na het vorige eindvonnis. Hiervan was het grootste deel (11,34%) zelfs al binnen de zes maanden opnieuw aanhangig gemaakt. In meer dan een kwart van de zaken (28,87%) werd er opnieuw een verzoek neergelegd op grond van

---

²³⁸ L. VAN ROY en I. BOONE, “Blijvende saisine in familiezaken. Een empirisch onderzoek naar de duurzaamheid van vonnissen van de familierechtbank Antwerpen”, *T.Fam.* 2023, afl. 2, 33-51.

²³⁹ *Ibid.*, (33) 34.

²⁴⁰ *Ibid.*, (33) 33.

²⁴¹ *Ibid.*, (33) 36.

de blijvende saisine in een periode tussen één en twee jaar na het vorige vonnis. De meeste zaken (29,90%) werden drie jaar na de vorige beslissing opnieuw aanhangig gemaakt. In de overige zaken (23,71%) werd de zaak opnieuw aanhangig gemaakt binnen de twee en drie jaar na het vorige vonnis. Gemiddeld duurt het 28,6 maanden voor een zaak opnieuw aanhangig wordt na het vorige eindvonnis.²⁴²

Onderafdeling 3. Aangevoerde nieuwe elementen

123. Vervolgens hebben ze gekeken welke feiten de partijen aanvoerden als nieuwe elementen. Ze hebben de aangevoerde elementen in twaalf categorieën onderverdeeld. De eerste categorie is de mening van het kind. In bepaalde gevallen wilde het kind de verblijfsregeling aanpassen. De tweede categorie heeft betrekking op de wijziging van de werkomstandigheden, zoals bijvoorbeeld een wijziging van het uurrooster of een nieuwe job. De derde categorie omvat een wijziging van de woonplaats. Het kan bijvoorbeeld zijn dat de afstand tussen de twee ouders door de nieuwe woonplaats veel groter is dan ervoor. Dit kan tot gevolg hebben dat een partij een wijziging van de verblijfsregeling vordert, omdat bijvoorbeeld de afstand tot de school van het kind te groot is geworden. De vierde categorie is de gewijzigde gezinssamenstelling, hieronder valt elke wijziging in de thuissituatie van het kind. Hieronder kan bijvoorbeeld de geboorte van een broertje of zusje vallen, een nieuwe partner en mogelijks nieuwe stiefbroers- of zussen. De psychosociale situatie en de gedragsproblemen vormen de vijfde categorie. Deze categorie wordt opgesplitst in enerzijds problemen bij de ouder en anderzijds problemen bij het kind. Een alcoholproblematiek of agressie komen het vaakst voor bij de ouders. In een zaak had de eiser het problematische gedrag van het kind aangevoerd als nieuw element. De eiser wilde de verblijfsregeling wijzigen zodat ze het kind vaker bij zich had om zo het gedrag te kunnen bijsturen. De zesde categorie heeft betrekking op situaties waarin de eiser aanvoert dat de andere partij weigert om het vorige vonnis na te leven. De zevende categorie betreft het politioneel onderzoek. Zaken waarin de rechtbank een politioneel onderzoek had bevolen, vallen hier niet onder. De wijziging van de financiële situatie vormt de achtste categorie. De negende categorie betreft de communicatieproblemen tussen de ouders. De tiende categorie heeft betrekking op de leeftijd van het kind. De elfde categorie betreft de zaken waarin de nieuwe elementen niet vermeld werden. De twaalfde en laatste categorie is de restcategorie. Onder deze categorie vallen onder andere de wijziging van de huisarts, de onderlinge regeling van de ouders, de de facto wijziging van de verblijfplaats, schoolverloop van de kinderen,...²⁴³

124. Uit het onderzoek blijkt dat de categorie van de psychosociale situatie en de gedragsproblemen het vaakst (15,20%) werd aangevoerd als nieuwe elementen, als de restcategorie buiten beschouwing wordt gelaten. Het weigerende gedrag van de andere ouder is de categorie die op de tweede plaats staat (14,22%). Een wijziging van de financiële situatie staat op de derde plaats (12,75%). De categorieën 'psychosociale situatie en gedragsproblemen', 'weigerende gedrag van een van de ouders' en 'communicatieproblemen' vormen samen een derde van alle aangevoerde

---

²⁴² L. VAN ROY en I. BOONE, "Blijvende saisine in familiezaken. Een empirisch onderzoek naar de duurzaamheid van vonnissen van de familierechtbank Antwerpen", *T.Fam.* 2023, afl. 2, (33) 36-37.

²⁴³ *Ibid.*, (33) 41-42.

elementen. BOONE en VAN ROY menen dat dit erop kan wijzen dat het mechanisme van de blijvende saisine vaak wordt ingezet door gescheiden ouders met aanhoudende conflicten over kinderen.²⁴⁴

Onderafdeling 4. Wijziging eerder getroffen regeling

125. Tot slot zijn ze nagegaan in welke mate de rechtbank de vorderingen op grond van de blijvende saisine toekend. In 59,8% van de gevallen werd de vordering van de eiser geheel of gedeeltelijk toegekend. In 18,5% van de zaken kwamen de partijen zelf tot een akkoord, dat vervolgens gehomologeerd werd door de familierechtbank. De familierechter wees de vordering van de eiser in 19,5% van de zaken volledig af.²⁴⁵

Afdeling 2. Analyse diepte-interviews

126. Voor mijn eigen empirisch onderzoek, heb ik zes familierechters geïnterviewd. Door deze interviews weet ik hoe de familierechters staan tegenover het mechanisme van de blijvende saisine en hoe het in de praktijk wordt toegepast. De antwoorden van de verschillende familierechters worden in deze afdeling weergegeven en met elkaar vergeleken. Opnieuw verwijs ik naar de beperkingen van het onderzoek (*supra* nrs. 4-6).

Onderafdeling 1. Invoering van de blijvende saisine van de familierechtbank, positief of negatief?

127. Bijna alle familierechters vonden zowel iets positief als iets negatief aan de invoering van de blijvende saisine, het zwaard snijdt langs twee kanten.

De familierechters halen aan dat het positief is dat de mensen op een vlotte en goedkope manier opnieuw naar de familierechtbank kunnen gaan. Er is dus voor de partijen een zeer lage drempel om terug naar de rechter te stappen.

Dit heeft namelijk negatieve gevolgen voor de familierechters zelf. Het is een behoorlijke verzwaring van de werklust van de familierechtbank. Respondent 3 haalt aan dat partijen vaak terugkomen voor kleinigheden, omdat het systeem dit toelaat.²⁴⁶ Respondent 6 stelt dat er geen waarde meer gehecht wordt aan een vonnis, want mensen komen te snel terug.²⁴⁷ Respondenten 1 en 5 halen aan dat er misbruik wordt gemaakt van de procedure.²⁴⁸ Respondent 5 stelt dat de griffie niet kan weigeren om een verzoek vast te stellen, er dient altijd een vaststellingsdatum gegeven te worden. De griffie mag niet oordelen of het verzoek ontvankelijk is of niet. Ze komen dus allemaal op de zitting.²⁴⁹

---

²⁴⁴ L. VAN ROY en I. BOONE, "Blijvende saisine in familiezaken. Een empirisch onderzoek naar de duurzaamheid van vonnissen van de familierechtbank Antwerpen", *T.Fam.* 2023, afl. 2, (33) 42.

²⁴⁵ *Ibid.*, (33) 46-47.

²⁴⁶ Transcriptie interview 3, blz. 95, opgenomen in bijlage 3.

²⁴⁷ Transcriptie interview 6, blz. 121, opgenomen in bijlage 6.

²⁴⁸ Transcriptie interview 1, blz. 84, opgenomen in bijlage 1; transcriptie interview 5, blz. 112-113, opgenomen in bijlage 5.

²⁴⁹ Transcriptie interview 5, blz. 113, opgenomen in bijlage 5

128. Respondent 2 vindt dat de wetgever het gemakkelijk maakt om te gaan procederen. Volgens deze rechter moeten we bemiddelen gemakkelijker maken. Deze rechter is van mening dat de blijvende saisine het nog gemakkelijker maakt om te grijpen naar een procedure. De mensen praten niet meer met elkaar, maar leggen het probleem direct aan de rechter voor.²⁵⁰

129. Respondent 4 vond de blijvende saisine eerder een positief gegeven. Volgens deze familierechter verlaagt de blijvende saisine zeker de drempel om naar de familierechtbank te gaan. Deze familierechter zag daar niets negatief in.²⁵¹

130. Hier kan geconcludeerd worden dat het mechanisme van de blijvende saisine voor de partijen zeker positief is. Ze kunnen op een snelle, eenvoudige en goedkope manier opnieuw naar de rechtbank. De blijvende saisine heeft eerder negatieve gevolgen voor de familierechters zelf. De drempel is te laag geworden om terug te gaan naar de rechtbank, waardoor de partijen dus sneller naar de rechtbank trekken. Hierdoor stijgt de werklast van de familierechters. Ook wordt er veel misbruik gemaakt van de procedure. Ook dit zorgt ervoor dat de werklast stijgt.

Onderafdeling 2. Worden geschillen aangemoedigd?

131. Zoals hierboven aangehaald, is er door de blijvende saisine een drempel weggevallen voor de partijen door het mechanisme van de blijvende saisine. Hier kan de vraag gesteld worden of de blijvende saisine nieuwe geschillen aanmoedigt.

132. Eerst wordt er gekeken of het aantal geschillen dat aanhangig wordt gemaakt na de invoering van de blijvende saisine hoger ligt dan het aantal geschillen voor de invoering van de blijvende saisine.

Respondent 1 was pas familierechter nadat de familierechtbank was ingevoerd. Deze rechter stelt wel vast dat er een toename is van het aantal geschillen dat aanhangig wordt gemaakt op grond van de blijvende saisine in vergelijking met toen de respondent pas familierechter was.²⁵²

Ook respondent 2 was nog niet werkzaam als familierechter bij de invoering van de blijvende saisine. Hiervoor was de respondent familierechtadvocaat. Hierdoor kon de respondent toch vaststellen dat er duidelijk meer geschillen aanhangig worden gemaakt na de invoering van de blijvende saisine.²⁵³

Ook stelde respondent 2 het volgende: *"Dus ik vrees dat de blijvende saisine, met alle goede bedoelingen, soms ook bij mensen de idee creëert van 'het is nog niet gedaan, dit is nog niet definitief'. Ik kan op elk moment terugkomen, dit kan volgende maand zijn of volgend jaar. Eigenlijk is de blijvende saisine daarvoor niet bedoeld. Ze is bedoeld voor wanneer er iets fundamenteel wijzigt*

---

²⁵⁰ Transcriptie interview 2, blz. 89, opgenomen in bijlage 2.

²⁵¹ Transcriptie interview 4, blz. 106, opgenomen in bijlage 4.

²⁵² Transcriptie interview 1, blz. 84, opgenomen in bijlage 1.

²⁵³ Transcriptie interview 2, blz. 90, opgenomen in bijlage 2.

*voor binnen één of twee jaar. Het is ook nodig voor mensen om iets te kunnen afsluiten, door de blijvende saisine lukt dat soms niet.*²⁵⁴

Respondent 3 was pas familierechter na de invoering van de blijvende saisine, maar was hiervoor familierechtadvocaat. Ook deze rechter denkt dat er nu meer geschillen aanhangig gemaakt worden dan voor de invoering van de blijvende saisine. Volgens deze rechter is dit niet noodzakelijk een negatief verhaal. Om dit te illustreren haalt de respondent het volgende aan: *"De blijvende saisine bestaat al langer, namelijk toen specifiek beperkt tot jeugd dossiers. Toen was het zo dat mensen dan eigenlijk eerder onderhandse akkoorden trachten te sluiten of in geval van een regeling die niet 100% voldeed er toch een beetje mee verder sukkelden, omdat opnieuw naar de rechter gaan niet zo gemakkelijk was. We zien wel dat van de nieuwe dossiers die ingeleid worden op de familierechtbank, er een meerderheid is aan zaken die in blijvende saisine terugkomen tegenover zaken die pas voor de allereerste keer voor komen.*"²⁵⁵

Respondenten 4, 5 en 6 zijn ook pas rechter geworden na de invoering van de blijvende saisine. Ook deze rechters denken dat er een toename is van het aantal geschillen dat aanhangig worden gemaakt dan voor de invoering van de blijvende saisine.²⁵⁶

Hieruit kan geconcludeerd worden dat er een toename is van het aantal geschillen dat aanhangig wordt gemaakt in vergelijking met voor de invoering van de blijvende saisine.

133. Ook werd er gevraagd aan de familierechters of het mechanisme van de blijvende saisine nieuwe geschillen voor de rechtbank aanmoedigt.

Respondent 3 stelt dat de blijvende saisine nieuwe geschillen aanmoedigt bij diegene die niet het belang van het kind voor ogen hebben. Deze rechter stelt vast dat een geschil vaak klein begint, maar uiteindelijk over veel meer gaat. Er is een risico dat het snel gaat ontsporen. Deze rechter ziet vaak dat de geschillen worden uitvergroott. Vaak begint het bij een geschilpunt om uiteindelijk tot een hele familiëkwestie te komen.²⁵⁷

Respondent 4 vindt het moeilijk om te zeggen of het mechanisme van de blijvende saisine nieuwe geschillen aanmoedigt. Volgens deze rechter zijn er mensen die naar de rechtbank zullen gaan omdat het gratis is, maar mensen die bemiddelend zijn ingesteld, zullen naar deze ingesteldheid handelen.²⁵⁸

Respondent 5 is van mening dat de blijvende saisine nieuwe geschillen aanmoedigt.²⁵⁹

---

²⁵⁴ Transcriptie interview 2, blz. 90, opgenomen in bijlage 2.

²⁵⁵ Transcriptie interview 3, blz. 95-96, opgenomen in bijlage 3.

²⁵⁶ Transcriptie interview 4, blz. 106, opgenomen in bijlage 4; Transcriptie interview 5, blz. 113, opgenomen in bijlage 5; Transcriptie interview 6, blz. 122, opgenomen in bijlage 6.

²⁵⁷ Transcriptie interview 3, blz. 96, opgenomen in bijlage 3.

²⁵⁸ Transcriptie interview 4, blz. 107, opgenomen in bijlage 4.

²⁵⁹ Transcriptie interview 5, blz. 113, opgenomen in bijlage 5.

Respondent 6 is niet zeker of de blijvende saisine nieuwe geschillen aanmoedigt. Het geschil zal er komen, los van de blijvende saisine. Ze gaan sneller terug naar de rechtbank, omdat ze nu weten hoe het werkt en het kosteloos is.²⁶⁰

We kunnen dus concluderen dat het niet altijd nieuwe geschillen aanmoedigt of uitlokt. Respondent 3 stelt vast dat het vooral het geval is bij partijen die niet het belang van de kinderen voor ogen hebben. Respondenten 4 en 6 zijn niet zeker of het nieuwe geschillen aanmoedigt. Respondent 5 vindt dat het nieuwe geschillen aanmoedigt.

134. Wanneer gevraagd werd of de blijvende saisine ervoor zorgt dat het moeilijker is voor de partijen om het conflict af te sluiten, werden er verschillende antwoorden gegeven.

Volgens respondent 2 wordt het geschil in sommige gevallen nooit afgesloten voor de partijen, omdat ze er steeds op terug kunnen komen. Dit is voornamelijk het geval bij vechtscheidingen, die in alles een reden zien om terug in beroep te gaan. Het is zelfs niet meer nodig om in beroep te gaan, omdat ze kunnen terugkomen op grond van de blijvende saisine.²⁶¹

Respondent 4 ziet de blijvende saisine niet als iets dat ervoor zorgt dat het conflict niet wordt afgesloten. Voor deze rechter is een conflict een evolutief gegeven, mensen evolueren, kinderen worden ouder, partijen hebben tijd nodig om alles op een rij te zetten. De blijvende saisine wakkert geen conflicten aan. Deze rechter is van mening dat de partijen het wel op een bepaald moment kunnen afsluiten. Mogelijks kunnen ze het sneller afsluiten, omdat ze weten dat ze terug kunnen gaan als dit nodig is.²⁶²

Respondent 5 stelt dat het door de blijvende saisine in sommige gevallen moeilijker is voor de partijen om het geschil af te sluiten. Volgens respondent 5 is dit in de minderheid van de zaken. Het is vooral het geval in complexe zaken, waar er al veel conflicten zijn. In echte conflictscheidingen is het door het mechanisme van de blijvende saisine gemakkelijk om een zaak aanhangig te maken.²⁶³

We kunnen hieruit afleiden dat het onduidelijk is of het afsluiten van een conflict bemoeilijkt wordt door de blijvende saisine. De meerderheid van de magistraten is wel van mening dat het in vechtscheidingen moeilijker is voor de partijen om het conflict af te sluiten, omdat ze makkelijk terug kunnen gaan naar de rechtbank.

---

²⁶⁰ Transcriptie interview 6, blz. 122, opgenomen in bijlage 6.

²⁶¹ Transcriptie interview 2, blz. 90, opgenomen in bijlage 2.

²⁶² Transcriptie interview 4, blz. 107, opgenomen in bijlage 4.

²⁶³ Transcriptie interview 5, blz. 114, opgenomen in bijlage 5.

Onderafdeling 3. Doelstellingen

135. De doelstelling van de wetgever is een snelle en toegankelijke toegang tot de rechter (*supra* nr. 33). Aan de familierechters werd gevraagd of ze vonden dat dit het geval was door de invoering van de blijvende saisine.

§1. Toegankelijke toegang

136. Alle respondenten, behalve respondent 4, vinden de toegang tot de familierechter toegankelijker. Respondenten 1, 2, 5 en 6 vinden het toegankelijker omdat er geen rolrecht betaald moet worden. Respondenten 3 en 5 halen aan dat er heel weinig vormvoorschriften zijn. De familierechters zullen een min of meer gestructureerde brief ook aanvaarden als een verzoek tot blijvende saisine. Voor de mensen zonder advocaat is het toegankelijker. In het geval van de blijvende saisine moeten de partijen enkel aantonen dat er gewijzigde omstandigheden zijn, ze moeten daarom nog niet bewezen zijn.²⁶⁴

Respondent 4 weet niet of de toegang tot de familierechtbank toegankelijker is. Ook deze respondent voert aan dat een simpel briefje voldoende is voor een verzoek op grond van de blijvende saisine. De rechter stelt daarentegen vast dat er weinig partijen zijn die zonder advocaat komen, vooral eisende partijen komen bijna nooit zonder advocaat, terwijl deze rechter denkt dat het daarvoor is ingevoerd.²⁶⁵ Daarentegen stelt respondent 6 vast dat partijen zonder advocaat naar de rechtbank komen. Ze zijn al eens naar de rechtbank gekomen, waardoor ze hun weg er al een beetje kennen.²⁶⁶

137. Hieruit kunnen we concluderen dat de meerderheid van de respondenten van mening is dat de toegang tot de familierechter toegankelijker is.

§2. Snelle toegang

138. Respondenten 1 en 5 stellen dat de snelheid van de dringendheid afhangt. Indien het gaat om een dringende zaak, bijvoorbeeld een acuut probleem met de verblijfsregeling, wordt dit vrij snel gefixeerd. Wanneer het geen dringende zaak is, zoals bijvoorbeeld een financiële kwestie, duurt het soms drie tot vier maanden. Deze rechter zegt dat het sneller kan gaan met een verzoekschrift, dan met een verzoekschrift op grond van de blijvende saisine. Indien er een verzoekschrift wordt neergelegd, dient dit sowieso binnen de maand of anderhalve maand te worden opgeroepen.²⁶⁷

---

²⁶⁴ Transcriptie interview 1, blz. 85, opgenomen in bijlage 1; Transcriptie interview 2, blz. 90, opgenomen in bijlage 2; Transcriptie interview 3, blz. 97, opgenomen in bijlage 3; Transcriptie interview 5, blz. 114, opgenomen in bijlage 5; Transcriptie interview 6, blz. 122, opgenomen in bijlage 6.

²⁶⁵ Transcriptie interview 4, blz. 107, opgenomen in bijlage 4.

²⁶⁶ Transcriptie interview 6, blz. 122, opgenomen in bijlage 6.

²⁶⁷ Transcriptie interview 1, blz. 85, opgenomen in bijlage 1; Transcriptie interview 5, blz. 114, opgenomen in bijlage 5.

Respondenten 2, 3, 4 en 5 zeggen dat het niet uitmaakt of het een verzoekschrift met rolrechten is of een verzoekschrift op grond van de blijvende saisine. Ze worden op dezelfde manier vastgesteld en komen door elkaar op de zitting.²⁶⁸

De termijn van 15 dagen voorzien door artikel 1253ter/7 Gerechtelijk Wetboek is volgens respondenten 2, 3, 4 en 6 niet haalbaar. Respondent 3 haalt aan dat de termijn van 15 dagen wel haalbaar is om de partijen op te roepen. De partijen hebben 15 dagen om hun gerechtsbrief op te halen. Respondent 4 stelt dat er geen sanctie is indien de termijn niet wordt nageleefd.²⁶⁹

139. De meerderheid van de respondenten vindt de toegang niet sneller door de invoering van de blijvende saisine, onder andere omdat de termijn van 15 dagen niet haalbaar is.

140. Uit het bovenstaande blijkt dat de meerderheid vindt dat de toegang tot de familierechter toegankelijker is, maar niet per se sneller door de invoering van de blijvende saisine.

Onderafdeling 4. Beoordelen van nieuwe elementen

141. De wetgever heeft bepaald wat er verstaan dient te worden onder nieuwe elementen, opdat het mechanisme van de blijvende saisine van toepassing is (*supra* nr. 63). Aan de familierechters werd gevraagd of ze het een duidelijk criterium vinden en met welke aspecten ze rekening houden bij het toepassen.

§1. Geschillen in het algemeen

142. Artikel 1253ter/7, §1, lid 2, 1° Ger.W. bepaalt dat "over het algemeen een feit dat niet bekend was bij het eerste verzoek" voorhanden moet zijn.

143. Alle respondenten vinden het een duidelijk criterium. Respondenten 1 en 6 stellen dat het voor interpretatie vatbaar is. Het is afhankelijk van de feiten en het belang van het kind staat altijd voorop. Soms valt iets objectief gezien niet onder nieuw elementen, maar voel je toch aan dat het belangrijk is voor het kind dat de zaak opnieuw bekeken wordt.²⁷⁰ Respondent 4 vindt het een evolutief gegeven. Als dingen evolueren of bepaalde zaken waren echt onbekend, dan moet het meegenomen kunnen worden volgens deze rechter.²⁷¹ Respondent 5 stelt dat het makkelijk te beoordelen is. Soms is er wel discussie over omdat de ene partij beweert dat de andere partij er wel

---

²⁶⁸ Transcriptie interview 2, blz. 90, opgenomen in bijlage 2; Transcriptie interview 3, blz. 96, opgenomen in bijlage 3; Transcriptie interview 4, blz. 107, opgenomen in bijlage 4; Transcriptie interview 5, blz. 114, opgenomen in bijlage 5.

²⁶⁹ Transcriptie interview 2, blz. 90, opgenomen in bijlage 2; Transcriptie interview 3, blz. 96, opgenomen in bijlage 3; Transcriptie interview 4, blz. 107, opgenomen in bijlage 4; Transcriptie interview 6, blz. 122, opgenomen in bijlage 6.

²⁷⁰ Transcriptie interview 1, blz. 85, opgenomen in bijlage 1; Transcriptie interview 6, blz. 122, opgenomen in bijlage 6.

²⁷¹ Transcriptie interview 4, blz. 108, opgenomen in bijlage 4.

kennis van had. Indien het feit al bekend was tijdens de eerste procedure, dient de partij aan te tonen dat hij er geen kennis van had.²⁷²

144. Zoals hierboven vermeld (*supra* nr. 70) is er discussie in de rechtsleer of het feit al bekend mocht zijn bij het eerste verzoek.

Respondent 3 zegt hierover het volgende: *"Er zijn natuurlijk ook dingen die wel bekend waren, maar om welke reden dan ook in de eerste procedure nooit vermeld zijn geweest. Dat is dan jammer, maar dan is het geen nieuw element. Alles wat dateert van voor de beslissing die men wenst te wijzigen, is niet nieuw. We zien het eerder als puur een tijds criterium om te zeggen dat ze niet terug moeten afkomen met het volledige verhaal van in het begin. Het is een vordering waarbij ze zeggen dat er nieuwe elementen zijn, dus wij vertrekken voor de beoordeling van het vonnis dat er uitgesproken is en op basis daarvan moet u gaan zeggen wat er gewijzigd is en daarom moet het vonnis aangepast worden."*²⁷³

Respondent 4 houdt in het algemeen ook geen rekening met feiten die bestonden voor het vorige vonnis. Het is volgens deze rechter anders als er bijvoorbeeld sprake is van geweld dat al jaren meespeelt en zich continu herhaalt, dan kan het moeilijk genegeerd worden.²⁷⁴

Respondent 5 houdt geen rekening met feiten die bestonden voor het vorige vonnis, op voorwaarde dat ze ook bekend waren aan de partij die het opnieuw inroept. Het kan wel in aanmerking worden genomen of de partij het echt niet wist en het kan aantonen. Het volgende voorbeeld wordt aangehaald: *"vonnis gewezen in mei vorig jaar. Daar wordt een berekening gemaakt van de inkomsten van de partijen, op basis van die berekening wordt de onderhoudsbijdrage bepaald. Vier maanden later is er een verzoekschrift blijvende saisine, de inkomsten uit het vorige vonnis worden volledig in vraag gesteld. Er wordt gezegd dat er in het vonnis in mei geen rekening is gehouden met de schuldbemiddeling die mevrouw had lopen. De vrouw had de schuldbemiddeling al lopen sinds 2019, dus het was haar al bekend. Ze had het zelf niet opgeworpen. Dit was geen nieuw element. In die zin is het een heel duidelijk, afgebakend criterium."*²⁷⁵

145. Hieruit valt af te leiden dat alle rechters het een duidelijk criterium vinden, maar voor interpretatie vatbaar is. De meerderheid van de rechters geeft ook aan geen rekening te houden met feiten die bestonden voor het vorige vonnis.

§2. Geschillen met betrekking tot een uitkering tot levensonderhoud

146. Artikel 1253ter/7, §1, lid 2, 2° Ger.W. bepaalt dat er met betrekking tot een uitkering tot levensonderhoud sprake moet zijn van "nieuwe omstandigheden waarin de partijen of de kinderen verkeren, en die hun situatie ingrijpend kunnen wijzigen".

---

²⁷² Transcriptie interview 5, blz. 114, opgenomen in bijlage 5.

²⁷³ Transcriptie interview 3, blz. 98, opgenomen in bijlage 3.

²⁷⁴ Transcriptie interview 4, blz. 108, opgenomen in bijlage 4.

²⁷⁵ Transcriptie interview 5, blz. 114-115, opgenomen in bijlage 5.

147. Respondent 1 zegt dat ook dit criterium voor interpretatie vatbaar is. Ook hier staat het belang van het kind voorop.²⁷⁶ Ook respondent 4 vindt dat het voor interpretatie vatbaar is, en het daarom een duidelijk criterium is. Deze rechter zegt dat wanneer het zou vernauwen, er nog steeds ruimte is voor interpretatie, maar de discussie wordt misschien groter.²⁷⁷

Respondent 2 stelt zich de vraag of dit duidelijker geformuleerd kan worden. Volgens deze rechter kan er veel onder vallen. Het hangt van de zaak zelf af en vaak ook van de kinderen die de rechter horen en het gevoel dat de rechter daarbij heeft.²⁷⁸

Respondent 3 vindt het ingrijpende karakter relevant. Deze rechter vindt het een goed idee dat de wetgever een ingrijpende wijziging vereist. Het volgende voorbeeld van een ingrijpende wijziging wordt aangehaald: *"Iemand die bij veroordeling van de onderhoudsbijdrage op het einde van het eerste vonnis alleenstaande was en die dan later opnieuw gaat samenwonen. Dit betekent een redelijke herleiding van de maandelijkse kosten. Dit kan een ingrijpende wijziging zijn. Iemand die deeltijds werkt en dan overschakelt naar voltijds werk, heeft dan meer inkomen. Meestal wat we voor de kinderen aanvaarden wanneer de regeling al heel lang loopt, bijvoorbeeld de kinderen gaan hoger onderwijs aanvatten."* Als een niet ingrijpende wijziging wordt het volgende voorbeeld geïllustreerd: *"iemand die voltijds werkt en dan, om welke reden dan ook, eenzijdig beslist om over te schakelen naar deeltijds. Dan gaan we meestal zeggen dat het hun eigen keuze is. De onderhoudsplicht tegenover het kind blijft bestaan als je zelf kiest voor je comfort om deeltijds te gaan werken. Het kind mag hiervan niet de dupe zijn. Dus dit vind ik geen ingrijpende wijziging. Het is misschien wel ingrijpend, maar het is het gevolg van de eigen keuze."*²⁷⁹

Respondent 3 leidt uit dit nieuwe element twee voorwaarden af. Ten eerste gaat de rechter na of het een noodzaak is voor het kind. Bijvoorbeeld wanneer het kind een bepaalde ondersteuning nodig heeft, en de ouder kan hierdoor niet meer voltijds werken, dan is het geen eigen keuze. Ten tweede kijkt de rechter of het de eigen wil van de partij is. Wanneer de partij er zelf voor kiest om bijvoorbeeld deeltijds te gaan werken, houdt deze rechter er geen rekening mee. Bijkomend houdt respondent 3 rekening met de voorzienbaarheid, zoals bijvoorbeeld de leeftijd. De rechter zei het volgende: *"Je kan moeilijk gaan aanvoeren bijvoorbeeld dat de overschakeling van het lager naar het middelbaar onderwijs een ingrijpende wijziging is. Dit zijn normale omstandigheden die zich bij iedereen zullen voordoen. Wanneer het kind nu een of andere uiterst gespecialiseerde richting op dat moment gaat volgen, dat is misschien niet voorzienbaar. Ik kan er geen algemene regel op plakken, het is heel feitelijk gebonden."*²⁸⁰

Respondent 5 vindt het een duidelijk criterium, maar het is voor interpretatie vatbaar. Deze rechter haalt aan dat het ingrijpende karakter vaak voor discussie zorgt. Deze rechter heeft het gevoel dat de blijvende saisine gebruikt wordt, ongeacht of de wijziging ingrijpend is of niet. De rechter haalt

---

²⁷⁶ Transcriptie interview 1, blz. 86, opgenomen in bijlage 1.

²⁷⁷ Transcriptie interview 4, blz. 110, opgenomen in bijlage 4.

²⁷⁸ Transcriptie interview 2, blz. 90, opgenomen in bijlage 2.

²⁷⁹ Transcriptie interview 3, blz. 98, opgenomen in bijlage 3.

²⁸⁰ Transcriptie interview 3, blz. 98-99, opgenomen in bijlage 3.

het volgende aan: *“Een onderhoudsbijdrage wordt berekend aan de hand van acht parameters. Er doet zich dan een gewijzigde omstandigheid voor, bijvoorbeeld een wijziging in de verblijfsregeling. Dit heeft als gevolg dat de bijdrage in natura van elk van de ouders wijzigt. Dat is een ingrijpende gewijzigde omstandigheid. Voor mij is de verblijfsregeling gewijzigd en dus ook de bijdrage in natura. Dat is dan ook de enige parameter waarvan ik vind dat je die in aanmerking kan nemen om een nieuwe onderhoudsbijdrage te bepalen. Wat doen partijen, ze maken de zaak aanhangig via de blijvende saisine en trekken het hele debat over de onderhoudsbijdrage opnieuw open. Alle parameters worden in vraag gesteld, ook de inkomsten van partijen. Dat is niet de bedoeling, enkel de parameter waar de gewijzigde omstandigheid zich voordoet moet beoordeeld worden. Dan moet je eigenlijk kijken naar het vorige vonnis en met die gewijzigde parameter de onderhoudsbijdrage berekenen. Ik zie dus vaak dat partijen het aanwenden om het hele debat over de onderhoudsbijdrage ter discussie te stellen.”* Respondent 5 stelt dat de onafhankelijkheid van de wil van de partijen ook een rol speelt. Respondent 5 zegt: *“Als iemand voltijds gaat werken en invalide wordt en die valt op de helft van zijn inkomen. We mogen er vanuit gaan dat een invaliditeit onafhankelijk van de wil is. Dat vind ik een ingrijpende gewijzigde omstandigheid. Iemand die uit vrije wil van voltijds naar 4/5 gaat, dat aanvaard ik niet. Mogelijks is het wel ingrijpend, maar het is niet onafhankelijk van de wil.”*²⁸¹

Respondent 6 vindt het een ruim criterium, het omvat bijna alles. Het is iets dat dossier per dossier bekeken dient te worden. Ook respondent 6 zegt rekening te houden met de onafhankelijkheid van de wil van de partijen, als het opgeworpen wordt. Het volgende voorbeeld wordt aangehaald: *“Een zaak waarbij de vader een nieuw huwelijk had en komt terug op grond van de blijvende saisine, omdat zijn huwelijk gedaan is. Hij had een EOT gesloten met zijn vrouw. Ze hadden vroeger samen een handelszaak en in de EOT hebben ze besloten om de volledige handelszaak aan haar te geven. De tegenpartij werpt op dat het niet onafhankelijk is van de wil van de partij omdat de EOT zelf gesloten is en ze samen tot een akkoord zijn gekomen. Je kan dus niet zeggen dat het onafhankelijk is van de wil.”*²⁸²

148. De meerderheid van de rechters vindt het een duidelijk criterium, maar ook dit criterium is vatbaar voor interpretatie. Daarnaast haalt de helft van de geïnterviewde familierechters aan dat ze ook rekening houden met de onafhankelijkheid van de wil van de partijen, ook al is dit niet vereist door de wetgever.

§3. Geschillen met betrekking tot een vordering aangaande de uitoefening van het ouderlijk gezag, de verblijfsregeling of de uitoefening van een omgangsrecht

149. Artikel 1253ter/7, §1, lid 2, 3° Ger.W. vereist inzake het ouderlijk gezag, de verblijfsregeling en het recht op persoonlijk contact “nieuwe omstandigheden die de toestand van de partijen of die van het kind kunnen wijzigen. De rechtbank kan het verzoek enkel inwilligen indien het belang van het kind dit rechtvaardigt”.

---

²⁸¹ Transcriptie interview 5, blz. 115, opgenomen in bijlage 5.

²⁸² Transcriptie interview 6, blz. 122-123, opgenomen in bijlage 6.

150. Respondent 1 zegt dat ook dit criterium voor interpretatie vatbaar is. Ook hier staat het belang van het kind voorop.²⁸³

Respondent 2 vindt het onnodig dat hier het belang van het kind nog eens wordt aangehaald. Het belang van het kind staat altijd voorop. Deze rechter begrijpt niet waarom de wetgever het hier nog eens uitdrukkelijk vermeldt en bij de andere criteria niet.²⁸⁴ Respondent 3 vindt het ook vreemd dat het belang van het kind enkel hier expliciet vermeld is, eigenlijk is het iets dat als eerste moet staan.²⁸⁵ Respondent 5 vindt dat de toevoeging van het belang van het kind weinig meerwaarde heeft, omdat het altijd de primaire overweging is.²⁸⁶

Respondent 3 stelt dat er hier een dubbele voorwaarde of drempel is, namelijk er dient een nieuw element te zijn en de gevraagde wijziging moet in het belang van het kind zijn. Bij de onderhoudsbijdrage is er maar één drempel, namelijk een ingrijpende wijziging. Een voorbeeld van de dubbele voorwaarde: *“Het is niet omdat de moeder bijvoorbeeld zegt dat het kind nu ouder is en ze een betere band heeft met het kind dan de papa, dat het kind meer bij de moeder moet blijven. De leeftijd en de betere band kunnen nieuwe elementen zijn, maar er dient dan nog gekeken te worden of het in het belang van het kind dat het nog minder naar vader gaat.”* De vermelding van het belang van het kind zorgt hier voor een extra rem.²⁸⁷ Ook respondent 6 interpreteert dit criterium zoals respondent 3. Respondent 6 gaat eerst kijken of er gewijzigde omstandigheden zijn, om erna de beoordeling te doen of het in het belang van het kind is.²⁸⁸

Respondent 4 vindt het een goed en duidelijk criterium. De rechter kijkt zowel naar het belang van het kind als naar het belang van de ouders.²⁸⁹

Respondent 5 vindt dit een bijzonder ruim criterium. Vooral bij de verblijfsregeling is het iets dat constant in vraag gesteld kan worden. De rechter weet wel niet hoe het strikter omschreven zou kunnen worden. De rechter vindt het niet slecht dat het zo ruim is, een verblijfsregeling is iets evolutief.²⁹⁰

151. De rechters halen ook hier aan dat er ruimte is voor interpretatie. De helft van de geïnterviewde rechters vinden het vreemd waarom de wetgever het belang van het kind hier vermeld. Er dient altijd rekening gehouden te worden met het belang van het kind.

---

²⁸³ Transcriptie interview 1, blz. 86, opgenomen in bijlage 1.

²⁸⁴ Transcriptie interview 2, blz. 91, opgenomen in bijlage 2.

²⁸⁵ Transcriptie interview 3, blz. 99-100, opgenomen in bijlage 3.

²⁸⁶ Transcriptie interview 5, blz. 116, opgenomen in bijlage 5.

²⁸⁷ Transcriptie interview 3, blz. 100, opgenomen in bijlage 3.

²⁸⁸ Transcriptie interview 6, blz. 123, opgenomen in bijlage 6.

²⁸⁹ Transcriptie interview 4, blz. 108, opgenomen in bijlage 4.

²⁹⁰ Transcriptie interview 5, blz. 116, opgenomen in bijlage 5.

Onderafdeling 5. Alternatieve wijze voor een snelle en laagdrempelige toegang tot de rechtbank

152. Er werd aan de respondenten gevraagd of er een alternatief is voor een snelle en toegankelijke toegang tot de rechtbank, buiten het mechanisme van de blijvende saisine.

153. Respondent 1 heeft hier geen antwoord op.²⁹¹

Respondent 2 stelt voor dat de wetgever meer moet inzetten op bemiddeling, zodat de partijen niet naar de familierechtbank moeten gaan. Deze rechter wil dat de blijvende saisine behouden blijft, maar vindt dat de rechters zelf strenger moeten zijn bij het toepassen van de blijvende saisine. Deze respondent vindt dat de bal ligt aan de kant van de rechters, en niet aan de kant van de wetgever.²⁹²

Respondent 3 is van mening dat er zeker niet teruggedaan mag worden naar de oude situatie, namelijk dat de partijen naar het hof van beroep moeten gaan. Het enige wat deze respondent kan bedenken is dat er bij nieuwe elementen niet terug naar de eerdere rechter gegaan moet worden, maar dat een andere rechter de zaak zal behandelen. Op die manier wordt er volgens deze rechter met een frisse blik naar de zaak gekeken. Deze rechter merkt wel op dat dit in conflict komt met de doelstelling die de wetgever voor ogen had, namelijk één familie – één dossier – één rechter. Ook vindt deze respondent dat het nadelig kan zijn. Er kan opnieuw een discussie ontstaan over elementen van voor het vorige vonnis. Daarnaast dient ook de rechter de hele voorgeschiedenis te bekijken om te begrijpen waarom de eerste rechter de aangevochten beslissing genomen had. Uiteindelijk stelt de respondent vast dat dit alternatief niet beter zal zijn dan het mechanisme van de blijvende saisine.²⁹³

Respondent 4 keek voor het beantwoorden van deze vraag terug naar de situatie van voor de invoering van de blijvende saisine voor de familierechtbank. Toen werd er namelijk een verzoekschrift neergelegd en gedagvaard. Deze rechter kan niet met zekerheid zeggen of er een drempel is weggefallen door de blijvende saisine. De rechter stelt dat het maatschappelijk denkbeeld is veranderd, er wordt meer ingezet op alternatieve geschillenoplossing. Deze respondent stelt geen alternatief voor de blijvende saisine voor.²⁹⁴

Respondent 5 haalt aan dat het voor de partijen niet verplicht is om een zaak aanhangig te maken met een verzoek tot de blijvende saisine. De partijen kunnen er nog steeds voor kiezen om een nieuw verzoekschrift neer te leggen of een nieuwe dagvaarding. Deze rechter stelt dat het bestaan van de blijvende saisine geen impact heeft op de toegankelijkheid van de familierechtbank.²⁹⁵

---

²⁹¹ Transcriptie interview 1, blz. 86, opgenomen in bijlage 1.

²⁹² Transcriptie interview 2, blz. 92, opgenomen in bijlage 2.

²⁹³ Transcriptie interview 3, blz. 100-101, opgenomen in bijlage 3.

²⁹⁴ Transcriptie interview 4, blz. 109, opgenomen in bijlage 4.

²⁹⁵ Transcriptie interview 5, blz. 117, opgenomen in bijlage 5.

Respondent 6 vindt dat er niets moet bijkomen om de toegankelijkheid te verbeteren. De partijen hebben de blijvende saisine en het hoger beroep als middel om een nieuw vonnis te bekomen.²⁹⁶

154. Het is voor de familierechters moeilijk om een alternatief te bedenken om de familierechtbank zo toegankelijk mogelijk te maken. De meerderheid van de familierechters vindt het huidige systeem goed. De partijen hebben voldoende mogelijkheden om toegang te krijgen tot de rechter. Als de familierechters een alternatief bedenken, stuiten ze direct op moeilijkheden.

Onderafdeling 6. Misbruik van de blijvende saisine

155. De wetgever was er zich van bewust dat partijen misbruik kunnen maken van de blijvende saisine (supra nr. 33). Aan de geïnterviewde rechters werd gevraagd of volgens hen veel misbruik wordt gemaakt van het mechanisme van de blijvende saisine. Om misbruik tegen te gaan, heeft de wetgever aan de rechter de bevoegdheid uit artikel 780*bis* Ger.W. toegekend (supra nr. 100). Ook werd aan de rechters de vraag gesteld of ze ooit al eens een geldboete hebben opgelegd en of deze geldboete een afschrikkend effect heeft.

§1. Hoeveelheid misbruik

156. Op de vraag of er veel misbruik werd gemaakt van de blijvende saisine werd een verschillend antwoord gegeven.

157. Respondenten 1, 2, 5 en 6 zijn van mening dat er veel misbruik wordt gemaakt van de blijvende saisine.²⁹⁷

Respondent 1 haalt verschillende voorbeelden aan. Het gebeurt regelmatig dat de nieuwe elementen niet worden omschreven in de inleidende brief of conclusie. Ook komt een versteklatende partij vaak na een verstekvonnis terug naar de familierechtbank op grond van de blijvende saisine. Als nieuw element haalt de toen versteklatende partij aan dat hij/zij de situatie niet heeft kunnen uitleggen. Ook respondent 5 noemt dit als voorbeeld. Soms wordt een zaak aanhangig gemaakt op grond van de blijvende saisine als een vorm van verkapt hoger beroep. Respondenten 2, 5 en 6 halen het verkapt hoger beroep ook aan als voorbeeld. Daarnaast stelt respondent 2 dat de kinderen vaak de speelbal geworden zijn. De partijen halen bijvoorbeeld aan dat de kinderen niet meer naar de ex-partner willen gaan of dat het kind gehoord wilt worden. Respondent 2 vindt dit verontrustend, omdat een kind hier niet zelf over moet beslissen. Er wordt dan veel gewicht gelegd op de schouders van de kinderen. Respondent 5 stelt dat het begrip gewijzigde elementen zeer ruim is, waardoor het gemakkelijk kan worden aangewend. Respondent 6 zegt dat het misbruik niet altijd gebeurt door de partijen, maar ook door de advocaten.²⁹⁸

---

²⁹⁶ Transcriptie interview 6, blz. 123, opgenomen in bijlage 6.

²⁹⁷ Transcriptie interview 1, blz. 86-87, opgenomen in bijlage 1; Transcriptie interview 2, blz. 92, opgenomen in bijlage 2; Transcriptie interview 5, blz. 118, opgenomen in bijlage 5; Transcriptie interview 6, blz. 124, opgenomen in bijlage 6.

²⁹⁸ *Ibid.*

158. Respondent 3 zegt dat er misbruik wordt gemaakt, maar dat dit niet veel is. Er zijn een aantal mensen die te snel van mening zijn dat er sprake is van ingrijpende wijzigingen. Deze personen zitten nog in een conflictmodel of kunnen de ex-partner nog niet luchten. Ook deze rechter haalt aan dat dit een impact heeft op de kinderen. Als typevoorbeeld van misbruik haalt deze respondent het volgende aan: *“Wanneer jij bij gescheiden ouders opgroeit met een week-week regeling en je hoort de volledige week dat je bij je vader verblijft hoe slecht uw moeder is. Dan is het niet plezant om bij je vader te zitten, maar het kan ook zijn dat het niet plezant is om naar je moeder te gaan. Want als je daar dan een keer ruzie hebt met je moeder, denk je misschien dat je vader wel eens gelijk kan hebben. Je gaat het dan eens een keer terugzeggen tegen je vader dat het echt niet leuk was bij je moeder. Dan kan vader zeggen dat het geen probleem is en hij wel een verzoek op grond van de blijvende saisine zal neerleggen. Zeker als het kind boven de 12 jaar is, want dan dient de rechter het kind te horen en kan het kind het eens bij de rechter gaan uitleggen.”* Deze rechter is van mening dat bepaalde mensen kleine incidenten gaan opblazen om dan te gebruiken als nieuw element. Toch stelt deze rechter dat de meeste mensen van goede wil zijn.²⁹⁹

159. Respondent 4 vindt dat er niet veel misbruik wordt gemaakt van de blijvende saisine. Voor deze rechter is misbruik *“een procedure starten om de andere partij het leven zuur te maken”*. Dat gebeurt volgens deze rechter niet. Het gebeurt niet vaak dat mensen wetens en willens met slechte bedoelingen nog opnieuw gaan procederen. Daarentegen stelt deze respondent dat er wel oneigenlijk gebruik wordt gemaakt van de blijvende saisine. Dit houdt volgens de rechter in dat mensen overtuigd zijn of al jaren zitten wachten op verandering en dit proberen doorvoeren bij de rechter.³⁰⁰

160. Hieruit valt af te leiden dat de meerderheid van de geïnterviewde magistraten van mening is dat er veel misbruik wordt gemaakt van de blijvende saisine. Daarnaast valt op dat de rechters het begrip misbruik verschillend interpreteren.

§2. Sanctionering misbruik

161. De wetgever heeft aan de familierechters de bevoegdheid uit artikel 780bis Ger.W. toegekend (supra nr. 100).

162. Respondenten 1 en 2 hebben ooit al eens een geldboete opgelegd.

Respondent 1 legt een geldboete op wanneer het de spuigaten uitloopt. De rechter haalt het volgende voorbeeld aan: *“In dat concreet geval werd er bij drie rechtbanken tegelijkertijd een gelijkaardige procedure gevoerd om eigenlijk hetzelfde te bekomen. Dit was in het kader van de blijvende saisine bij de familierechtbank, voor het hof van beroep en ik denk ook bij de beslagrechter. Eigenlijk ging het over hetzelfde.”*³⁰¹

---

²⁹⁹ Transcriptie interview 3, blz. 101, opgenomen in bijlage 3.

³⁰⁰ Transcriptie interview 4, blz. 109, opgenomen in bijlage 4.

³⁰¹ Transcriptie interview 1, blz. 87, opgenomen in bijlage 1.

Respondent 2 heeft al een geldboete opgelegd wanneer het duidelijk was dat de ene ouder enkel de andere ouder wilde pesten.³⁰²

163. Respondenten 3, 4, 5 en 6 hebben nog nooit een geldboete opgelegd.

Respondent 3 haalt als reden aan dat de partijen op een of andere manier nog verder moeten. Deze rechter geeft de volgende uitleg: *“Wanneer je als rechter beslist dat de mama of de papa ongelijk heeft, maar bovendien dat die dusdanig veel ongelijk heeft en je die nog gaat veroordelen tot een geldboete, waar niemand om gevraagd heeft. De partij kan niet vragen om een geldboete op te leggen, de rechter dient dit ambtshalve te doen. Dat vind ik een stap te ver, dan geef je een situatie die al scheef zit, nog meer voedingsbodempom te ontspreken. De andere partij gaat aan heel zijn omgeving heel fier het vonnis laten zien om te laten zien van ‘ik heb het toch altijd gezegd, zij is slecht,...’. Dat is niet goed, je moet nog steeds denken aan hetgeen er na je vonnis nog gaat gebeuren. De bedoeling is, hopelijk toch, dat je dat juist zo veel mogelijk ontmijnt.”* Deze rechter vindt het wel goed dat de geldboete er is voor in extreme situaties.³⁰³

Respondent 4 heeft al eens een geldboete overwogen, maar veroordeelde uiteindelijk tot een rechtsplegingsvergoeding.³⁰⁴

Respondent 5 zegt dat een geldboete opleggen een extra werklast creëert. Deze rechter is pragmatisch en probeert de zaak zo veel mogelijk te laten vallen onder de blijvende saisine.³⁰⁵

Respondent 6 haalt als reden aan dat de familierechtbank gaat over mensen. Volgens deze rechter moet het al heel flagrant zijn om een geldboete op te leggen. Een boete opleggen wakkert enkel het strijdmodel aan.³⁰⁶

164. De respondenten halen verschillende alternatieven aan om misbruik te voorkomen.

Respondent 1 fixeert de zaak op een latere datum, wanneer duidelijk is dat de zaak om niets gaat. Deze rechter laat de partijen dus langer wachten.³⁰⁷

Respondenten 1, 3 en 4 leggen een rechtsplegingsvergoeding op.³⁰⁸ Volgens respondent 3 is het niet verkeerd om te zeggen dat er onvoldoende nieuwe elementen aangetoond zijn of indien ze aangetoond zijn, ze niet ingrijpend genoeg zijn. Om die redenen kan de vordering worden afgewezen, waardoor die partij, de verliezende partij is.³⁰⁹

---

³⁰² Transcriptie interview 2, blz. 93, opgenomen in bijlage 2.

³⁰³ Transcriptie interview 3, blz. 101-102, opgenomen in bijlage 3.

³⁰⁴ Transcriptie interview 4, blz. 110, opgenomen in bijlage 4.

³⁰⁵ Transcriptie interview 5, blz. 118, opgenomen in bijlage 5.

³⁰⁶ Transcriptie interview 6, blz. 124, opgenomen in bijlage 6.

³⁰⁷ Transcriptie interview 1, blz. 87, opgenomen in bijlage 1.

³⁰⁸ Transcriptie interview 1, blz. 87, opgenomen in bijlage 1; Transcriptie interview 3, blz. 101-102, opgenomen in bijlage 3; Transcriptie interview 4, blz. 110, opgenomen in bijlage 4.

³⁰⁹ Transcriptie interview 3, blz. 101-102, opgenomen in bijlage 3.

Respondent 5 heeft een partij veroordeeld tot tergend en roekeloos geding, nadat dit gevraagd was door de andere partij. Ook is deze respondent van mening dat de rechter de zaak moet afwijzen om misbruik te voorkomen.³¹⁰

Respondent 6 legt geen rechtsplegingsvergoeding op. Deze rechter zal de rechtsplegingsvergoeding compenseren, dit betekent dat geen partij een vergoeding verschuldigd is. Er dient vermeden te worden dat het conflict opnieuw gaat opwakken.³¹¹

165. Respondent 2 is van mening dat de rechters in het algemeen te weinig gebruik maken van artikel 780*bis* Ger.W. Deze respondent denkt dat dit komt omdat de rechters wel een zekere oprechtheid zien.³¹² Respondent 4 is van mening dat een geldboete het enige effectieve middel is om misbruik te voorkomen.³¹³

166. Respondenten 2, 4 en 5 zijn van mening dat de advocaten hier een rol in hebben. De advocaten zijn de eerste rechters.³¹⁴ Respondent 4 denkt dat er veel advocaten zijn die opnieuw procederen, omdat hun cliënt dat wil.³¹⁵

167. Uit bovenstaande valt af te leiden dat de meerderheid van de magistraten nog nooit gebruik heeft gemaakt van de bevoegdheid uit artikel 780*bis* Ger.W., maar eerder een rechtsplegingsvergoeding oplegt.

§3. Afschrikkend effect van de geldboete

168. Respondent 4 vindt dat de mogelijke geldboete een afschrikkend effect heeft. Deze rechter ziet geen alternatief voor de geldboete. Het enige wat de rechter nog kan doen is goed uitleggen waarom het misbruik is en waarom de vordering wordt afgewezen.³¹⁶

169. Respondenten 1, 2, 3 en 5 zijn van mening dat de geldboete geen afschrikkend effect heeft.³¹⁷ Volgens respondent 2 vinden de partijen dat de rechter er niets van weet, dat hun kind in gevaar is en ze gaan strijden voor hun kind. Zolang de partijen op deze manier redeneren, heeft de geldboete geen effect.³¹⁸ Respondent 3 is van mening dat wanneer iemand een procedure start vanuit kwade wil, deze persoon zich niet stoort aan een geldboete.³¹⁹

---

³¹⁰ Transcriptie interview 5, blz. 118, opgenomen in bijlage 5.

³¹¹ Transcriptie interview 6, blz. 124, opgenomen in bijlage 6.

³¹² Transcriptie interview 2, blz. 93, opgenomen in bijlage 2.

³¹³ Transcriptie interview 4, blz. 110, opgenomen in bijlage 4.

³¹⁴ Transcriptie interview 2, blz. 93, opgenomen in bijlage 2; Transcriptie interview 4, blz. 111, opgenomen in bijlage 4; Transcriptie interview 5, blz. 119-120, opgenomen in bijlage 5.

³¹⁵ Transcriptie interview 4, blz. 111, opgenomen in bijlage 4.

³¹⁶ Transcriptie interview 4, blz. 110, opgenomen in bijlage 4.

³¹⁷ Transcriptie interview 1, blz. 87, opgenomen in bijlage 1; Transcriptie interview 2, blz. 93, opgenomen in bijlage 2; Transcriptie interview 3, blz. 102, opgenomen in bijlage 3; Transcriptie interview 5, blz. 119, opgenomen in bijlage 5.

³¹⁸ Transcriptie interview 2, blz. 93, opgenomen in bijlage 2.

³¹⁹ Transcriptie interview 3, blz. 102, opgenomen in bijlage 3.

170. Respondent 6 reageert met enige twijfel over het afschrikkend effect van de geldboete. Deze rechter vraagt zich vooral af of de partijen goed begrijpen wat de blijvende saisine inhoudt. Ook vreest deze rechter ervoor dat er in de toekomst meer discussies gevoerd zullen worden over de hoogte van de geldboete en niet meer over de nieuwe omstandigheden.³²⁰

171. Aan de respondenten die van mening waren dat de geldboete geen afschrikkend effect heeft, werd gevraagd wat er volgens hen beter zou zijn om misbruik te voorkomen.

Respondent 3 is van mening dat er terug rolrechten geïnd moeten worden. Ook zou een soort waarborg volgens deze rechter een goed idee zijn. Deze rechter stelt voor dat de partij die een vordering instelt op grond van de blijvende saisine een waarborg moet storten, omdat een rechtbank al uitspraak heeft gedaan. Indien de vordering dan (gedeeltelijk) wordt ingewilligd, krijgt de partij de waarborg terug. Zo niet, dan is de partij de waarborg kwijt. Dit systeem zou volgens deze rechter een rem zijn in het begin van de procedure. De hoogte van deze waarborg moet haalbaar zijn voor iedereen, maar toch hoog genoeg zodat de partijen nadenken over hun vordering. Een andere oplossing om misbruik te voorkomen, is een verplichte bemiddelingssessie (*supra* nrs. 177-178).³²¹

Respondent 5 vindt het veroordelen tot een maximum rechtsplegingsvergoeding een goede optie voor de rechters om misbruik te voorkomen. Dit moet volgens deze rechter wel gevorderd worden door de andere partij, de rechter kan het niet ambtshalve opleggen.³²²

172. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de meerderheid van de geïnterviewde rechters van mening is dat de geldboete geen afschrikkend effect heeft.

Onderafdeling 7. Wijziging eerder getroffen regeling

173. Aan de familierechters werd gevraagd of de eerder getroffen regeling meestal gewijzigd wordt, wanneer de rechter de toepassing van de blijvende saisine aanvaardt.

174. Alle respondenten zijn van mening dat de eerder getroffen regeling meestal gewijzigd wordt, indien de nieuwe elementen aanvaard zijn.³²³

Respondent 2 haalt aan dat er ook iets kan wijzigen wat niet gevraagd wordt door de partijen.³²⁴ Ook respondent 3 stelt dat de wijziging niet altijd overeenstemt met hetgeen de partijen hopen.³²⁵ Respondent 4 ervaart dat er meer wijzigingen zijn met betrekking tot de verblijfsregeling dan met

---

³²⁰ Transcriptie interview 6, blz. 124, opgenomen in bijlage 6.

³²¹ Transcriptie interview 3, blz. 102, opgenomen in bijlage 3.

³²² Transcriptie interview 5, blz. 119, opgenomen in bijlage 5.

³²³ Transcriptie interview 1, blz. 87, opgenomen in bijlage 1; Transcriptie interview 2, blz. 93, opgenomen in bijlage 2; Transcriptie interview 3, blz. 102-103, opgenomen in bijlage 3; Transcriptie interview 4, blz. 111, opgenomen in bijlage 4; Transcriptie interview 5, blz. 119, opgenomen in bijlage 5; Transcriptie interview 6, blz. 124, opgenomen in bijlage 6.

³²⁴ Transcriptie interview 2, blz. 93, opgenomen in bijlage 2.

³²⁵ Transcriptie interview 3, blz. 102-103, opgenomen in bijlage 3.

betrekking tot uitsluitend financiële aspecten.³²⁶ Volgens respondenten 5 en 6 is in 90% van de zaken sprake van een wijziging van de eerder getroffen regeling.³²⁷

Uit het onderzoek van VAN ROY en BOONE blijkt dat slechts in 60% van de gevallen een wijziging is van de eerder getroffen regeling (*supra* nr. 125). Respondent 3 verwees naar dit onderzoek en leidt uit dit cijfer af dat bijna de helft van de mensen komt voor iets dat niet nodig blijkt te zijn. Er worden veel regelingen gewijzigd, maar in mindere mate dan verwacht. Deze rechter vond het resultaat van het onderzoek eerder teleurstellend, omdat veel van de nieuwe zaken worden ingesteld op grond van de blijvende saisine. Deze rechter had eerder gedacht dat 75% van de zaken een wijziging met zich zou meebrengen. Volgens deze respondent is de oorzaak dat de ouders niet met hun kinderen overleggen. Dit is enkel mogelijk indien de kinderen hiervoor oud genoeg zijn, maar dan nog gebeurt het niet. Volgens de ervaring van deze rechter gaan de ouders pas naar het kind luisteren wanneer de problemen opduiken, en dit is te laat.³²⁸

175. Hieruit valt af te leiden dat er in de ervaring van de rechters meer wijzigingen zijn dan aangetoond wordt in het onderzoek van VAN ROY en BOONE. Naar mijn mening kan dit verklaard worden doordat het onderzoek van VAN ROY en BOONE enkel betrekking had op de familierechtbank in Antwerpen. Ook werden er slechts 97 zaken geanalyseerd. Er kan een betere vergelijking gemaakt worden tussen de ervaring van de rechters en het onderzoek van VAN ROY en BOONE, indien er zowel meer rechters worden geïnterviewd en er meer zaken worden geanalyseerd.

Onderafdeling 8. Bemiddeling

176. Over bemiddeling werd er niets gevraagd aan de respondenten, toch haalden sommige rechters bemiddeling aan.

177. Respondent 2 vindt dat de wetgever niet enkel moet inzetten op het toegankelijker maken van de rechtbank, maar ook op het toegankelijk maken van bemiddeling. Dit gebeurt volgens deze rechter nog niet genoeg, het zou meer in evenwicht moeten zijn. Ook ziet deze respondent bemiddeling als een soort oplossing voor misbruiken. Vaak hebben partijen niet met elkaar gepraat voor ze naar de rechtbank komen. Door bemiddeling komen volgens deze rechter duurzame akkoorden tot stand, waarin de mensen zich gehoord voelen. Hoe meer duurzame vonnissen, hoe minder nood de mensen gaan hebben om terug te gaan naar de familierechtbank.³²⁹

178. Respondent 3 stelt een verplichte bemiddelingssessie voor om misbruiken te voorkomen. Later in het interview vermeldt deze rechter dat een het verplichten van een bemiddelingssessie te ver zou gaan. Toch stelt deze rechter dat een voorafgaand gesprek bij een bemiddelaar een filter

---

³²⁶ Transcriptie interview 4, blz. 111, opgenomen in bijlage 4.

³²⁷ Transcriptie interview 5, blz. 119, opgenomen in bijlage 5; Transcriptie interview 6, blz. 124, opgenomen in bijlage 6.

³²⁸ Transcriptie interview 3, blz. 103, opgenomen in bijlage 3.

³²⁹ Transcriptie interview 2, blz. 94, opgenomen in bijlage 2.

zou kunnen zijn, waardoor de werklast zou verminderen. Vaak dienen zaken uitgesteld te worden naar een latere datum, omdat de partijen nog niet met elkaar gecommuniceerd hebben.³³⁰

Afdeling 3. Evaluatie vanuit sociaal-wetenschappelijk perspectief

179. In deze afdeling wordt er gekeken of er in de praktijk een laagdrempelige en snelle toegang is tot de familierechtbank zonder dat nieuwe geschillen worden aangemoedigd of uitgelokt. De evaluatie gebeurt aan de hand van de in hoofdstuk 1 geoperationaliseerde toetsingsnormen (*supra* nr. 36). Ook hier dient opnieuw rekening gehouden te worden met de beperkingen van het onderzoek (*supra* nrs. 4-6).

180. Het eerste toetscriterium is een snelle toegang tot de rechter. De meerderheid van de rechters maken geen onderscheid tussen een verzoekschrift op grond van de blijvende saisine of een nieuw verzoekschrift. Er kan dus niet geconcludeerd worden dat de blijvende saisine in de praktijk voor een snelle toegang tot de rechter zorgt. Ook de termijn van 15 dagen voorzien door artikel 1253ter/7 Ger.W. is niet haalbaar. De snelheid waarmee een dossier behandeld wordt, is afhankelijk van de urgentie.

181. Het tweede toetscriterium is een laagdrempelige toegang tot de rechter. Alle geïnterviewde familierechters, behalve respondent 4, vinden de toegang tot de familierechter laagdrempelig. Er worden hiervoor verschillende redenen aangehaald. Er dienen geen rolrechten meer betaald te worden. Een verzoek op grond van de blijvende saisine kan makkelijk worden neergelegd, want er zijn weinig vormvoorschriften. Respondent 4 twijfelt of de toegang wel laagdrempelig is, omdat er weinig partijen zonder advocaat naar de rechtbank komen. Dit wordt tegengesproken door een andere rechter die erop wijst dat er wel partijen zonder advocaat naar de rechtbank komen, omdat ze de weg er al kennen (*supra* nr. 136). Hieruit valt af te leiden dat de meerderheid van de rechters van mening is dat er sprake is van een laagdrempelige toegang tot de rechter.

182. Het derde toetscriterium is het uitlokken of aanmoedigen van geschillen. Er worden meer geschillen aanhangig gemaakt na de invoering van de blijvende saisine in vergelijking met voor de invoering van de blijvende saisine. Respondent 3 zag dit niet als een negatief verhaal. De partijen kunnen nu gemakkelijk terugkomen naar de rechter wanneer er problemen zijn (*supra* nr. 132). Over het feit of de blijvende saisine nieuwe geschillen aanmoedigt, is er geen eensgezindheid (*supra* nr. 133). Het is moeilijk om te oordelen of de blijvende saisine nieuwe geschillen aanmoedigt of uitlokt. Het enige dat vaststaat is dat er meer geschillen aanhangig worden gemaakt na de invoering van de blijvende saisine, maar of dit nu enkel ligt aan de invoering van het mechanisme is niet duidelijk. Het aantal echtscheidingen de dag van vandaag kan hier ook een rol spelen. Uit het onderzoek van VAN ROY en BOONE blijkt dat de blijvende saisine vaak wordt ingezet door partijen met aanhoudende conflicten over de kinderen. Een vonnis beëindigt de strijd in vele gevallen niet, waardoor sommige ouders voortdurend verwickeld zijn in conflicten en procedures.

---

³³⁰ Transcriptie interview 3, blz. 104, opgenomen in bijlage 3.

183. Hieruit kunnen we voorzichtig concluderen dat het mechanisme van de blijvende saisine in de praktijk de doelstelling van een snelle toegang tot de rechter niet vervult. Er wordt door de meerderheid van de rechters geen verschil gemaakt tussen een verzoek op grond van de blijvende saisine of een nieuw verzoekschrift. De doelstelling van een laagdrempelige toegang tot de rechter wordt wel bereikt, omdat er geen rolrecht betaald moet worden en er weinig vormvoorschriften zijn. Over het al dan niet uitlokken of aanmoedigen van geschillen is er in de praktijk geen duidelijkheid. Er kan enkel met zekerheid geconcludeerd worden dat er meer geschillen aanhangig worden gemaakt na de invoering van de blijvende saisine in vergelijking met voor de invoering van de blijvende saisine. Of het er nu voor zorgt dat geschillen worden aangemoedigd, is onzeker. Sommige rechters vinden van wel, andere niet. Bij de interpretatie van de conclusie moet er rekening gehouden worden met de beperkingen van het onderzoek (*supra* nrs. 4-6). Ook dient erop gewezen te worden dat het gevoerde onderzoek slechts een verkennend onderzoek is en er nood is aan verder onderzoek.

Afdeling 4. Vergelijking rechtswetenschappelijk en sociaal-wetenschappelijk onderzoek

184. In deze afdeling wordt nagegaan in welke mate het empirisch onderzoek de wet bevestigt, aanvult, verduidelijkt of tegenspreekt. Deze vergelijking wordt eerst gemaakt op grond van de in hoofdstuk 1 geoperationaliseerde toetsingscriteria (*supra* nr. 36). Daarna wordt er een vergelijking gemaakt tussen de interpretatie van de nieuwe elementen.

185. Het eerste toetscriterium is een snelle toegang tot de rechter. De wet bepaalt dat de zaak binnen de 15 dagen opnieuw voor de rechter gebracht moet worden (*supra* nr. 95). De geïnterviewde rechters stellen echter vast dat deze termijn niet haalbaar is. Daarnaast maakt de meerderheid van de rechters geen onderscheid tussen een nieuw verzoek of een verzoek op grond van de blijvende saisine (*supra* nr. 138). Hieruit valt af te leiden dat er aan de doelstelling in theorie wel voldaan is, maar in de praktijk niet. In de praktijk is er geen kortere termijn voor verzoeken op grond van de blijvende saisine. Naar mijn gevoel kunnen de rechters de zaken sneller behandelen indien de werklust van de rechtbanken daalt (*infra* nr. 192).

186. Het tweede toetscriterium is een laagdrempelige toegang tot de rechter. Hier dient gekeken te worden naar twee aspecten. Ten eerste heeft de wetgever bepaald dat de partijen een gewoon schriftelijk verzoek of een conclusie kunnen neerleggen om hun zaak opnieuw voor de rechter te brengen. De meerderheid van de rechters vindt dat een verzoek op grond van de blijvende saisine gemakkelijk kan worden neergelegd, omdat er weinig vormvoorschriften zijn. Ten tweede heeft de wetgever beslist dat de rolrechten niet meer verschuldigd zijn. Ook de rechters vinden dat dit bijdraagt aan een laagdrempelige toegang tot de familierechter. Uitgezonderd één rechter, vinden alle geïnterviewde rechters dat de doelstelling bereikt is (*supra* nr. 136). Hieruit kunnen we concluderen dat het empirisch onderzoek het rechtswetenschappelijk onderzoek bevestigt.

187. Het derde toetscriterium is het uitlokken of aanmoedigen van geschillen. De wetgever heeft bepaald dat een zaak enkel opnieuw voor de rechter kan worden gebracht in geval van nieuwe

elementen. Indien er misbruik van wordt gemaakt, kan de rechter een geldboete opleggen. Daarnaast kan de rechter de partijen veroordelen tot het betalen van de gerechtskosten (*supra* nr. 108). De meerderheid van de rechters is van oordeel dat er een toename is van het aantal geschillen na de invoering van de blijvende saisine (*supra* nr. 132). Echter is het voor de rechters onduidelijk of het mechanisme geschillen aanmoedigt of uitlokt (*supra* nr. 133). Uit de interviews blijkt dat de meerderheid van de rechters nog nooit een geldboete heeft opgelegd. De rechters geven aan dat ze eerder veroordelen tot betaling van de gerechtskosten (*supra* nr. 163). Uit deze vergelijking blijkt dat de sanctionering voorzien door de wetgever in de praktijk zelden gebruikt wordt. Hier kan de vraag gesteld worden of de sanctionering ook wel een effectief middel is om misbruik van geschillen te voorkomen.

188. Opdat partijen hun zaak opnieuw bij de familierechter aanhangig kunnen maken, dient er sprake te zijn van nieuwe elementen. De nieuwe elementen worden door de wetgever gedefinieerd in artikel 1253ter/7, §1, lid 2 Ger.W. (*supra* nr. 63).

Eerst wordt er gekeken naar de geschillen in het algemeen. De wetgever vereist "over het algemeen een feit dat niet bekend was bij het eerste verzoek". Uit het rechtswetenschappelijk onderzoek blijkt dat er veel discussie is omtrent de invulling van deze vereiste. Daarentegen geven de rechters aan dat ze dit criterium duidelijk vinden, maar wel voor interpretatie vatbaar is (*supra* nr. 143). In de rechtsleer is er veel discussie of het feit al bekend mocht zijn bij het eerste verzoek (*supra* nr. 70). De meerderheid van de rechters geven aan dat ze geen rekening houden met feiten die bestonden voor het vorige vonnis (*supra* nr. 144).

Artikel 1253ter/7, §1, lid 2, 2° Ger.W. bepaalt dat er met betrekking tot een uitkering tot levensonderhoud sprake moet zijn van "nieuwe omstandigheden waarin de partijen of de kinderen verkeren, en die hun situatie ingrijpend veranderd". In de rechtsleer is er discussie of deze omstandigheden onafhankelijk van de wil moeten zijn (*supra* nr. 74). De rechters stellen vast dat ook dit criterium vatbaar is voor interpretatie. De meerderheid van de rechters haalt aan dat ze nagaan of de nieuwe omstandigheden onafhankelijk zijn van de wil van de partijen. Daarnaast halen de rechters ook aan dat het ingrijpende karakter een belangrijke rol speelt. De invulling van "ingrijpend" is voor elke rechter anders (*supra* nr. 147).

Bij geschillen met betrekking tot een vordering aangaande de uitoefening van het ouderlijk gezag, de verblijfsregeling of de uitoefening van het omgangsrecht vereist de wetgever "nieuwe omstandigheden die de toestand van de partijen of die van het kind kunnen wijzigen. De rechtbank kan het verzoek enkel inwilligen indien het belang van het kind dit rechtvaardigt". Hierover is in de rechtsleer niet veel discussie. Over het algemeen is de rechtsleer het erover eens dat deze omstandigheden het gevolg mogen zijn van een keuze van de partij(en) (*supra* nr. 79). De geïnterviewde rechters geven ook aan dat dit een duidelijk en ruim criterium is, waarbij er nog ruimte is voor interpretatie (*supra* nr. 150).

Hieruit kunnen we concluderen dat de meerderheid van de geïnterviewde rechters de omschrijving van de nieuwe elementen door de wetgever duidelijk vindt, maar er is nog ruimte voor interpretatie.

Naar mijn mening is de ruimte voor interpretatie een positief gegeven. Niet elke situatie is hetzelfde, dus een strikte definitie van de nieuwe elementen lijkt mij onmogelijk. Er wordt namelijk altijd gekeken naar de concrete omstandigheden, waardoor de ruimte voor interpretatie zeker nodig is.

189. Op de meeste vlakken wordt het rechtswetenschappelijk onderzoek bevestigd door het empirisch onderzoek. Ook vult het empirisch onderzoek het rechtswetenschappelijk onderzoek aan, bijvoorbeeld met betrekking tot de interpretatie van de nieuwe elementen. Met betrekking tot het sanctioneren van misbruik wijkt het empirisch onderzoek af van het rechtswetenschappelijk onderzoek.

Hoofdstuk 4. Aanbevelingen

190. Dit hoofdstuk geeft een antwoord op de vraag hoe het criterium van de “nieuwe elementen” in het kader van de blijvende saisine voor de familierechtbank kan worden verbeterd zodat de doelstelling van een snelle en laagdrempelige toegang zonder dat nieuwe geschillen worden aangemoedigd of uitgelokt wordt bereikt. In dit hoofdstuk worden aanbevelingen geformuleerd in het licht van de in hoofdstuk 1 geoperationaliseerde toetsingsnormen (*supra* nr. 36). Er worden aanbevelingen geformuleerd om de nieuwe elementen te verduidelijken, een snellere toegang tot de rechter te garanderen en om misbruik te voorkomen. Uiteindelijk wordt een nieuw artikel 1253ter/7 Ger.W. voorgesteld.

Afdeling 1. Nieuwe elementen

191. Over de invulling van het begrip nieuwe elementen is in de rechtsleer veel discussie (*supra* nrs. 70, 74, 80), maar volgens de geïnterviewde rechters is het een duidelijk criterium, waarbij er ruimte is voor interpretatie (*supra* nrs. 145, 148, 151). Toch zou het naar mijn mening beter zijn om bepaalde zaken te verduidelijken in de wet.

Ten eerste is het onduidelijk of art. 1253ter/7, §1, lid 2, 1° Ger.W. toelaat of het feit dat bestond voor het eerste verzoek geïnterpreteerd kan worden als een nieuw element. Mijn inziens zou het beter zijn om het in de wet te verduidelijken. Ik vind dat een feit dat reeds bestond bij het eerste verzoek, maar nog niet bekend was onder nieuwe elementen kan vallen (*supra* nr. 70).

Ten tweede is er in de rechtsleer discussie of de nieuwe omstandigheden van artikel 1253ter/7, §1, lid 2, 2° Ger.W. onafhankelijk van de wil van de partijen moet zijn. Naar mijn mening mogen de nieuwe omstandigheden geen keuze zijn van de partijen (*supra* nr. 74). Ook dit zou verduidelijkt moeten worden in de wet.

Ten derde wordt alleen in artikel 1253ter/7, §1, lid 2, 3° Ger.W. bepaald dat de rechtbank het verzoek enkel kan inwilligen indien het belang van het kind dit rechtvaardigt. De vermelding van het belang van het kind is in mijn ogen onnodig. De familierechtbank dient echter altijd rekening te houden met het belang van het kind. Ook stel ik me de vraag waarom de wetgever het enkel vermeldt bij deze categorie. Naar mijn mening zou het beter zijn om het niet te vermelden, want de familierechter dient altijd rekening te houden met het belang van het kind. Indien de wetgever het toch nodig acht om het belang van het kind te vermelden, lijkt het me beter om het in het algemeen te vermelden zodat het voor de partijen, advocaten en rechters duidelijk is dat er bij iedere wijziging rekening gehouden moet worden met het belang van het kind. Daarnaast dient er niet enkel rekening gehouden te worden met het belang van het kind, maar ook met het belang van de ouders (*supra* nr. 80).

Ten vierde zou het nuttig zijn om in de wet te bepalen of de vereiste van de nieuwe elementen een ontvankelijkheids-of gegrondheidsvoorwaarde is. Hierover is in de rechtsleer onenigheid, ook blijkt

uit de interviews dat de rechters dit verschillend interpreteren. Naar mijn mening is de aanduiding van de nieuwe elementen in de conclusie of het verzoekschrift een ontvankelijkheidsvoorwaarde. Wanneer de familierechter gaat beoordelen of de aangehaalde elementen onder artikel 1253ter/7, §1, lid 2 vallen, dan is dit een beoordeling ten gronde (*supra* nr. 65).

Ten vijfde bepaalt de wet dat de nieuwe elementen op straffe van nietigheid moeten worden aangeduid in de conclusie of het schriftelijk verzoek. Het is onduidelijk wat er nietig verklaard wordt, het is niet mogelijk om een conclusie of een schriftelijk verzoek nietig te verklaren (*supra* nr. 64).

Afdeling 2. Snelle toegang

192. Uit de interviews blijkt dat de termijn van 15 dagen niet haalbaar is voor de rechters. Indien deze termijn niet wordt nageleefd, koppelt de wetgever er geen sanctie aan. Het is eerder een ordetermijn (*supra* nr. 97). Mijn inziens zou het beter zijn om dit te veranderen naar "zo snel mogelijk". De werklast van de rechtbanken is niet voorzienbaar, waardoor het moeilijk is om er een specifieke termijn op te plakken. Ook omdat het slechts een ordetermijn is en omdat een niet-naleving geen gevolgen heeft, lijkt het me niet nuttig om een specifieke termijn te bepalen.

Om de werklast van de rechtbanken te verlagen, zou de wetgever nog meer moeten inzetten op alternatieve geschillenoplossing. Uit de interviews blijkt dat partijen te snel naar de rechtbank komen zonder dat ze met elkaar gepraat hebben. Ik denk dat het in vele gevallen mogelijk is dat de partijen zelf een regeling uitwerken. Het lijkt me dan ook nuttig om de partijen te verplichten om eerst een bemiddelingstraject te doorlopen. Indien dit toch niet lukt, of in de gevallen waarin het echt niet mogelijk is (bv. bij agressie), kunnen de partijen nog steeds terecht bij de rechter op grond van de blijvende saisine. De familierechter zal de zaken dan sneller kunnen behandelen, omdat er een groot deel van de zaken wegvalt, omdat de partijen door middel van de bemiddeling zelf tot een oplossing zijn gekomen. Mijn inziens zullen de partijen de regeling ook beter naleven, want de partijen hebben de regeling zelf uitgewerkt. Dit zou er ook voor kunnen zorgen dat de partijen minder snel teruggaan naar de familierechtbank.

Afdeling 3. Misbruik voorkomen

193. Tot slot zijn er nog aanpassingen nodig om misbruik te voorkomen. De wetgever had voorspeld dat er misbruik gemaakt zou worden van het mechanisme van de blijvende saisine (*supra* nr. 33). Uit de interviews blijkt ook dat de meerderheid van de rechters van mening is dat er veel misbruik is (*supra* nr. 160).

De rechters hebben de mogelijkheid om een geldboete op te leggen bij misbruik, maar de meerderheid van de rechters heeft dit nog nooit gedaan (*supra* nr. 163). Deze sanctie lijkt me op dit moment niet effectief. Ook ben ik van mening dat de geldboete nu geen afschrikkend effect heeft. Wanneer een partij iets wil bekomen, zal de partij er alles aan doen om dit ook daadwerkelijk te bekomen. Ik denk dat partijen zeker tot het uiterste kunnen gaan wanneer het om hun kinderen

gaat. Een rechter stelt voor om een soort waarborg in te voeren (*supra* nr. 171). Dit lijkt me een goede manier om misbruik te voorkomen. Partijen zullen eerst nadenken of het nieuwe element dat ze aanhalen wel degelijk een wijziging tot gevolg kan hebben. Ook zouden de partijen dan meer kunnen gaan nadenken over andere manieren om hun geschil op te lossen, bijvoorbeeld bemiddeling. De waarborg zou mogelijks wel problemen kunnen opleveren met de doelstelling om een laagdrempelige toegang tot de rechter te garanderen. Toch denk ik dat dit iets is dat overwogen kan worden. De partijen die met goede bedoelingen naar de rechtbank komen, krijgen erna hun geld terug. Over het bedrag van de waarborg kan nog gediscussieerd worden. Naar mijn mening kan dit bedrag afhangen van verschillende zaken. Het zou bijvoorbeeld afhankelijk gesteld kunnen worden van het inkomen van de partij. Er kan bijvoorbeeld ook rekening gehouden worden met de snelheid waarmee de partij terugkomt na het vorige vonnis. De waarborg zou ook kunnen afhangen van het aantal gevraagde wijzigingen dat de partij wil bekomen.

Daarnaast denk ik dat het nuttig kan zijn om te definiëren wat er onder misbruik kan vallen. Op die manier hebben de rechters een soort richtlijn. Deze definitie kan volgens mij een lijst zijn met verschillende gevallen die misbruik uitmaken. Deze lijst kan wel niet limitatief zijn, omdat er nog steeds rekening gehouden dient te worden met de concrete omstandigheden. Nu blijkt uit de interviews dat de rechters een verschillende interpretatie hebben van misbruik (*supra* nr. 157). Indien het definiëren van misbruik mogelijk zou zijn, zou de geldboete meer opgelegd worden. De rechters weten dan wanneer van hen verwacht wordt dat ze een geldboete opleggen. Dit zou er ook voor kunnen zorgen dat de geldboete toch een afschrikkend effect heeft, omdat partijen dan weten wanneer het opgelegd wordt en het ook daadwerkelijk opgelegd zal worden.

Een andere mogelijkheid die bijdraagt aan het voorkomen van misbruik, is het inzetten op het verruimen van de kennis van de partijen en advocaten. Indien de partijen en advocaten meer kennis hebben over de blijvende saisine, en dus beter weten wanneer het wel of niet toepasbaar is, zal er minder misbruik van worden gemaakt. Ook zullen er minder procedures aanhangig worden gemaakt die niet voldoen aan de voorwaarden, waardoor de werklast van de rechtbank vermindert. De overheid zou de kennis van de partijen kunnen verbreden door meer informatie te verspreiden over het mechanisme van de blijvende saisine. Wanneer ik op de officiële websites van de overheid ga zoeken naar informatie, vind ik hier niets van terug. Indien de burger meer kennis heeft over het verloop van een procedure, wordt het ook toegankelijker voor de burger. Daarnaast spelen advocaten een belangrijke rol binnen het kader van de blijvende saisine. Sommige familierechters stellen vast dat de advocaten niet goed weten wat de toepassingsvoorwaarden zijn van de blijvende saisine.

Afdeling 4. Voorstel nieuw artikel 1253ter/7 Ger.W.

194. Ik stel aan de wetgever het volgende artikel voor:

§1. In afwijking van de bepalingen van het derde deel, titel III, blijven de zaken die worden geacht spoedeisend te zijn, ingeschreven op de rol van de familierechtbank, ook in geval van een uitspraak in hoger beroep. In geval van nieuwe elementen kan dezelfde zaak, zo snel mogelijk, opnieuw voor

de rechtbank worden gebracht bij conclusie of bij een schriftelijk verzoek dat wordt neergelegd bij of gericht is aan de griffie. Deze nieuwe elementen moeten, op straffe van niet ontvankelijkheid, worden aangeduid in de conclusie of in het schriftelijk verzoek.

Onder "nieuwe elementen" wordt verstaan :

1° over het algemeen, een feit dat niet bekend was bij het eerste verzoek, ongeacht of het feit reeds bestond voor het eerste verzoek;

2° met betrekking tot een uitkering tot levensonderhoud, nieuwe omstandigheden onafhankelijk van de wil van de partijen, waarin de partijen of de kinderen verkeren, en die hun situatie ingrijpend kunnen wijzigen;

3° met betrekking tot de organisatie van de verblijfsregeling, het recht op persoonlijk contact en de uitoefening van het ouderlijk gezag, nieuwe omstandigheden die de toestand van de partijen of die van het kind kunnen wijzigen.

De rechtbank kan het nieuwe verzoek echter enkel inwilligen indien het belang van het kind zulks rechtvaardigt. De rechtbank dient ook rekening te houden met het belang van de ouders.

§2. De partijen dienen voor de aanvang van de procedure een waarborg te betalen. Indien de rechtbank het verzoek volledig of gedeeltelijk inwilligt, krijgt de partij de waarborg terug. De Koning bepaalt de hoogte van de waarborg.

§3. Indien er op oneigenlijke wijze gebruik wordt gemaakt van de in § 1, eerste lid, geboden mogelijkheid om de zaak opnieuw voor de rechtbank te brengen, oefent de rechter in zijn vonnis de bevoegdheid uit die hem wordt toegekend in artikel 780*bis*.

Volgende gevallen kunnen aanzien worden als oneigenlijk gebruik:

1° Verkapt hoger beroep;

2° Verstekvonnis aanhalen als nieuw element;

3° Vordering heeft geen betrekking op voorgaande zaken;

4° Het vorige vonnis is geen eindvonnis;

5° Procederen met kwaad opzet.

§4. Artikel 730, § 2, a), is niet toepasselijk op de zaken waarvoor dit artikel bepaalt dat ze voortdurend aanhangig blijven bij de rechtbank.]

Conclusie

195. Doorheen deze bijdrage is gebleken dat er veel discussie is omtrent verschillende aspecten van de blijvende saisine bij de familierechtbank. Hierdoor kan er geen eenduidig antwoord worden gegeven op de vraag hoe het begrip 'nieuwe elementen' bedoeld in artikel 1253ter/7, §1, lid 2 Ger.W. kan worden verduidelijkt rekening houdende met de nood aan een snelle en laagdrempelige rechtsingang in familiezaken en zonder dat deze rechtsingang nieuwe geschillen aanmoedigt of uitlokt.

196. Uit het rechtswetenschappelijk en empirisch onderzoek blijkt dat het mechanisme van de blijvende saisine en het criterium van de nieuwe elementen moet blijven bestaan. De wetgever wil door middel van de blijvende saisine een snelle en laagdrempelige toegang tot de rechter garanderen.

Uit het rechtswetenschappelijk onderzoek blijkt dat er voldaan is aan de doelstellingen. De wetgever heeft voorzien dat de zaken binnen de vijftien dagen opnieuw voor de rechtbank gebracht kunnen worden, dit draagt bij aan een snelle toegang tot de rechter. Daarnaast moeten de partijen slechts een gewoon schriftelijk verzoekschrift of conclusie neerleggen om hun zaak opnieuw aanhangig te maken. Ook moeten de partijen geen rolrechten meer betalen. Hierdoor is er een laagdrempelige toegang tot de rechter.

Het empirisch onderzoek bevestigt het rechtswetenschappelijk onderzoek niet volledig. De termijn van vijftien dagen is niet haalbaar voor de geïnterviewde rechters. De meerderheid van de rechters maakt geen onderscheid tussen verzoekschriften op grond van de blijvende saisine of nieuwe verzoekschriften. Uitgezonderd één rechter, vinden de rechters de toegang tot de rechter laagdrempelig. Uit het empirisch onderzoek blijkt dat de meerderheid van de rechters van mening is dat voldaan is aan een laagdrempelige toegang, maar niet aan een snelle toegang.

Door een snelle en laagdrempelige toegang te garanderen, dient er opgepast te worden dat het geen geschillen aanmoedigt of uitlokt. Uit het empirisch onderzoek blijkt dat er meer geschillen aanhangig gemaakt worden sinds de invoering van de blijvende saisine. Echter is het niet duidelijk of het enkel aan de invoering van de blijvende saisine te wijten is.

197. Het verduidelijken van de nieuwe elementen zou ervoor kunnen zorgen dat de doelstellingen nog beter worden bereikt. Uit het rechtswetenschappelijk en empirisch onderzoek blijkt dat de nieuwe elementen niet uniform worden geïnterpreteerd.

De eerste categorie van nieuwe elementen zou verduidelijkt kunnen worden door aan te geven of de feiten al mogen bestaan voor het eerste verzoek. De meerderheid van de rechters geeft aan geen rekening te houden met elementen die bestonden voor het verzoek. Naar mijn mening kan de rechter wel rekening houden met feiten die bestonden voor het eerste verzoek, op voorwaarde dat de partij kan aantonen dat het feit onbekend was.

De tweede categorie van nieuwe elementen kan verduidelijkt worden door te vermelden of de nieuwe omstandigheden onafhankelijk van de wil van de partijen moeten zijn. Mijn inziens zorgt dit ervoor dat het duidelijker is voor de partijen dat de rechter het verzoek zal afwijzen indien de wijziging een eigen keuze was.

De derde categorie is duidelijk. Het enige dat hier voor discussie zorgt is de vermelding van het belang van het kind. De rechter dient namelijk altijd rekening te houden met het belang van het kind en daarnaast met het belang van de ouders. Dit geldt niet enkel bij deze categorie van nieuwe elementen, maar bij alle beslissingen die de familierechter neemt.

198. Het blijkt dus noodzakelijk om bepaalde zaken omtrent de nieuwe elementen te verduidelijken. Door de nieuwe elementen te verduidelijken, is het voor de partijen duidelijker wat de rechter zal aanvaarden als nieuw element. Dit zorgt voor meer rechtszekerheid. Dit zou tot gevolg hebben dat de partijen niet meer onnodig naar de rechtbank gaan. Hierdoor zal de werklust van de rechtbanken afnemen. Een verduidelijking zal er ook voor zorgen dat er minder discussie zal zijn omtrent de nieuwe elementen. Daarnaast is ruimte voor interpretatie mijn inziens steeds noodzakelijk. De rechter dient steeds met alle concrete omstandigheden rekening te houden.

199. De wetgever was zich ervan bewust dat een te lage drempel kon leiden tot misbruik. De rechter kan misbruik bestraffen door een geldboete op te leggen. Uit het empirisch onderzoek blijkt dat de meerderheid van de rechters nog nooit een geldboete opgelegd heeft. De partijen een waarborg laten storten zou een beter middel zijn om misbruik te voorkomen. Daarnaast blijkt dat rechters misbruik verschillend interpreteren. Het zou beter zijn om in de wet een lijst te voorzien met de verschillende mogelijke vormen van misbruik.

Het verduidelijken van de nieuwe elementen zou ook kunnen bijdragen aan het beperken van het aantal misbruiken. Het is duidelijk voor de partijen en de advocaten wat de rechter zal aanvaarden als nieuw element of niet. Op die manier weten ze al van tevoren of hun eis kans op slagen heeft.

200. Er kan geconcludeerd worden dat een verduidelijking van de nieuwe elementen noodzakelijk is. Dit zal zorgen voor een uniforme toepassing door de rechters en meer rechtszekerheid voor de partijen. Daarnaast zal dit bijdragen aan een snelle en laagdrempelige toegang tot de familierechtbank. Ook zal dit ervoor zorgen dat er minder geschillen ontstaan omtrent de invulling van de nieuwe elementen.

Mijn onderzoek is slechts een verkennend onderzoek. Ook dient er bij de interpretatie van de resultaten rekening gehouden te worden met de beperkingen. Verder onderzoek is nodig om een duidelijk antwoord te bieden op de onderzoeksvraag.

Bibliografie

1. Wetgeving

Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden, *BS* 19 augustus 1955, 5.092.

Gerechtelijk Wetboek, *BS* 31 oktober 1967, 11.360.

Oud Burgerlijk Wetboek, *BS* 3 september 1807, 0.

Art. 269² Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten, *BS* 1 december 1939, 8.002.

Wet van 30 juni 1994 houdende wijziging van artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek en van de bepalingen betreffende de procedures van echtscheiding, *BS* 21 juli 1994, 19.110.

Wet van 18 juli 2006 tot het bevoorrechten van een gelijkmatig verdeelde huisvesting van het kind van wie de ouders gescheiden zijn en tot regeling van de gedwongen tenuitvoerlegging inzake huisvesting van het kind, *BS* 4 september 2006, 43.971.

Wet van 30 juli 2013 betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, *BS* 27 september 2013, 68.429.

Wet van 8 mei 2014 houdende wijziging en coördinatie van diverse wetten inzake justitie (I), *BS* 14 mei 2014, 39.086.

Wet 18 juni 2018 houdende diverse bepalingen inzake burgerlijk recht en bepalingen met het oog op de bevordering van alternatieve vormen van geschillenoplossing, *BS* 2 juli 2018, 53.455.

Wetsvoorstel betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 0682/001.

Wetsvoorstel houdende wijziging en coördinatie van diverse wetten inzake justitie, *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53-3356/001.

Adv.RvS 28 maart 2011, nr. 49.212/2, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53-0682/006.

Adv.RvS 17 maart 2014, nr. 55.394/2/314, *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53-3356/004.

Amendement (C. BROTCORNE) op het wetsontwerp houdende diverse bepalingen inzake burgerlijk recht en houdende wijziging van het Gerechtelijk Wetboek met het oog op de bevordering van alternatieve vormen van geschillenoplossing, *Parl.St.* Kamer 2017-18, nr. 54-2919/8, 68.

2. Rechtspraak

EHRM 13 juni 1979, nr. 6833/74, Marckx/België.

EHRM 10 juli 1984, nr. 8990/80, Guincho/Portugal.

EHRM 26 oktober 1984, nr. 9186/80, De Cubber/België.

EHRM 8 juli 1987, nr. 9749/82, W./Verenigd Koninkrijk.

EHRM 24 februari 1995, nr. 16424/90, McMichael/Verenigd Koninkrijk.

EHRM 30 juli 1998, nr. 25357/94, Aerts/België.

EHRM 25 januari 2000, nr. 31679/96, Ignaccolo-Zenide/Roemenië.

EHRM 13 juli 2000, nr. 25735/94, Elsholz/Duitsland.

EHRM 20 december 2001, nr. 32899/96, Buchberger/Oostenrijk.

EHRM 5 december 2002, nr. 28422/95, Hoppe/Duitsland.

EHRM 8 juli 2003, nr. 30943/96, Sahin/Duitsland.

EHRM 23 juni 2005, nr. 48542/99, Zawadka/Polen.

EHRM 9 mei 2006, nr. 18249/02, C./Finland.

EHRM 18 januari 2007, nr. 45983/99, Kaplan/Oostenrijk.

EHRM 27 september 2011, nr. 32250/08, Diamnate en Pelliccioni/San Marino.

EHRM 28 augustus 2012, nr. 28957/95, Costa en Pavan/Italië.

EHRM 8 oktober 2015, nr. 56163/12, Vujica/Kroatië.

EHRM 28 april 2016, nr. 68884/13, Cincimino/Italië.

EHRM 12 oktober 2021, nr. 15437/19, Schrader/Oostenrijk.

Cass. 31 oktober 2003, *JT* 2004, 135, noot J. VAN DROOGHENBROECK.

Cass. 16 maart 2012, *JT* 2012, 462, noot J. VAN DROOGHENBROECK.

Cass. 16 september 2016, AR C.14.0486.N.

Cass. 14 juni 2019, C.18.0430.N, *T.Fam.* 2020, afl. 10, 292, noot P. SENA EVE.

Cass. 23 september 2021, AR C.21.0053.N.

Brussel (41e kamer) 27 februari 2015, *Act.dr.fam.* 2015, afl. 5, 97-99

Brussel 15 maart 2019, *Tijdschrift@ipr.be* 2019, afl. 3, 55-67.

Brussel (40e kamer) 10 juli 2020, *Act.dr.fam.* 2021, afl.1, 26-34.

Famrb. Brussel (Fr.)(126e kamer) 18 december 2014, *Act.dr.fam.* 2015, afl. 5, 99-106.

Famrb. Brussel (FR.) (128e kamer) 17 augustus 2015, *Act.dr.fam.* 2015, afl. 8, 177-178.

Famrb. West-Vl. (afd. Brugge) 9 maart 2017, *RW* 2017, afl. 1, 27-28.

Famrb. Luik (afd. Luik) 22 mei 2018, *JLMB* 2019, afl. 1, 40-43.

Famrb. Namen (3e kamer) 8 oktober 2018, *act.dr.fam.* 2019, afl. 3, 118-119.

Famrb. Brussel (NL.) 8 februari 2019, nr. 16/2183/A, onuitg., aangehaald door SENA EVE, P., "De blijvende saisine van de familierechtbank" in P. SENA EVE, P. (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, (301) 318.

Famrb. Brussel (FR.) (128e kamer) 25 september 2019, *Act.dr.fam.* 2020, afl. 2, 50-54.

Famrb. Brussel (FR.) (128e kamer) 29 november 2019, *Act.dr.fam.* 2021, afl. 1, 21-26.

Famrb. Antwerpen (afd. Turnhout) 20 november 2020, nr. 18/1379/A, onuitg., aangehaald door SENA EVE, P., "De blijvende saisine in de praktijk van de familierechtbanken", *T.Fam.* 2021, afl. 3, (60) 72.

Famrb. Antwerpen (afd. Mechelen) 29 april 2021, *RABG* 2021, afl. 14, 1343-1347.

Famrb. Antwerpen (afd. Antwerpen) 5 april 2022, *RAGB* 2022, afl. 11-12, 771-774.

3. Rechtsleer

Boeken

BOONE, I., DU MONGH, J., VERBEKE, A.-L., *Personen-, familie en relatievermogensrecht*, Leuven, Acco, 2020, 450 p.

BROUWERS, S. en GOVAERTS, M., *alimentatievorderingen*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2021, 414 p.

DAUW, P. en DAUW, E., *Burgerlijk procesrecht*, Mortsel, Intersentia, 2022, 602 p.

DE CORTE, R., DE GROOTE, B. en BRULOOT, D., *privaatrecht in hoofdlijnen*, Hoegaarden, LeA Uitgevers, 2022, 530 p.

DE JONCKHEERE, M. en DEBERSAQUES, G., *inleiding tot het recht*, Brugge, die Keure, 2021, 204 p.

DE JONG, T., *Procedurele waarborgen in materiële EVRM-rechten*, Alphen aan den Rijn, Kluwer, 2017, 497 p.

DEVOLDER, K., *De bevoegdheidsverdeling in familiezaken: voor en na de familierechtbank*, Mortsel, Intersentia, 2014, 508 p.

MAES, B., VANLERSBERGHE, P., CLIJMANS, N. en VAN SCHEL, S., *Gerechtelijk privaatrecht... na de hervormingen van 2017-2019*, Brugge, die Keure, 2019, 528 p.

SENAEVE, P. en DECLERCK, C., *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven, Acco, 2020, 728 p.

SWENNEN, F., *Het personen- en familierecht*, Mortsel, Intersentia, 2023, 642 p.

THIRIAR, P., VANLERBERGHE, B., LAENENS, J., SCHEERS, D., en RUTTEN, S., *handboek gerechtelijk recht*, Mortsel, Intersentia, 2019, 969 p.

VAN GRUNDERBEECK, D., *beginselen van personen- en familierecht. Een mensenrechtelijke benadering*, Antwerpen, Intersentia, 2003, 763 p.

VAN ROY, C., *De (on)deelbaarheid van het kind*, Mortsel, Intersentia, 2021, 311 p.

VERSCHELDEN, G., *Handboek Belgisch personen- en familierecht*, Brugge, die Keure, 2021, 1207 p.

WUYTS, T., *Ouderlijk gezag*, Mortsel, Intersentia, 2013, 990 p.

Bijdragen in verzamelwerken

APS, F., "De bevoegdheid van en de rechtspleging voor de familierechtbank", in SENA EVE, P. (ed.), *echtscheiding, voorlopige maatregelen en onderhoudsgelden in de familierechtbank*, Mortsel, Intersentia, 2015, 81-134.

BOONE, I. en VERTOMMEN, E., "Recente ontwikkelingen inzake het ouderlijk gezag, de verblijfsregeling en het recht op persoonlijk contact" in BOONE, I. en DECLERCK, C. (eds.), *Themis 2022-2023 nr.123. Personen- en familierecht*, Mortsel, Intersentia, 2023, 45-86.

BROUWERS, S., "De nieuwe familie-en jeugdrechtbank: algemene bespreking van de wet van 30 juli 2013" in Orde van de Vlaamse Balies (ed.), *Handboek familierecht voor de advocaat-stagiair 2018-2019*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2018, 1-35.

DECLERCK, C., "De rechterlijke herziening van de verblijfsregeling: een bloemlezing uit de recente rechtspraak van de familiekamers" in BOONE, I. en DECLERCK, C. (eds.), *Actualia familierecht. Co-ouderschap vandaag en morgen*, Brugge, die Keure, 2017, 15-26.

DE HERT, P., "artikel 8 – recht op privacy" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM, deel 2*, Mortsel, Intersentia, 2004, 705-788.

DE SMET, B., LATHOUWERS, J., RIMANQUE, K., DE HERT, P. en STESENS, G., "artikel 6 – Recht op een eerlijk proces" in VANDE LANOTTE, J. en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM, deel 2*, Mortsel, Intersentia, 2004, 371-652.

DE STERCK, A., "Art. 1253ter/7 Ger.W." in *Personen- en familierecht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, II, Gerechtelijk Wetboek*, 2015, 469-480.

EGGERMONT, S. en VERSTAPPEN, A., "procedurele knelpunten in het familierecht – tien topics uit de praktijk" in Vlaamse Conferentie Balie Antwerpen (ed.), *Topics bewijs- en procesrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2017, 273-314.

SENAEVE, P., "De blijvende saisine van de familierechtbank" in SENA EVE, P. (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, 301-340.

SENAEVE, P., "De wijzigingen inzake familierecht en inzake familieprocesrecht door de wet van 6 juli 2017 (wet potpourri V)" in SENA EVE, P. en VERSCHULDEN, G. (eds.), *Wetgeving en rechtspraak familie(proces)recht 2017*, Antwerpen, Intersentia 2017, 109-110.

SENAEVE, P. en BEKKERS, A., "De volstreckte bevoegdheid van de familierechtbank" in SENA EVE, P. (ed.), *Handboek familieprocesrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, 1-36.

VAN DER VELPEN, E., "Recente ontwikkelingen inzake echtscheiding door onderlinge toestemming", in SENAËVE, P. (ed.), *Themis 25 – Personen- en familierecht*, Brugge, die Keure, 2004, 77-99.

VANLERBERGHE, B., "de familie- en jeugdrechtbank" in BOONE, I. en DECLERCK, C. (eds.), *Actualia familierecht 2014-2015*, Brugge, die Keure, 2015, 3-46.

Tijdschriften

BOONE, I., "De verblijfsregeling van broers en zussen na scheiding van de ouders", *T.Fam.* 2021, afl. 10, 296-305.

BRAT, S. en MONTEIRO BARRETO, P., "Le mécanisme de la saisine permanente devant le tribunal de la famille", *Act.dr.fam.* 2017, afl. 4, 78-92.

BROUWERS, S., "Invoering van de familie-en jeugdrechtbank: een wegwijzer voor de notaris", *notariaat* 2014, afl. 2, 1-7.

CERULUS, U., "Covid-19 en verblijfsregelingen: reden tot (tijdelijke) herziening?", *T.Fam.* 2021, afl. 2, 45-54.

DE STERCK, A., "Art. 1253ter/7 Ger.W." in *Comm.Pers.* 2015, afl. 78, 1-12.

DEVOLDER, K., "De invoering van een familie- en jeugdrechtbank. Commentaar bij de wet van 30 juli 2013", *T.Fam.* 2014, afl. 6, 128-147.

ELLEBOUDT, M.-C., "Quelle base legale pour ma (re)fixation?", *Act.dr.fam.* 2022, afl. 2, 56-60.

MASSON, J.P., "La loi du 30 juillet 2013 portant creation d'un tribunal de la famille et de la jeunesse", *JT* 2014, afl. 11, 181-194.

MERCKX, E., "Het EHRM over ouderlijk gezag en verblijf in het belang van het kind na relatiebreuk", *T.Fam.* 2017, afl. 9, 241-264.

PIRE, D., "La loi du 30 juillet 2013 portant création d'un tribunal de la famille et de la jeunesse", *Act.dr.fam.* 2013, afl. 9, 170-200.

PIRE, D., "Tribunal de la famille, compétence territoriale et dossier unique: une famille, un dossier, un juge", *RTDF* 2014, afl. 3, 449-467.

SCHEERS, D., "Is er leven na de rol? Instaatstelling na de wet van 26 april 2007", *RW* 2007, afl. 10, 386-402.

SENAEVE, P., "De blijvende saisine voor de familierechtbank nu ook na echtscheiding door onderlinge toestemming. Commentaar bij een innovatie door de wet van 18 juni 2018", *T.Fam.* 2019, afl. 2, 32-36.

SENAEVE, P., "De blijvende saisine in de praktijk van de familierechtbanken", *T.Fam.* 2021, afl. 3, 60-72.

VAN ROY, L. en BOONE, I., "Blijvende saisine in familiezaken. Een empirisch onderzoek naar de duurzaamheid van vonnissen van de familierechtbank Antwerpen", *T.Fam.* 2023, afl. 2, 33-51.

WUYTS, T., "Autonomie in het personenrecht: de rol van artikel 8 EVRM en het EHRM in een samenleving in beweging – deel 2", *FJR* 2023, afl. 2, par. 8.

4. Andere bronnen

College van de hoven en rechtbanken (Steundienst), *de jaarlijkse statistieken van de hoven en rechtbanken: gegevens 2021 – rechtbanken van eerste aanleg: familie sectie*: https://www.rechtbanken-tribunaux.be/sites/default/files/media/col/stat/2021/nl/rea-familie_2021_nl.pdf (consultatie 22 april 2023).

BILLIET, J. en CARTON, A., "Dataverzameling: gestandaardiseerde interviews en zelf-in-te-vullen vragenlijsten" in BILLIET, J. en WAEGE, H. (eds.), *een samenleving onderzocht*, Berchem, De Boeck, 2013, 285-314.

CRAMBE, B. en WAEGE, H., "kwalitatief onderzoek en dataverzameling", in BILLIET, J. en WAEGE, H. (eds.), *een samenleving onderzocht*, Berchem, De Boeck 2013, 315-322.

KESTEMONT, L., SCHOUKENS, P., HENDRICKX, K. en TERRY, E., *Rechtswetenschappelijk schrijven*, Leuven, Acco, 2020, 144 p.

MORTELMANS, D., *handboek kwalitatieve onderzoeksmethoden*, Leuven, Acco, 2020, 560 p.

ROOSE, H. en MEULEMAN, B., *Kennis maken – Methodologie voor sociale wetenschappers*, Gent, Skribis, 2021, 388 p.

Bijlagen

Bijlage 1. Interview met respondent 1

Goedemiddag,

Bent u akkoord dat ik het interview ga opnemen? Op die manier kan ik het later uittypen.

Ik ben Jelke Hansen. Ik zit in mijn tweede master. Dit interview wordt afgenomen in het kader van mijn masterscriptie. In mijn masterscriptie ga ik onderzoeken of het doel van de blijvende saisine bereikt wordt door middel van het criterium nieuwe elementen. Het voornaamste doel van de blijvende saisine is een snelle en toegankelijke toegang tot de rechter. Het risico hiervan is dat er misbruik gemaakt wordt van de blijvende saisine om zo toegang te krijgen tot de rechter. Om dit te onderzoeken ga ik verschillende familierechters over heel Vlaanderen interviewen. Ik wil u dan ook alvast bedanken voor uw medewerking.

Dit interview zal uitgeschreven worden en de transcriptie wordt ook ter goedkeuring aan u voorgelegd. Uw naam zal nergens vermeld worden, het interview is dus geheel anoniem.

Om toch een vergelijking te kunnen maken tussen de verschillende familierechtbanken, heb ik nog een paar vraagjes over uzelf.

- Bent u een man of vrouw? Vrouw.
- Hoeveel jaar anciënniteit heeft u? Dus hoelang werk je al bij de rechtbank? Ik ben al 9 jaar familierechter.
- Wat heeft u hiervoor gedaan? 3 jaar stage aan de balie, dan referendaris tot ik rechter was.

Indien u geen verdere vragen heeft, kan het interview van start gaan.

I: Wat vindt u eerder positief of eerder negatief van de invoering van de blijvende saisine van de familierechtbank, en waarom?

R: *Positief is dat de mensen die geconfronteerd worden met nieuwe elementen, op een gemakkelijke en vlotte en goedkope manier opnieuw bij de rechtbank terecht kunnen. Negatief is dat dat een behoorlijke verzwaring van de werklust met zich meebrengt en soms gebruikt wordt op een oneigenlijke wijze.*

I: Worden er in uw ervaring nu meer of minder geschillen aanhangig gemaakt dan voor de invoering van de blijvende saisine?

R: *De familierechtbank is in september 2014 ingevoerd, daarvoor was ik niet werkzaam in de familierechtbank. Dus ik heb daar geen zicht op. De blijvende saisine is samen met de*

familierechtbank ingevoerd, daarvoor was dat in het kader van kort geding en jeugdrechtbank. Maar daar heb ik geen zicht op.

I: En van toen u begonnen was in vergelijking met nu?

R: *Een toename van het aantal blijvende saisines. Dat wordt heel frequent gevraagd.*

I: Vindt u de toegang tot de familierechtbank sneller door de invoering van de blijvende saisine?

R: *Het hangt er een beetje vanaf. Het is zeker niet zo dat alle zaken blijvende saisine binnen de 15 dagen gefixeerd worden. Dus die dossiers worden voorgelegd aan de titularis van de kamer waar het vorige vonnis vandaan komt. Als dat een dringende zaak is wordt dat vrij snel gefixeerd. Is dat geen dringende zaak komt dit soms op 3 of 4 maand. Als het bijvoorbeeld gewoon een financiële kwestie is, dan gaan we dat zeker niet snel fixeren. Dus als het nu met een verzoekschrift gewoon zou worden neergelegd, dan kan het sneller gaan met een gewoon verzoekschrift. Omdat die sowieso binnen de maand, anderhalve maand worden opgeroepen. Dus het kan zijn dat als het via een blijvende saisine wordt neergelegd dat het dan eigenlijk later wordt gefixeerd.*

I: Vindt u de toegang tot de familierechtbank toegankelijker door de invoering van de blijvende saisine?

R: *Door het feit dat er geen rolrecht verschuldigd is, is de toegang tot de familierechtbank gemakkelijker.*

I: Vindt u het criterium van art. 1253ter/7, §1, lid 2, 1° Ger.W. een duidelijk criterium? Is het altijd duidelijk wanneer het eronder valt of niet?

R: *Ja, maar dat is natuurlijk voor interpretatie vatbaar. Het is redelijk duidelijk, maar het is natuurlijk elke rechter die daar zelf invulling aan geeft. Bijvoorbeeld iets wat ik een nieuw element vind, vindt iemand anders misschien geen nieuw element. Dit is natuurlijk de rechter zelf die dat beslist. Ik denk niet dat iedere rechter het gelijk toepast.*

I: Met wat houdt u vooral rekening om te bepalen als het onder nieuwe elementen valt? Past u dit consistent toe of is dit afhankelijk van de feiten?

R: *Het is afhankelijk van de feiten. En ook altijd het belang van het kind dat voorop staat. Want soms worden er bepaalde elementen aangevoerd waarvan je eigenlijk objectief zou kunnen zeggen 'ik vind het geen nieuw element'. Maar ergens voel je aan dat het toch belangrijk is voor het kind dat de zaak opnieuw bekeken wordt. Dan is het het belang van het kind dat primeert.*

I: Vindt u het criterium van art. 1253ter/7, §1, lid 2, 2° Ger.W. een duidelijk criterium? Is het altijd duidelijk wanneer het eronder valt of niet?

R: *Ja, ook voor interpretatie vatbaar, wat voor iemand belangrijk is en aanleiding kan geven tot een wijziging van de regeling, is voor iemand anders misschien niet het geval. Het is ook de rechter die dat in elk concreet geval beslist.*

I: Met wat houdt u vooral rekening om te bepalen als het onder nieuwe elementen valt? Past u dit consistent toe of is dit afhankelijk van de feiten?

R: *Ook hier wordt er rekening gehouden met het belang van het kind.*

I: Vindt u het criterium van art. 1253ter/7, §1, lid 2, 3° Ger.W. een duidelijk criterium? Is het altijd duidelijk wanneer het eronder valt of niet?

R: *Hetzelfde als bij het voorgaande, het is voor interpretatie vatbaar.*

I: Met wat houdt u vooral rekening om te bepalen als het onder nieuwe elementen valt? Past u dit consistent toe of is dit afhankelijk van de feiten?

R: *Het belang van het kind primeert eigenlijk altijd.*

I: kunnen we concluderen dat u nieuwe elementen een goed criterium vindt of toch niet?

R: *Eerder wel, maar te interpreteren door de rechtbank of dat dat effectief een nieuw element is en rekening houdend met het belang van het kind. Maar sowieso is dat een vrij vaag begrip en is dat moeilijk om dat in de wet veel duidelijker te omschrijven. Elk dossier is anders.*

I: Is er volgens u een beter criterium om een snelle en laagdrempelige toegang tot de rechtbank te krijgen?

R: *Nee, dan moeten ze maar een verzoekschrift of een dagvaarding neerleggen, want anders is het hek van de dam.*

I: Is er naar uw mening een andere oplossing, buiten de blijvende saisine, om de familierechtbank zo toegankelijk mogelijk te maken?

R: *Op deze vraag weet ik het antwoord niet. Ik heb geen idee. Het is goed zoals het is.*

I: Wordt er naar uw mening veel misbruik gemaakt van de blijvende saisine? Op welke manier maken de partijen misbruik van de blijvende saisine?

R: *Ja, ik vind van wel. Het gebeurt regelmatig dat er in de inleidende brief of conclusie geen nieuwe elementen concreet worden omschreven. Vaak komt een versteklatende partij na een verstekvonnis in het kader van de blijvende saisine terug aankloppen bij de familierechtbank en wordt er*

aangevoerd dat hij/zij in het kader van het vorige vonnis dat gewezen is op verstek, zijn/haar situatie niet heeft kunnen uitleggen. Dat is natuurlijk geen nieuw element.

Soms worden er weinig steekhoudende elementen aangehaald, waarvan de rechtbank vindt dat het geen nieuwe elementen zijn. Partijen proberen hun zaak aanhangig te maken in het kader van de blijvende saisine als verkapte vorm van hoger beroep, om procedurekosten en een lange doorlooptijd op het hof van beroep te vermijden.

Dus ik vind dat er regelmatig misbruik van gemaakt wordt.

I: Indien er misbruik wordt gemaakt, bepaalt de wet dat u een geldboete kan opleggen. Maakt u hiervan gebruik? Indien ja, legt u altijd een boete op of baseert u zich op iets? Indien nee, waarom niet? En hoe voorkomt u dan dat misbruik niet plaatsvindt?

R: *Ik heb dat al gedaan, maar niet vaak. Maar als het echt de spuigaten uitloopt, dan wel. In dat concreet geval werd er bij drie rechtbanken tegelijkertijd een gelijkaardige procedure gevoerd om eigenlijk hetzelfde te bekomen. Dit was in het kader van de blijvende saisine bij de familierechtbank, voor het hof van beroep en ik denk ook bij de beslagrechter. En eigenlijk ging het over hetzelfde, dan heb ik een civiele geldboete opgelegd.*

Het is ook de verantwoordelijkheid van de advocaten om te zeggen tegen hun cliënt dat het niet aanvaard wordt, ik doe daar niet aan mee. Dan stopt het verhaal. Het is zeker de verantwoordelijkheid van de advocaat als er in de inleidende brief of conclusie geen nieuwe elementen staan.

I: Het is niet iedere keer dat wanneer ze er misbruik van maken dat u een geldboete oplegt?

R: *Nee, zeker niet. Ik zal eerder een rechtsplegingsvergoeding toekennen.*

I: Schrikt de mogelijke geldboete bij misbruik af? Indien dit niet zo is, wat zou er volgens u beter zijn om misbruiken te voorkomen?

R: *Als ik dat zo hoor bij de collega's, wordt dat eigenlijk niet zo vaak toegepast. Dus ik denk niet dat het een afschrik-effect heeft. Ik denk niet dat er een alternatief bestaat voor het opleggen van een geldboete. Veroordelen tot de gerechtskosten, maar rolrecht is er al niet. Een RPV toekennen, dat kan je nog doen. Voor de rest kan je niet veel doen.*

Wat ik ook wel doe, is als ik zie dat het over niks gaat, dan ga ik het op een latere datum fixeren. Ik ga het dan niet binnen de 1 of 2 maanden oproepen, maar eerder binnen 3 of 4 maanden. Ik zal ze gewoon wat langer laten wachten.

I: Indien blijvende saisine van toepassing is, brengt dit meestal een wijziging met zich mee van de eerder getroffen regeling?

R: *Ja, als ik het bestaan van nieuwe elementen aanvaard, wordt de eerder getroffen regeling meestal gewijzigd.*

I: We kunnen concluderen dat u het wel een goed mechanisme vindt, ook al is het voor interpretatie vatbaar.

R: *Ja, het werkt. Het is vaak ook echt nodig. Als er een verblijfsregeling is bepaald en die wordt niet meer nageleefd, dan heeft dit zijn financiële implicaties en dan moet er een nieuw vonnis komen. Maar er mag ook een beetje meer ingezet worden op voorafgaand overleg. Kijken of er geen akkoorden mogelijk zijn. Het moet niet allemaal beslecht worden voor de familierechtbank. We hebben echt heel veel blijvende saisines. Op een zitting is dit soms een kwart of een vijfde van de zaken die op de rol staan. Dit is echt wel veel. Maar vaak wel terecht.*

I: Sinds de familierechtbank is gekomen, is er het systeem gekomen van één familie – één dossier – één rechter, vindt u dit ook iets positief dat u telkens dezelfde mensen terug ziet?

R: *Ja, dit is zeker belangrijk. We proberen er echt wel aandacht aan te geven. Natuurlijk, wij houden de zaken in dezelfde kamer, maar de titularis wijzigt soms doorheen de jaren. Het is zeker nuttig dat het dezelfde rechter is die het dossier opvolgt.*

I: Dit waren mijn vragen, wenst u zelf nog iets toe te voegen?

R: *Nee.*

Bedankt voor de medewerking.

Zodra ik het transcriptie heb uitgetypt, mail ik het naar u door zodat u dit kan nalezen en indien nodig nog kan aanpassen.

Bijlage 2. Interview met respondent 2

Goedemiddag,

Bent u akkoord dat ik het interview ga opnemen? Op die manier kan ik het later uittypen.

Ik ben Jelke Hansen. Ik zit in mijn tweede master. Dit interview wordt afgenomen in het kader van mijn masterscriptie. In mijn masterscriptie ga ik onderzoeken of het doel van de blijvende saisine bereikt wordt door middel van het criterium nieuwe elementen. Het voornaamste doel van de blijvende saisine is een snelle en toegankelijke toegang tot de rechter. Het risico hiervan is dat er misbruik gemaakt wordt van de blijvende saisine om zo toegang te krijgen tot de rechter. Om dit te onderzoeken ga ik verschillende familierechters over heel Vlaanderen interviewen. Ik wil u dan ook alvast bedanken voor uw medewerking.

Dit interview zal uitgeschreven worden en de transcriptie wordt ook ter goedkeuring aan u voorgelegd. Uw naam zal nergens vermeld worden, het interview is dus geheel anoniem.

Om toch een vergelijking te kunnen maken tussen de verschillende familierechtbanken over Vlaanderen, heb ik nog een paar vraagjes over uzelf.

- Bent u een man of vrouw? Vrouw.
- Hoeveel jaar anciënniteit heeft u? Dus hoelang werk je al bij de rechtbank? Vanaf 2016 ben ik familierechter, dus nu mijn 7de jaar.
- Wat heb je hiervoor gedaan? 5 jaar parket en daarvoor 9 jaar advocaat.

Indien u geen verdere vragen heeft, kan nu het interview van start gaan.

I: Wat vindt u eerder positief of eerder negatief van de invoering van de blijvende saisine van de familierechtbank, en waarom?

R: *Positief dat mensen op een gemakkelijke manier een zaak terug aanhangig kunnen maken, maar dat is tegelijkertijd ook negatief. We zijn bij ons op de rechtbank heel erg bezig met een participatiemodel. We willen terug meer de nadruk leggen op "mensen, hou uw zaak zelf in handen". Ouders beslissen best zelf over hun kinderen. Ik stel vast dat er veel te snel naar de procedure gegrepen wordt en de blijvende saisine maakt het dus nog gemakkelijker. We zien veel dat de mensen er terug staan na één of twee jaar. Ze hebben dan niet met elkaar gesproken, maar gaan het dan nog eens aan de rechter voorleggen. Ik vind dat we het mensen veel gemakkelijker maken om te procederen. We moeten mensen het gemakkelijker maken om te bemiddelen, te praten met advocaten. Dat zouden we moeten doen. Ik vind het tegelijkertijd een voordeel en een nadeel. De wetgever zet in op het gemakkelijk maken van een procedure, maar niet op het gemakkelijk maken van bijvoorbeeld bemiddeling, hulpverlening of onderhandeling. Dat is jammer, het zou meer in evenwicht moeten zijn.*

I: Worden er in uw ervaring nu meer of minder geschillen aanhangig gemaakt dan voor de invoering van de blijvende saisine?

R: *Duidelijk meer. Ik was zelf geen rechter voor de invoering van de blijvende saisine, maar ben zelf lang familieadvocaat geweest. Dat blijkt ook uit de cijfers. Soms is men veel te snel met het inleiden van een blijvende saisine*

I: En van toen u begonnen was in vergelijking met nu?

R: *Ja, ik zie soms na twee maanden al terug een blijvende saisine. De leeftijd van een kind is een typisch argument of 'het kind wilt niet meer'. Dus ik vrees dat de blijvende saisine, met alle goede bedoelingen, soms ook bij mensen de idee creëert van 'het is nog niet gedaan, dit is nog niet definitief'. Ik kan op elk moment terugkomen, dit kan volgende maand zijn of volgend jaar. Eigenlijk is de blijvende saisine daarvoor niet bedoeld. Ze is bedoeld voor wanneer er iets fundamenteel wijzigt voor binnen één of twee jaar. Het is ook nodig voor mensen om iets te kunnen afsluiten, door de blijvende saisine lukt dat soms niet.*

I: Dus eigenlijk wordt het geschil nooit echt afgesloten, omdat ze er steeds op terug kunnen blijven komen?

R: *Klopt, voor een specifiek soort mensen is dat nefast, dat zijn de vechtscheidingen die in alles een reden zien om in beroep te gaan. Nu is het beroep zelfs niet meer nodig, want nu komt men gewoon terug door de blijvende saisine. Ik kan u garanderen dat ik verschillende abonneetjes heb. Het zijn dikke dossiers, ze blijven gewoon terugkomen. Het is erg voor de kinderen, daar maak ik me het meeste zorgen over. Voor de mensen tot daar aan toe, zij kiezen ervoor. De kinderen kiezen er niet voor om elke keer voor de rechtbank te staan en niet te weten hoe hun verblijfsregeling zal zijn, of ze op kot mogen gaan, welke hobby ze dit jaar mogen doen,... Dat is gruwelijk.*

I: Vindt u de toegang tot de familierechtbank sneller door de invoering van de blijvende saisine?

R: *Nee, bij ons op de rechtbank is dat even snel. Er is geen verschil tussen een verzoekschrift met rolrechten of een blijvende saisine. Het wordt even snel vastgesteld. De termijn van 15 dagen is ook totaal niet haalbaar, maar we doen ons best. Ik denk dat we rond de drie weken zitten voor zowel de verzoekschriften als de blijvende saisine. We zitten er iets boven, maar we doen rond de 75 inleidingen per week. Dus die termijn is niet haalbaar.*

I: Vindt u de toegang tot de familierechtbank toegankelijker door de invoering van de blijvende saisine?

R: *Ja, toegankelijker wel, want men moet niet betalen. Ik denk dat dat voor veel mensen gemakkelijk is, maar of ik daar zo een voorstander van ben, dat is iets anders.*

I: Vindt u het criterium van art. 1253ter/7, §1, lid 2, 1° Ger.W. een duidelijk criterium? Is het altijd duidelijk wanneer het eronder valt of niet?

R: *In de regel wordt art. 1253ter/7, §1, lid 2, 1° Ger.W. weinig toegepast. Het gaat meestal over wijzigingen bij de kinderen of de financiën.*

I: Vindt u het criterium van art. 1253ter/7, §1, lid 2, 2° Ger.W. een duidelijk criterium? Is het altijd duidelijk wanneer het eronder valt of niet?

R: *De vraag is of je het veel duidelijker kan zeggen. We passen het wel vaak toe. Ik denk dat hier vooral onder valt een kind dat niet meer naar vader wil, psychische problemen heeft,.. die zaken vooral.*

I: Met wat houdt u vooral rekening om te bepalen als het onder nieuwe elementen valt? Past u dit consistent toe of is dit afhankelijk van de feiten?

R: *Elke zaak is anders. Ik kan niet zeggen ik oordeel altijd zus of zo. We zijn geen computers en elke zaak is anders. Het hangt echt af van de zaak zelf en vaak ook van de kinderen die we spreken en het gevoel dat we daarbij hebben.*

I: Vindt u het criterium van art. 1253ter/7, §1, lid 2, 3° Ger.W. een duidelijk criterium? Is het altijd duidelijk wanneer het eronder valt of niet?

R: *Nu, we zullen sowieso enkel optreden wanneer het belang van het kind het rechtvaardigt. Ik vind het dus een beetje onnodig. Ik weet niet goed wat ze daar nu precies mee bedoeld hebben. Stel moeder gaat ineens veel meer verdienen dan vroeger, dan is het sowieso in het belang van het kind dat daar rekening mee wordt gehouden. Het is een beetje een dubbele voorwaarde.*

Art. 387bis Ger.W. zegt dat we altijd rekening moeten houden met het belang van het kind, dus ook in blijvende saisine. Ik snap niet goed waarom de wetgever ervoor gekozen heeft om het hier uitdrukkelijk te vermelden en bij de rest niet.

I: Vindt u "nieuwe elementen" een goed criterium of eerder niet?

R: *Ik vind nieuwe elementen wel een goed criterium, vanuit de insteek die de wetgever van indertijd heeft gemaakt. Er verandert iets fundamenteel en zo gaat dat ook in een mensenleven. Er veranderen vaak fundamentele dingen en dan moet je daar rekening mee kunnen houden. Dus op zich vind ik het geen verkeerd criterium. Het is op zich een criterium dat voor interpretatie vatbaar is. De ene gaat zeggen 'ahja, nu is er een verandering en kan ik terugkomen'. De andere gaat te laat terugkomen en gaat jaren wachten om de stap toch te zetten. Ik weet niet of we er iets aan kunnen veranderen.*

I: Wat zou volgens u een beter criterium zijn om een snelle en laagdrempelige toegang tot de rechtbank te krijgen?

R: Dit vind ik moeilijk. Het criterium an sich kan blijven bestaan hoor. In de rechtspraak wordt het vanuit het belang van het kind en met redelijkheid wordt toegepast.

I: Is er naar uw mening een andere oplossing, buiten de blijvende saisine, om de familierechtbank zo toegankelijk mogelijk te maken?

R: Ik zou in de eerste plaats willen dat ze niet naar de rechtbank moeten komen, maar dat ze zelf oplossingen zoeken. Als ik iets zou willen, wil ik dat de wetgever daarop inzet. Ik zou het criterium van de blijvende saisine niet afschaffen, ik denk dat het moet kunnen blijven bestaan voor een aantal vlakken. Misschien moeten we in de rechtspraak wel strenger zijn om het toe te passen. We kunnen sancties opleggen, misschien moeten we dat meer doen. Ik denk dus dat de bal meer bij de rechters ligt dan bij de wetgever.

I: Wordt er naar uw mening veel misbruik gemaakt van de blijvende saisine? Op welke manier maken de partijen misbruik van de blijvende saisine?

R: Ja, er wordt veel misbruik gemaakt. Ze gaan bijvoorbeeld niet meer in beroep, maar openen gewoon de blijvende saisine. Wat ik heel vaak zie is dat wanneer de kinderen de speelbal geworden zijn, dat is vaak het criterium om terug te komen. Bijvoorbeeld het kind wilt niet meer, het kind ziet het anders, het kind wilt terug gehoord worden,... dat kan je als rechter eigenlijk nooit weigeren. Je dient naar het kind te luisteren en terecht. Op die manier wordt er veel gewicht gelegd op de kinderen en ook ontzettend veel verantwoordelijkheid. Bijvoorbeeld "Als jij niet meer wilt, dan moet je niet meer gaan hoor, we gaan wel terug naar de rechter". Dat baart me zorgen omdat een kind van 13 jaar niet dient te beslissen of het naar zijn vader gaat of niet. Een kind beslist ook niet of het naar school gaat of niet of wat het avondeten is bij wijze van spreken. We leggen te veel gewicht op de schouders van de kinderen, daar maak ik me zorgen over. Ouders spreken niet meer met elkaar en komen gewoon direct terug door de blijvende saisine. Op dat vlak vind ik dus dat er zeker misbruik wordt gemaakt van de blijvende saisine. Zeker als ik de kinderen hoor, blijkt vaak uit de gesprekken dat de kinderen gewrongen zitten tussen de ouders. Ze hebben geen wit-zwart standpunt, maar eerder een grijs standpunt of helemaal geen standpunt. Ze kunnen soms helemaal niet zeggen hoe ze het willen, vaak willen ze dat de ruzie gewoon stopt. Ze zitten er voor de tweede of derde keer en dat is echt niet oké. Dit komt doordat ouders hun eigen gevoelens projecteren op die kinderen en zeggen: 'hij wilt niet meer geen voetballen' of 'hij wilt een andere richting gaan doen op school'. Dat zijn zaken die op een andere manier opgelost dienen te worden dan in een procedure. Wat je ook soms ziet is dat ze met exact dezelfde argumentatie komen als in beroep. Ze hebben dan een beroepsprocedure verloren, vaak is dat dan financieel, dan komen ze terug via de blijvende saisine.

I: Indien er misbruik wordt gemaakt, bepaalt de wet dat u een geldboete kan opleggen. Maakt u hiervan gebruik? Indien ja, legt u altijd een boete op of baseert u zich op iets? Indien nee, waarom niet? En hoe voorkomt u dan dat misbruik niet plaatsvindt?

R: *Te weinig, ik denk ook dat rechters in het algemeen te weinig gebruik maken van deze sanctie. Ik moet er ook heel eerlijk in zijn, ik zie heel weinig slechte ouders. Ik bedoel daarmee ouders die echt vanuit een boze ingesteldheid de andere naar de rechtbank trekt. Vaak zitten ze daar wel met een bepaalde oprechtheid en geloven ze echt dat het kind denkt en voelt en dat ze in het belang van het kind daar zitten. Dat is net het probleem. Ik denk dat dat de reden is dat de rechters vaak de ouders niet bestraffen, omdat je ook wel een oprechtheid ziet. Ik heb het al gedaan hoor. In een paar gevallen waar je merkte dat ze het deden om de andere ouder echt te pesten. Dat gebeurt weinig. We zouden er een systeem tussen moeten krijgen en daar hebben we de wetgever voor nodig. Vaak proberen we dat via de inleiding, de mensen meer naar bemiddeling te krijgen. Eigenlijk moeten ze spreken met elkaar, dit zal al veel oplossen.*

Het ligt ook voor een stuk bij advocaten en daar heb ik natuurlijk geen vat op. Een advocaat moet een eerste rechter zijn, maar als de cliënt zegt ik wil procederen, ja dan moet die dat doen. Ik zie geen andere manier om de misbruiken te voorkomen, buiten een algemene mentaliteitsverandering. Een mentaliteitsverandering waarbij we het niet meer evident vinden om naar een rechter te stappen om het op te lossen. We lossen dat niet op en ik denk dat een blijvende saisine dat ook bewijst. Als een rechter het zou oplossen, zouden ze niet terugkomen. We moeten naar een mentaliteitsverandering gaan waar advocaten, rechters, bemiddelaars en een hele maatschappij eigenlijk wanneer je uit elkaar gaat. Meer zoals in Nederland, waar het normaal is dat je niet onmiddellijk naar een rechtbank gaat, maar dat je eerst gaat spreken. Dan geloof ik dat we veel minder blijvende saisines gaan hebben.

I: Schrikt de mogelijke geldboete bij misbruik af? Indien dit niet zo is, wat zou er volgens u beter zijn om misbruiken te voorkomen?

R: *Ik denk niet dat de geldboete afschrikt. Dit is eigenlijk hetzelfde als een dwangsom. Dat leg ik ook heel weinig op. Vooral moeders zeggen bij een dwangsom 'leg maar op, ik geef de kinderen toch niet mee'. Als ze er zo van overtuigd zijn dat het in het belang van het kind is om het kind niet mee te geven, dan mag daar de hoogste dwangsom ontstaan. Hetzelfde geldt voor een geldboete in de blijvende saisine. Ik denk niet dat ik daar al iemand pijn mee heb gedaan, of heb afgeraden. Eigenlijk redeneert men van de rechter kent er toch niets van. Mijn kind is in gevaar of mijn kind wil dit niet en ik strijd voor mijn kind. Zolang dat besef er is, vrees ik dat geldboetes te weinig effect hebben.*

I: Indien blijvende saisine van toepassing is, brengt dit meestal een wijziging met zich mee van de eerder getroffen regeling?

R: *Niet altijd. In de meeste gevallen verandert er wel iets. Het kan ook zijn dat er iets wijzigt, maar niet hetgeen wat men vraagt. Dus vaak gaat men naar een tussenoplossing.*

I: Dit waren mijn vragen, wenst u zelf nog iets toe te voegen?

R: *Het is een boeiend onderwerp: de blijvende saisine. We moeten naar andere systemen om de procedure minder aantrekkelijk te maken. De toegang tot justitie moet toegankelijker worden, zeker*

in familiezaken, maar alleen voor die gevallen waar we nuttig zijn en nodig zijn. Ik denk dat er nu veel mensen bij ons zijn die ons niet nodig hebben en waar we ook niet nuttig zijn.

I: Dus eerder de weg naar bemiddeling aantrekkelijker maken voor de partijen zodat er daar eerst naar een oplossing gezocht kan worden?

R: *Bij ons in de rechtbank werken we op vier pijlers. Ten eerste onderhandeling, maar ik denk dat advocaten nog te vaak vergeten om te spreken met de mensen. Ten tweede bemiddeling. Ten derde hulpverlening, dit zie ik vaak bij contactbreuken met kinderen. Bij kinderen komt men vaak op zitting zeggen hoe het kind zich voelt, dit is een tegengesteld verhaal. Vader zegt bijvoorbeeld het kind amuseert zich bij mij, hij voelt zich prima, die is graag bij mij. Moeder vertelt dan hij haat het om naar u te komen, hij komt wenend terug, ik zie een kind in zak en as. Dit is een loyaliteitsconflict, dit los ik niet op met een vonnis daar moet een psycholoog of een multidisciplinair centrum bij. Dus daar zetten we heel hard op in. Ten vierde de KMS, de schikkingskamer. Deze kamer doet het goed bij ons, ik denk dat we een succesratio hebben van 75%. Ik denk dat dit meer de weg is die we moeten inslaan. Ik geloof er wel in dat wanneer er meer duurzame akkoorden zijn waar mensen zich gehoord voelen en zelf aan mee hebben gebouwd. Dit kan enkel in de gevallen waar het kan, dit is wel de meerderheid. Dit kan niet in de gevallen waarbij er sprake is van gevaar, geweld,.. want daar zijn wij nodig. In de meeste gevallen gaat het om gewone ouders en daar kan het dus wel. als we deze kunnen begeleiden en helpen en zo ervoor kunnen zorgen dat er duurzame akkoorden zijn. De blijvende saisine is niet bedoeld om wanneer er iets kleins veranderd of wanneer je denkt ik ben er eigenlijk niet mee tevreden, om dan terug te komen. De blijvende saisine is bedoeld voor wanneer er iets fundamenteel veranderd. Dan heb je het recht om terug te komen. Nu bereik je vaak dat mensen na een vonnis blijven zitten met een gevoel van 'het is toch niet oké', dan gaan ze zoeken naar wat ze kunnen gebruiken om terug te komen naar de rechtbank. Dus hoe meer duurzame akkoorden, hoe minder nood mensen gaan hebben om terug te komen. Daar geloof ik zelf heel hard in. Ik denk dat we vooral op de vier pijlers moeten inzetten. Bij ons op de rechtbank zetten we er nu een jaar ongeveer op in. Je ziet dan ook dat de pleitzaken drastisch dalen. Het dient alleen nog meer een mentaliteit te worden.*

Bedankt voor de medewerking.

Zodra ik het transcriptie heb uitgetypt, mail ik het naar u door zodat u dit kan nalezen en indien nodig nog kan aanpassen.

Bijlage 3. Interview met respondent 3

Goedemiddag,

Bent u akkoord dat ik het interview ga opnemen? Op die manier kan ik het later uittypen.

Ik ben Jelke Hansen. Ik zit in mijn tweede master. Dit interview wordt afgenomen in het kader van mijn masterscriptie. In mijn masterscriptie ga ik onderzoeken of het doel van de blijvende saisine bereikt wordt door middel van het criterium nieuwe elementen. Het voornaamste doel van de blijvende saisine is een snelle en toegankelijke toegang tot de rechter. Het risico hiervan is dat er misbruik gemaakt wordt van de blijvende saisine om zo toegang te krijgen tot de rechter. Om dit te onderzoeken ga ik verschillende familierechters over heel Vlaanderen interviewen. Ik wil u dan ook alvast bedanken voor uw medewerking.

Dit interview zal uitgeschreven worden en de transcriptie wordt ook ter goedkeuring aan u voorgelegd. Uw naam zal nergens vermeld worden, het interview is dus geheel anoniem.

Om toch een vergelijking te kunnen maken tussen de verschillende familierechtbanken over Vlaanderen, heb ik nog een paar vraagjes over uzelf.

- Bent u een man of vrouw? Man.
- Hoeveel jaar anciënniteit heeft u? Dus hoelang werk je al bij de rechtbank? Ik ben ondertussen 4 jaar familierechter.
- Wat heb je hiervoor gedaan? Voordat ik rechter werd, was ik een goede 20 jaar advocaat, voornamelijk actief in het familierecht.

Indien u geen verdere vragen heeft, kan nu het interview van start gaan.

I: Wat vindt u eerder positief of eerder negatief van de invoering van de blijvende saisine van de familierechtbank, en waarom?

R: *Positief is natuurlijk dat mensen relatief eenvoudig en in ieder geval kosteloos terug naar de rechter kunnen wanneer zij bepaalde dingen willen laten wijzigen. Dat is tegelijkertijd naar mijn mening ook de zwakte van het systeem, namelijk dat de drempel wel heel laag wordt gelegd. Hierdoor zie je in een aantal gevallen dat mensen gaan terugkomen voor kleinigheden. Doordat het systeem het eigenlijk ook toelaat.*

I: Worden er in uw ervaring nu meer of minder geschillen aanhangig gemaakt dan voor de invoering van de blijvende saisine?

R: *Ik denk meer, maar het is niet noodzakelijk een negatief verhaal. Ik heb dat kunnen ervaren toen ik advocaat was. De blijvende saisine bestaat al langer, namelijk toen specifiek beperkt tot*

jeugd dossiers. Toen was het zo dat mensen dan eigenlijk eerder onderhandse akkoorden trachten te sluiten of in geval van een regeling die niet 100% voldeed er toch een beetje mee verder sukkelden, omdat opnieuw naar de rechter gaan niet zo gemakkelijk was. We zien wel dat van de nieuwe dossiers die ingeleid worden op de familierechtbank, er een meerderheid is aan zaken die in blijvende saisine terugkomen tegenover zaken die pas voor de allereerste keer voor komen. Dus ja, er komen er denk ik meer

I: Moedigt het mechanisme van de blijvende saisine nieuwe geschillen voor de rechtbank aan?

R: *Voor diegene die niet als zodanig het belang van de kinderen voor ogen hebben wel. De laagdrempeligheid zorgt ervoor dat je vrij snel terug in conflicten kan verzeild geraken. Het enige wat men moet doen is een conclusie neerleggen en beweren dat er nieuwe elementen zijn, dan is de bal aan het rollen. Meestal wanneer iemand de bal aan het rollen brengt, dan zal de andere partij ook nog wel iets vinden wat toch niet zo goed was aan het vorige vonnis of het vorige akkoord. Iets wat dan als een klein geschil begint, wordt dan ineens terug veel breder. Dat is iets wat we vrij dikwijls zien. Wanneer bijvoorbeeld een partij de zaak terug laat oproepen voor een wijziging van een verblijfsregeling, dat de andere partij daarop zal reageren. Deze laatste gaat dan zeggen dat niet enkel de verblijfsregeling moet blijven hoe ze is, maar nu we hier nu toch zijn, moeten we de financiële regeling wel eens herzien. Dat is een bijkomend nadeel van het hele verhaal. Het heeft een risico om nogal snel te ontsporen.*

I: Bedoelt u hiermee dat er niet per se meer geschillen zijn, maar indien er een geschil is dat deze dan wordt deze uitvergroet?

R: *Ja, dat zien we vaak. Ik begrijp het ook wel. Het merendeel van de mensen bedoelt het goed en tracht het terugkomen zo lang mogelijk uit te stellen. Desondanks is het zo dat wanneer een van de partijen dan toch het initiatief neemt, dan gaat de andere die ook over bepaalde, misschien kleinere dingen, niet gelukkig was, maar toen zelf niet de moeite heeft gedaan om het initiatief te nemen, denken dat we het nu even goed mee kunnen pakken. Vaak begint het bij één specifiek geschilpunt, om uiteindelijk toch een volledige familiekwestie te worden met verblijf, adressen, onderhoudsbijdrage, buitengewone kosten,...*

I: Vindt u de toegang tot de familierechtbank sneller door de invoering van de blijvende saisine?

R: *Nee, het maakt bij ons op de rechtbank niet uit. Bij ons is het zo dat of het nu een nieuw verzoekschrift is voor een volledig nieuwe zaak of een besluit in blijvende saisine voor een zaak die al eens gepasseerd is, ze worden op identiek dezelfde manier vastgesteld, identiek dezelfde termijnen. Ze komen ook door elkaar op de zitting. De verzoekschriften of besluiten die betrekking hebben op de blijvende saisine worden ook niet bij voorkeur behandeld. De termijn van 15 dagen is sowieso niet haalbaar om de inleidingszitting te doen. De termijn van 15 dagen is wel haalbaar om op te roepen. De mensen worden nog steeds uitgenodigd via een gerechtsbrief en vermits je nog 15 dagen hebt om je gerechtsbrief af te halen, dan kan je moeilijk een zitting doen na 8 dagen. Het is best mogelijk dat er een partij niet is, maar dit betekent niet dat je deze rechtsgeldig bij verstek kan*

veroordelen. Hij had nog tijd om zijn brief af te halen. In de praktijk is het zo dat vanaf je een verzoekschrift of een besluit in blijvende saisine neerlegt, dat er een oproepingstermijn is van toch 3 à 4 weken.

I: Vindt u de toegang tot de familierechtbank toegankelijker door de invoering van de blijvende saisine?

R: Ja, ik denk dat wel. Ook omdat er heel weinig vormvoorschriften zijn. De wet zegt dat het bij conclusie mag neergelegd worden. In de praktijk wanneer bijvoorbeeld mensen er in persoon zijn en zij een min of meer gestructureerde brief schrijven met wat ze willen, zullen de familierechters dit ook aanvaarden als een verzoek in blijvende saisine. Wij althans doen daar niet al te moeilijk over qua formaliteiten. Dus ik denk voor die mensen die geen advocaat hebben, dat het wel toegankelijker is. Wanneer je een volledig verzoekschrift neerlegt, wat de wet vereist als verzoekschrift, dan zijn er wel een aantal verplichte vermeldingen. In tegenstelling tot de blijvende saisine moet je maar een ding doen, namelijk zeggen dat er gewijzigde omstandigheden zijn. Je hoeft daarom de gewijzigde omstandigheden nog niet te bewijzen op het ogenblik dat je ze neerlegt. Dus het zal wel makkelijker zijn.

I: Wat doet u indien er niet vermeld wordt welke gewijzigde omstandigheden er zijn?

R: Het is zo dat je op straffe van nietigheid moet aanhalen wat de nieuwe elementen zijn. Toch zien we dat er soms een standaardclausule wordt opgenomen, bijvoorbeeld 'de zaak moet terug aanhangig gemaakt worden op grond van de blijvende saisine, want er zijn nieuwe elementen'. Dat is inderdaad de bedoeling niet, je moet ze inhoudelijk wel specificeren. Op die manier kan ook diegene die zich moet verweren, die in eerste instantie het recht heeft om zich te verweren, zich verweren op het feit dat er gewoon geen nieuwe elementen zijn. Meestal past de advocaat daar een mouw aan door het nog snel te verduidelijken in een conclusie. Het is ook geen meerwaarde dat we het onmiddellijk zouden afwijzen. Ik bedoel daarmee we zouden heel streng kunnen zijn en zeggen 'je hebt niet voldoende de nieuwe elementen geconcretiseerd, dus bijgevolg is uw verzoek nietig'. Juridisch is dit juist, maar proceseconomisch is hier niemand mee geholpen. De dag erna ligt er dan toch een nieuw verzoekschrift waar dat twee extra zinnen aan toegevoegd worden met de nieuwe elementen. Uiteraard dient het te voldoen aan voorwaarden, maar het wordt een beetje mild toegepast, misschien soms zelfs te. Het kan wel dat wanneer we te mild zijn, dit misbruik makkelijker in de hand werkt. Dit is dan de beoordeling of de vordering al dan niet gegrond is. De loutere vermelding van de nieuwe elementen, hierover zegt de wet niet dat ze gegrond moeten zijn. Dit komt later. Op het moment van neerlegging van het verzoekschrift dienen de nieuwe elementen gewoon vermeld te worden. Later komt hiervan de beoordeling of het juist is of niet, dit moet niet bij de inleiding ervan.

I: Vindt u het criterium van art. 1253ter/7, §1, lid 2, 1° Ger.W. een duidelijk criterium? Is het altijd duidelijk wanneer het eronder valt of niet?

R: Het is vrij duidelijk. Dit is ook niet echt nieuw. Ook is er vrij veel rechtspraak over. Er zijn natuurlijk ook dingen die wel bekend waren, maar om welke reden dan ook in de eerste procedure nooit vermeld zijn geweest. Dat is dan jammer, maar dan is het geen nieuw element. Alles wat dateert van voor de beslissing die men wenst te wijzigen, is niet nieuw. We zien het eerder als puur een tijds criterium om te zeggen dat ze niet terug moeten afkomen met het volledige verhaal van in het begin. Het is een vordering waarbij ze zeggen dat er nieuwe elementen zijn, dus wij vertrekken voor de beoordeling van het vonnis dat er uitgesproken is en op basis daarvan moet u gaan zeggen wat er gewijzigd is en daarom moet het vonnis aangepast worden.

I: Vindt u het criterium van art. 1253ter/7, §1, lid 2, 2° Ger.W. een duidelijk criterium? Is het altijd duidelijk wanneer het eronder valt of niet?

R: Ingrijpend wijzigen is enkel wat betreft de onderhoudsbijdrage. Dit criterium is wel relevant. Je hebt de drie criteria. Ten eerste in het algemeen een feit dat nog niet bekend was. Ten tweede wat de onderhoudsbijdrage betreft, de ingrijpende wijziging. Ten derde wat alle andere aspecten betreft, nieuwe elementen in het algemeen waarbij er beoordeeld wordt of het in het belang van de kinderen is dat er iets zou veranderen. Wat de onderhoudsbijdrage betreft, vind ik het een heel goed idee dat men erbij gezet heeft dat het dient te gaan om een ingrijpende wijziging. Uiteraard zal er voor iedereen per jaar zijn inkomen of zijn kosten wel iets wijzigen. Per jaar dat uw kind ouder wordt, gaat ook die kost die je aan het kind te besteden hebt, iets wijzigen. Daar dient dan de index voor. Dus ik vind het wel relevant dat men gezegd heeft dat wat dat betreft er een ingrijpende wijziging moet zijn. Anders kan je elk jaar terugkomen, dat is nu bij uitstek niet de bedoeling.

I: Kan u een voorbeeld geven van wat u ingrijpend vindt?

R: Iemand die bij veroordeling van de onderhoudsbijdrage op het einde van het eerste vonnis alleenstaande was en die dan later opnieuw gaat samenwonen. Dit betekent een redelijke herleiding van de maandelijkse kosten. Dit kan een ingrijpende wijziging zijn. Iemand die deeltijds werkt en dan overschakelt naar voltijds werk, heeft dan meer inkomen. Meestal wat we voor de kinderen aanvaarden wanneer de regeling al heel lang loopt, bijvoorbeeld als de kinderen hoger onderwijs aanvatten. Dat de kinderen ouder worden is geen nieuw element, dit is voorzienbaar. Natuurlijk het feit dat er een bepaalde specifieke richting in het hoger onderwijs gaat komen, dat kan je op voorhand niet voorzien. Dat uw kind de noodzaak heeft om op buitenlandse stage te gaan, dit zijn wel buitengewone kosten, maar dit brengt ook een aantal gewone kosten met zich mee. Het kind gaat in het buitenland veel meer zakgeld nodig hebben.

Wat ik niet ingrijpend vind is dat iemand die voltijds werkt en dan, om welke reden dan ook, eenzijdig beslist om over te schakelen naar deeltijds. Dan gaan we meestal zeggen dat het hun eigen keuze is. De onderhoudsplicht tegenover het kind blijft bestaan als je zelf kiest voor je comfort om deeltijds te gaan werken. Het kind mag hiervan niet de dupe zijn. Dus dit vind ik geen ingrijpende wijziging. Het is misschien wel ingrijpend, maar het is het gevolg van de eigen keuze.

I: U kijkt er dus vooral naar of het een eigen keuze is al dan niet?

R: Ten eerste gaan we voor de beoordeling kijken of het een noodzaak is voor het kind. Het kan zijn dat het kind een bepaalde ondersteuning nodig heeft, bijvoorbeeld voor school of medisch. Dit kan ervoor zorgen dat de ouder nog moeilijk voltijds kan gaan werken. Dit is geen eigen keuze. Wanneer je er zelf voor kiest om een half jaar de wereld rond te trekken en daardoor geen inkomen te hebben, daar hou ik geen rekening mee. Hier hebben ze zelf voor gekozen. De al dan niet noodzakelijkheid speelt dus een rol. Ten tweede kijken we dus ook of het de eigen wil is.

De ingrijpende wijzigingen kunnen zich zowel voordoen bij de onderhoudsplichtige, bij de onderhoudsgerechtigde als bij de kinderen. Meestal is het een combinatie van deze drie.

I: U zei net dat de leeftijd voorzienbaar is, dus u houdt ook rekening met de voorzienbaarheid?

R: Ja, je kan moeilijk gaan aanvoeren bijvoorbeeld dat de overschakeling van het lager naar het middelbaar onderwijs een ingrijpende wijziging is. Dit zijn normale omstandigheden die zich bij iedereen zullen voordoen. Wanneer het kind nu een of andere uiterst gespecialiseerde richting op dat moment gaat volgen, dat is misschien niet voorzienbaar. Ik kan er geen algemene regel op plakken, het is heel feitelijk gebonden.

Er is ook veel discussie over het aspect het ouder worden van het kind. Stel dat de ouders gaan scheiden wanneer het kind nog zeer jong is, dan gaat het basisbedrag van de onderhoudsbijdrage relatief laag vertrekken. Dit omwille van het feit dat voor zeer jonge kinderen, de kinderkost nu eenmaal laag is. Dit betekent dat je misschien 10 jaar later komt op een situatie dat het niet meer "redelijk" is. In dit geval moet je daar als rechter een mouw aan passen. Dan wordt er gemakshalve teruggeregpen naar het belang van kind. Zelfs al is de leeftijd voorzienbaar, toch kan de destijds bepaalde onderhoudsbijdrage in zo'n geval gewijzigd worden, gelet op de zeer lange duur, het bedrag niet meer redelijk is en waardoor het kind dus riskeert niet alles te krijgen waar het recht op heeft. Het kan in belang van het kind dan toch aangepast worden. Het belang van het kind is een beetje het vangnet voor de familierechter.

I: Vindt u het criterium van art. 1253ter/7, §1, lid 2, 3° Ger.W. een duidelijk criterium? Is het altijd duidelijk wanneer het eronder valt of niet?

R: Dit is dus alles wat niets te maken heeft met het financiële. De drie categorieën van nieuwe elementen moet je echt los van elkaar zien. Ze moeten ook niet boven op elkaar toegepast worden. Wanneer het gaat over onderhoudsgelden, dan heb je de tweede categorie. Wanneer het gaat over ouderlijk gezag of verblijfsregeling, heb je de derde categorie.

Bij deze categorie is er een dubbele voorwaarden. Ten eerste moet er een nieuw element zijn. Ten tweede is de gevraagde wijziging in het belang van het kind. Dus ook als er een nieuw element is, hoeft dit niet noodzakelijk te leiden tot een aanpassing. Hier is dus een dubbele drempel. Bij de onderhoudsbijdrage is er maar één drempel, maar een veel hogere, namelijk 'ingrijpend'. Bij de verblijfsregelingen heb je de drempel dat het een nieuw element moet zijn en dat je moet aantonen dat waarom je hetgeen je nu voorstelt meer in het belang van het kind is dan hetgeen er toen beslist is. Het is niet omdat de moeder bijvoorbeeld zegt dat het kind nu ouder is en ze een betere band heeft met het kind dan de papa, dat het kind meer bij de moeder moet blijven. De leeftijd en de betere band kunnen nieuwe elementen zijn, maar er dient dan nog gekeken te worden of het in het

belang van het kind dat het nog minder naar vader gaat? Dit is ook hetgeen de mensen vaak over het hoofd zien. Ze moeten namelijk aantonen dat hetgeen ze vragen beter is dan hetgeen toen beslist is geweest. Ook bij de onderhoudsbijdrage kan je natuurlijk weg met het belang van het kind, dus ik vind het ook een beetje raar dat het enkel specifiek bij de derde categorie staat. Alle internationale verdragen zeggen ook dat elke rechter bij de beoordeling bij minderjarigen rekening dient te houden met het belang van het kind. Eigenlijk is het iets dat als eerste moet staan, maar volgens mij bedoelt men ermee dat men een beetje een rem wil zetten op de idee 'er zijn nieuwe elementen, dus het zal wel gewijzigd worden'. Nee, er zijn nieuwe elementen, dus we gaan kijken of het wel in het belang van het kind is om het te wijzigen. Het is formalistisch om het er nog eens extra bij te zetten. Eender welke vordering kan enkel toegekend worden als het in het belang van het kind is, ook een verhoging of een vermindering van de onderhoudsbijdrage. Waarschijnlijk is het in de loop van de parlementaire voorbereidingen erin geraakt en heeft men er niet meer naar gekeken. Eigenlijk zou in de eerste alinea van de wet op de familierechtbanken moeten staan dat elke beoordeling vertrekt vanuit het belang van het kind.

I: Vindt u het criterium van de nieuwe elementen een goed criterium of eerder niet?

R: *Bij gebreke aan een ander criterium dat even objectief kan zijn. Welk alternatief is er om terug te komen naar de rechter? Indien je vroeger niet akkoord was met je vonnis kon je in beroep gaan. Desnoods wanneer het vonnis nooit betekend zou zijn, om welke reden dan ook, kon je 5 jaar later ook nog in beroep gaan. Het is van deze rompslomp dat men is willen vanaf stappen. Wanneer je zegt dat de eerste rechter bevoegd blijft, denk ik dat je geen ander concreet objectief criterium kan kiezen dan "is er nadien iets relevant gebeurt om te veranderen?". Dan kom je vanzelf bij een concept van nieuwe elementen. Hoe je het gaat benoemen maakt eigenlijk weinig uit. Als je de blijvende saisine wilt installeren, denk ik dat dit er noodzakelijk uit voortvloeit. Ik zie daarvoor geen alternatief criterium. Of het goed is, is een ander verhaal. Het brengt natuurlijk ook problemen met zich mee. Er komen meer zaken, rapper betwistingen,.. Toch denk ik dat er geen andere mogelijkheid is.*

I: Is er naar uw mening een andere oplossing, buiten de blijvende saisine, om de familierechtbank zo toegankelijk mogelijk te maken?

R: *In elk geval de oude situatie waarbij je dan naar het hof van beroep moest trekken en daar van nul moest herbeginnen, is absoluut uit den boze. Ik denk niet dat er een valabel ander systeem is dat een beetje sluitend is. Een ander systeem zou kunnen zijn dat rechter A een beslissing heeft genomen. Er zijn nu nieuwe elementen, maar misschien is het niet opportuun dat rechter A dat opnieuw bekijkt. We hebben nood aan een frisse blik, we gaan het dossier wegtrekken en het gaat naar rechter B. Het probleem hierbij is dat je dan in conflict komt met het principe van de wet op de familierechtbank, namelijk 1 dossier – 1 rechter. Dit is het enige alternatief dat ik zou kunnen bedenken. Haal het volledige dossier weg en laat het vanaf nul beoordelen door een andere rechter, maar dan trek je de discussie weer open over elementen van voor het vonnis dat je wilt wijzigen. De nieuwe rechter moet letterlijk vanaf nul beginnen. De nieuwe rechter zou de hele voorgeschiedenis voor zich moeten nemen om te begrijpen waarom de eerste rechter bepaalde beslissingen heeft genomen. Daarna zal de tweede rechter zich moeten afvragen of hij dezelfde beslissing zou hebben*

genomen. Dan komen de nieuwe elementen in het spel en dient de rechter te kijken wat hij nu zou beslissen. Ik denk dat dit zeker niet beter is.

I: Wordt er naar uw mening veel misbruik gemaakt van de blijvende saisine? Op welke manier maken de partijen misbruik van de blijvende saisine?

R: Niet perse veel, maar er wordt wel degelijk misbruik gemaakt. Er zijn toch een redelijk aantal mensen die te snel menen dat wijzigingen ingrijpend zijn. Diegene die nog in een conflictmodel zitten of elkaar als ex-partners totaal niet kunnen luchten. Dit heeft natuurlijk zijn weerslag op de relatie met de kinderen. Wanneer jij bij gescheiden ouders opgroeit met een week-weekregeling en je hoort de volledige week dat je bij je vader verblijft hoe slecht uw moeder is. Dan is het niet plezant om bij je vader te zitten, maar het kan ook zijn dat het niet plezant is om naar je moeder te gaan. Want als je daar dan een keer ruzie hebt met je moeder, denk je misschien dat je vader wel eens gelijk kan hebben. Je gaat het dan eens een keer terug zeggen tegen je vader dat het echt niet leuk was bij je moeder. Dan kan vader zeggen dat het geen probleem is en hij wel een verzoek op grond van de blijvende saisine zal neerleggen. Zeker als het kind boven de 12 jaar is, want dan dient de rechter het kind te horen en kan het kind het eens bij de rechter gaan uitleggen. Dus dat is een van de typevoorbeelden dat we zien qua misbruik. Mensen gaan bepaalde conflicten, soms kleine incidenten, opblazen om dat dan te gebruiken als een voldoende zwaarwichtig nieuw element. Terwijl dat het vaak een incident is van twee keer niets, iedereen heeft wel eens discussies met zijn kind. Als elke discussie gaat leiden tot een aanpassing van een verblijfsregeling, dat gaat niet. Dus ja er wordt misbruik van gemaakt. Is dat nu significant veel? Nee, zo ver mogen we ook niet gaan. De meeste mensen zijn wel van goede wil en menen het wel goed. Ook van gewone burgerlijke procedures wordt er soms misbruik gemaakt, dus het is niet anders. Het is misschien iets meer dan in een burgerlijke gewone procedure, omdat het meer in een emotionele context is.

I: Indien er misbruik wordt gemaakt, bepaalt de wet dat u een geldboete kan opleggen. Maakt u hiervan gebruik? Indien ja, legt u altijd een boete op of baseert u zich op iets? Indien nee, waarom niet? En hoe voorkomt u dan dat misbruik niet plaatsvindt?

R: Ik maak hier bijna nooit gebruik van. Wat ik nog wel doe is iemand wiens vordering manifest ongegrond is en de tegenpartij heeft een advocaat, dan veroordeel ik die persoon tot betaling van een rechtsplegingsvergoeding. Maar zeggen 'en bovendien leg ik u een burgerlijke geldboete op', dat heb ik in vier jaar nog nooit gedaan. Omwille van het feit, ook na uw vonnis, moeten de mensen op een of andere manier nog verder. Wanneer je als rechter beslist dat de mama of de papa ongelijk heeft, maar bovendien dat die dusdanig veel ongelijk heeft en je die nog gaat veroordelen tot een geldboete, waar niemand om gevraagd heeft. De partij kan niet vragen om een geldboete op te leggen, de rechter dient dit ambtshalve te doen. Dat vind ik een stap te ver, dan geef je een situatie die al scheef zit, nog meer voedingsbodem om te ontsporen. De andere partij gaat aan heel zijn omgeving heel fier het vonnis laten zien om te laten zien van 'ik heb het toch altijd gezegd, zij is slecht,...'. Dat is niet goed, je moet nog steeds denken aan hetgeen er na je vonnis nog gaat gebeuren. De bedoeling is, hopelijk toch, dat je dat juist zo veel mogelijk ontmijnt. Er is niks mis mee om te zeggen dat er onvoldoende nieuwe elementen aangetoond zijn, of je toont ze aan, maar

ze zijn niet ingrijpend genoeg of ik vind ze niet in het belang om te wijzigen. Bijgevolg wordt de vordering afgewezen en dat maakt je in deze procedure de verliezende partij. Dus je moet een rechtsplegingsvergoeding betalen. Daar zie ik geen problemen mee. Het is wel goed dat de geldboete er is, je weet niet dat er eens een zo extreme situatie gaat komen.

I: Schrikt de mogelijke geldboete bij misbruik af? Indien dit niet zo is, wat zou er volgens u beter zijn om misbruiken te voorkomen?

R: Nee, ik denk niet dat de geldboete een afschrikkend effect heeft. Iemand die het manifest uit kwade wil gaat doen, gaat zich niet storen aan de geldboete. Ik denk niet dat het een afschrikking of een meerwaarde is. Ik denk dat men onmiddellijk moet beginnen met terug rolrechten te innen op de blijvende saisines en bijvoorbeeld een soort van waarborg laten storten. Vroeger was het zo dat je je rolrechten betaalde bij inleiding van de procedure. Als je je procedure wou starten, moest je eerst rolrechten betalen. Achteraf zal de rechtbank iemand veroordelen om de rolrechten te betalen. Nu kan men een procedure starten, de rechtbank zal dan bepalen wie het rolrecht moet betalen en achteraf zal de FOD financiën het rolrecht innen. Waanzinnig stom systeem in mijn ogen, maar het is nu zo. Men zou bijvoorbeeld kunnen zeggen: 'over dit probleem heeft er zich al een rechtbank uitspraak gedaan. Jij meent dat er nieuwe elementen zijn. Wel, dan moet je een soort waarborg storten om te vermijden dat je al te lichtzinnig gaat procederen'. Wordt de vordering dan ingewilligd of zelfs maar gedeeltelijk, dan krijg je de waarborg terug. Indien de vordering compleet wordt afgewezen, dan ben je je waarborg kwijt. Ik denk dat dat misschien een soort rem bij het begin van de procedure kan zijn. Ze zullen dan twee keer nadenken vooraleer ze het zullen neerleggen. Uiteraard geen waarborg van 5 000 euro, het moet haalbaar zijn voor iedereen, maar toch iets dat een beetje zou pikken. Alles wat mogelijk maakt dat mensen voorafgaand eens even opnieuw gaan denken of ze het niet anders kunnen oplossen in plaats van opnieuw naar de rechter te trekken. Wat ook misschien mogelijk is, is om in gevallen van blijvende saisine, te voorzien dat men bijvoorbeeld eerst een verplichte bemiddelingssessie moet volgen. Dan moet je niet gaan spreken over het financiële, want dat treft dan eerder alleen de zwakkere en iemand die veel verdient zal er niets mee inzitten. Het is niet de bedoeling dat iemand die net rondkomt, niet meer naar de rechter kan gaan. Het kan dus misschien een optie zijn om na een vonnis en je wilt opnieuw een blijvende saisine, dan ga je toch eerst verplicht langs een erkende bemiddelaar moeten passeren. Je gaat dan, samen met je verzoek tot blijvende saisine, het bewijs moeten neerleggen dat je dat geprobeerd hebt. Heeft het tot niets geleid, dan is het ook zo, maar je moet het proberen.

I: Indien blijvende saisine van toepassing is, brengt dit meestal een wijziging met zich mee van de eerder getroffen regeling?

R: Vaker wel dan niet, maar niet in de mate dat de mensen het altijd hopen. Uit een onlangs gepubliceerd onderzoek is gebleken dat er wel iets wijzigt in 6 op de 10 gevallen. Hieruit blijkt dat het nodig is dat de blijvende saisine bestaat, maar eigenlijk is het maar iets meer dan de helft. Dus het betekent dat toch bijna de helft van de mensen komt voor iets dat niet nodig is. Waardoor ik dus terug naar het begin ga, het is goed dat het laagdrempelig is, maar is het misschien niet te laagdrempelig. Moet er misschien niet toch een rem ingezet worden? Moeten we ook niet op een of

andere manier vermijden dat een dossier dat aanhangig gemaakt wordt voor een bepaald punt toch opnieuw ontspoort? Het kan bijvoorbeeld zijn, dat zie ik zelf toch dikwijls, dat wanneer in blijvende saisine een wijziging gevorderd wordt van een verblijfsregeling, dat we gaan zeggen nee het is niet in het belang van het kind, we houden de regeling zoals ze is. Het zou kunnen dat de tegeneis van de andere ouder, bijvoorbeeld voor meer onderhoudsgeld, wel wordt toegekend. Dus in de statistieken kan je zeggen dat er een wijziging is, maar eigenlijk niet waarvoor het was neergelegd. Er komen veel wijzigingen, maar ik denk niet zoveel als er verwacht was van in het begin van de procedure. Iemand die van nul naar de rechtbank gaat, die heeft geen regeling dus er komt altijd iets. Ik vond 6/10 teleurstellend, zeker als je weet dat heel veel van de nieuwe zaken blijvende saisines zijn. Dat betekent dat er toch een heel groot aantal zaken naar de rechtbank komen, die er eigenlijk niet moeten zijn. Ik vind het toch veel, ik had niet verwacht dat het die verhouding ging zijn. Het is goed dat ze het eens onderzocht hebben. Ik had gedacht dat het toch zeker $\frac{3}{4}$ zou zijn.

I: Het is dus lager dan u verwachtte, zou dit ergens aan kunnen liggen?

R: *Volgens mij omwille van het feit dat de mensen de noodzaak tot wijziging veel hoger inschatten dan hij in werkelijkheid is. Ik kan perfect begrijpen dat mensen die kinderen hebben, kleuters, peuters, lagere school, dat het onmogelijk is om hier een regeling voor te voorzien die nog tien jaar geldig zou blijven. Maar wanneer je uiteen gaat als ouders en je kinderen zijn twaalf jaar of ouder, dan hebben ze toch de leeftijd dat je op dat moment ook eens bij de scheiding al naar je kinderen deftig luistert. Daar zit vaak de fout. Ze hebben dan een echtscheiding onderlinge toestemming en ze zijn een week-weekregeling overeengekomen. Ze zijn dan twee jaar verder en het kind is dan veertien is, dan lukt het ineens niet meer. Als je dan vraagt of ze het toen met het kind hebben besproken, dan is het ontzettend vaak dat ze zeggen dat ze gewoon naar de notaris zijn geweest en dat de notaris zei dat een week-weekregeling normaal is. Daar ligt misschien nog een grote marge voor ouders met iets oudere kinderen. Voor ouders met jonge kinderen is dat totaal niet haalbaar. Ik vind dat ouders met oudere kinderen op het moment dat ze gaan scheiden een beetje meer naar hun kind moeten luisteren. Ze moeten niet pas achteraf naar het kind luisteren, pas wanneer de problemen opduiken. Dan voelt het kind zich niet goed in zijn vel, er komen frustraties ten aanzien van de moeder en ten aanzien van de vader. Dan moet er opeens iets veranderen, misschien had er helemaal niks moeten veranderen als ze toen deftig naar hun kind hadden geluisterd. Ik weet niet of het hier alleen aan ligt, maar ik zie het veel terugkomen op de zitting. Mensen zeggen vaak dat ze dachten dat het de beste oplossing was. Als ik dan vraag of ze dat overlegd hadden met hun kind, dan zeggen ze vaak dat ze het kind er toen niet mee willen belasten. Het volgende lost natuurlijk de blijvende saisine niet direct op, maar door het feit dat de echtscheiding simpel geworden is, het pure feit dat je kan scheiden als je gehuwd bent, is een evidentie geworden. Vroeger was dat niet het geval en duurde een echtscheidingsprocedure veel langer. Dat was natuurlijk ook niet goed, maar dat had als voordeel dat gedurende de procedure, de maatregelen die er voor de kinderen genomen zouden worden, een keer konden worden geëvalueerd. Terwijl nu op drie maanden ben je gescheiden. Ze gaan uiteen en staan dan misschien nog met getrokken messen tegenover elkaar en er wordt dan verwacht dat ze een sluitende regeling hebben voor hun kinderen. Dat is moeilijk. Ik denk dat het misschien nuttig zou zijn dat men zegt 'nu zien we het te troebel, laat ons een voorlopige regeling afspreken'. Loopt die goed af, dan zetten we die verder. Loopt de regeling niet goed, dan*

zit je in een blijvende saisine en gaan we het aanvaarden als een nieuw element waarmee ze naar de rechtbank kunnen trekken. Dan moeten we niet gaan discussiëren over nieuwe elementen, maar we aanvaarden dat het een proefperiode is, die herzienbaar is. Dat is misschien nuttiger op lange termijn dat je riskeert dat je op korte termijn wel nog eens naar de rechtbank kunt. Misschien dat na de eerste korte termijn, de regeling wel veel langer kan duren. Ze komen vaak al binnen ongeveer twee jaar terug, dat is niet lang. We zien er die al na vier of vijf maanden terugkomen. Dan zijn we natuurlijk ook veel strenger in de beoordeling. Ze moeten niet na vijf maanden terugkomen en zeggen dat het niet gaat. Dan hadden ze maar in hoger beroep moeten gaan. Het feit dat de blijvende saisines zeer kort toont aan dat er veel te veel mensen daar al te gemakkelijk overheen gaan en eerder denken van 'we zullen het eens riskeren'. Je riskeert eigenlijk niets. Het enigste is dat ze hun advocaat moeten betalen, maar verder eigenlijk geen enkel andere sanctie. Mogelijks wat gerechtskosten, maar rolrecht moet je al niet betalen.

I: Dit waren mijn vragen, wenst u zelf nog iets toe te voegen?

R: *Het is goed dat het eenvoudig is, maar zoals het nu is vind ik het persoonlijk te eenvoudig. Dit uit zich in het aanzienlijke aantal zaken dat afgewezen wordt. Het uit zich door het feit dat veel meer zaken afgewezen worden. Veel meer dan de helft van de zaken zijn blijvende saisines en geen nieuwe zaken. Dat leidt tot een redelijk zware belasting van de rechtbank die misschien niet altijd nodig is. De waarborg of de filter van het eerste gesprek van de bemiddelaar zou hier mogelijks aan tegemoet kunnen komen. We zien dikwijls dat wanneer je aan de mensen vraagt of ze onderling al iets gedaan hebben om het op te lossen. Dan zeggen ze vaak niks. Om dan op de zitting te zeggen dat de zaak nog eens uitgesteld moet worden om nog eens rond de tafel te gaan zitten. Dat had je eerder moeten doen. Wanneer ze het pas op de zitting voorstellen, hoeft het vaak ook niet meer voor de andere partij. In het verzoek tot blijvende saisine hebben ze vaak verwijten geschreven over de andere ouder en die gaat zich dan willen verweren. Dit zou allemaal niet nodig zijn, indien ze op voorhand als een rond de tafel zouden zijn gaan zitten. Advocaten hebben ook een belangrijke rol in het kader van de blijvende saisine. De meeste advocaten zijn echt wel goed bezig, maar er zitten er nog een deel tussen waarvan je op voorhand weet dat het weer een probleem gaat zijn. Je ziet de namen op de rol staan. Bij sommigen is het soms bizar dat ze een verzoek doen tot blijvende saisine, dan weet je vaak al op voorhand dat ze al op voorhand geprobeerd hebben om te overleggen. De meeste advocaten proberen wel weg te stappen van de eeuwige strijd tussen de ouders. De meeste advocaten denken ook vooral aan het kind. De advocaat kan heel sturend optreden. Om partijen te verplichten om eerst naar bemiddeling te gaan, zo ver willen we niet gaan. De toegang tot de rechter is vrij, de rechter zal uiteindelijk oordelen of de vordering terecht is of niet. Ik vind niet dat de pure toegang tot de rechter afhankelijk moet zijn van iets dat je voorafgaand hebt moeten doen.*

I: Denkt u dat de blijvende saisine ervoor zorgt dat de geschillen blijven aanslepen? Dus dat de partijen het gevoel hebben dat het nooit wordt afgesloten.

R: *Soms wel. Wat we dikwijls zien is het kantelpunt van de minderjarige die 12 jaar wordt. De blijvende saisines komen dan ineens wanneer het kind 12 jaar en 2 dagen oud is. De ene ouder zegt dan dat het al lang aansleept en ze er nog nooit iets van hebben gezegd. Maar omdat nu het kind 12*

jaar is en toch verplicht opgeroepen wordt om gehoord te worden, dan leggen ze hun verzoekschrift neer. Doordat het makkelijk verder gezet kan worden, is het voor sommige mensen ook nooit afgesloten. Iemand die het echt goed meent, gaat soms met een soort schrik in het achterhoofd blijven zitten. We zien er ook die drie of vier keer terugkomen. Dan moet het kind iedere keer uitgenodigd worden. In sommige gevallen is het terecht, daar niet van. Toch is het in de meeste gevallen die terugkomen, soms zelfs zo dat de kinderen zeggen dat het wel eens mag gaan ophouden.

Bedankt voor de medewerking.

Zodra ik het transcriptie heb uitgetypt, mail ik het naar u door zodat u dit kan nalezen en indien nodig nog kan aanpassen.

Bijlage 4. Interview met respondent 4

Goedemiddag,

Bent u akkoord dat ik het interview ga opnemen? Op die manier kan ik het later uittypen.

Ik ben Jelke Hansen. Ik zit in mijn tweede master. Dit interview wordt afgenomen in het kader van mijn masterscriptie. In mijn masterscriptie ga ik onderzoeken of het doel van de blijvende saisine bereikt wordt door middel van het criterium nieuwe elementen. Het voornaamste doel van de blijvende saisine is een snelle en toegankelijke toegang tot de rechter. Het risico hiervan is dat er misbruik gemaakt wordt van de blijvende saisine om zo toegang te krijgen tot de rechter. Om dit te onderzoeken ga ik verschillende familierechters over heel Vlaanderen interviewen. Ik wil u dan ook alvast bedanken voor uw medewerking.

Dit interview zal uitgeschreven worden en de transcriptie wordt ook ter goedkeuring aan u voorgelegd. Uw naam zal nergens vermeld worden, het interview is dus geheel anoniem.

Om toch een vergelijking te kunnen maken tussen de verschillende familierechtbanken over Vlaanderen, heb ik nog een paar vraagjes over uzelf.

- Bent u een man of vrouw? Vrouw.
- Hoeveel jaar anciënniteit heeft u? Dus hoelang werk je al bij de rechtbank? Ik ben nog geen jaar rechter. Dat maakt natuurlijk wel dat ik nog niet zo heel veel ervaring heb. Ik ben in juni begonnen.
- Wat heb je hiervoor gedaan? Ik ben wel advocaat geweest, met specialisatie in het familierecht. Ik ben 17 jaar advocaat geweest.

Indien u geen verdere vragen heeft, kan nu het interview van start gaan.

I: Wat vindt u eerder positief of eerder negatief van de invoering van de blijvende saisine van de familierechtbank, en waarom?

R: *Ik denk dat het een positief gegeven is, maar de medaille heeft twee kanten. Het verlaagt zeker wel de drempel naar de rechtbank, dus dit is sowieso positief. Of ik daar nu echt iets negatief in zie... in mijn ervaring niet echt. Ik denk dat het eerder een positief gegeven is.*

I: Worden er in uw ervaring nu meer of minder geschillen aanhangig gemaakt dan voor de invoering van de blijvende saisine?

R: *Ik denk dat daar algemeen de tendens en de teneur is dat men voelt dat zaken sneller terugkomen en zelfs meermaals terugkomen. Ik denk dat daar geen discussie over bestaat.*

I: Moedigt het mechanisme van de blijvende saisine nieuwe geschillen voor de rechtbank aan?

R: *Dit vind ik een moeilijke vraag. Gaan mensen rapper de stap zetten naar de rechter dan het bijvoorbeeld buiten de rechtbank oplossen? Dat weet ik eigenlijk niet. Moedigt het het aan? Het is gratis, de poort staat open. In die zin zal er zeker een percentage van de rechtzoekenden zijn die zeggen ja we gaan naar de rechtbank. Ik ben wel van mening dat mensen die bemiddelend zijn ingesteld en die proberen om niet naar de rechtbank te komen, of als ze komen dan komen ze met een heel duidelijke vraag om hun door te verwijzen naar een alternatieve geschillenoplossing, de mensen met deze ingesteldheid die handelen daar ook naar. Ik denk dat het niets te maken heeft met de procedures die voorhanden zijn, maar eerder met de ingesteldheid van de rechtzoekenden.*

I: Denkt u dat de blijvende saisine ervoor zorgt dat het conflict niet afgesloten wordt voor de mensen, omdat het terug voor de rechter gebracht kan worden?

R: *Er zullen zeker mensen zijn die die perceptie hebben. Voor mij is de permanente saisine meer een vertaling van wat een conflict is, namelijk een evolutief gegeven. Wat ik zie is dat eigenlijk heel veel mensen uit elkaar gaan wanneer hun kinderen nog heel jong zijn. Ik weet niet of dit cijfermatig en statistisch juist is, maar dat is mijn ervaring. Dat maakt natuurlijk, kinderen worden groter, mensen evolueren, mensen beginnen meer door te hebben dat ze meer tijd nodig hebben na een relatiebreuk om alles terug op een rij te zetten. Het is een evolutief gegeven. Wordt het daardoor aangewakkerd of niet afgesloten, ik denk dat niet. Ik denk dat mensen dat op een bepaald moment wel kunnen afsluiten. Misschien zelfs sneller kunnen afsluiten, omdat ze weten dat wanneer het nodig is, ze makkelijk terug kunnen komen. Dat betekent voor mij niet dat het in hun hoofd of houding niet afgesloten is, maar het op zich kan bijdragen tot het even laten rusten en de tijd nemen die nodig is.*

I: Vindt u de toegang tot de familierechtbank sneller door de invoering van de blijvende saisine?

R: *Vlotter, dat denk ik wel. Dat is niet altijd een slechte zaak. De termijn van 15 dagen is niet altijd haalbaar en er staat ook geen sanctie op. Er wordt wel naar gestreefd bij ons. Men probeert om binnen de drie weken vast te stellen. Een verzoekschrift tot blijvende saisine wordt eigenlijk gewoon behandeld als een verzoek. Het is niet zo dat als er op een zitting vaststellingen zijn gebeurd en er al vier blijvende saisines zijn, dat ze zeggen dat het niet meer mag.*

I: Vindt u de toegang tot de familierechtbank toegankelijker door de invoering van de blijvende saisine?

R: *Dat weet ik niet. We moeten toegankelijker werken, ik denk dat er een heel grote evolutie is geweest de laatste jaren. Maar mensen die echt willen procederen om te procederen, die hebben geen drempel volgens mij. Het is helemaal niet formalistisch, je kan met een heel simpel briefje eigenlijk zeggen wat je wilt. Het is eenvoudig, maar wat je dan niet ziet is dat mensen zonder bijstand komen. Zeker eisende partijen komen bijna nooit zonder advocaat naar de rechtbank. Terwijl het denk ik daarvoor een beetje is ingevoerd, maar het gebeurt bijna niet.*

I: Nu dient er geen rolrecht meer betaald te worden, denkt u dat dat een drempel was en die nu dan is weggevallen?

R: *Ik denk dat het wel een verschil maakt, maar niet voor de categorie die geen drempel heeft. Ik denk dat het vooral als meer rechtvaardig wordt ervaren. Het is gratis dus... in mijn praktijk als advocaat had ik nooit mensen die de teneur hadden van 'doe het nog maar is, want het kost me niets'. Mensen laten wel niet het achterste van hun tong zien, maar je voelt dat op den duur wel aan. In de statistieken wordt er gezegd dat het wel meespeelt.*

I: Vindt u het criterium van art. 1253ter/7, §1, lid 2, 1° Ger.W. een duidelijk criterium? Is het altijd duidelijk wanneer het eronder valt of niet?

R: *Ja, ik vind dat wel. Het is ook een evolutief gegeven. Als je nog eens wilt proberen, dan kan je in hoger beroep gaan. Als dingen evolueren of we weten bepaalde zaken echt niet, dan moet het kunnen meegenomen worden.*

I: Houdt u dan ook rekening met feiten die bestonden van voor het vorige vonnis?

R: *Ik probeer dat niet te doen en ik probeer dat heel duidelijk af te bakenen. Ik zeg het ook heel duidelijk wanneer mensen komen pleiten. Wanneer ze terugkomen naar de rechtbank op grond van de permanente saisine, dus het gaat vanaf het vorige vonnis. Als je geweldplegingen hebt die al jaren meespelen en dat zich continu herhaalt, dat is iets anders. Je kan het dan moeilijk negeren. Maar in het algemeen nee.*

I: Vindt u het criterium van art. 1253ter/7, §1, lid 2, 2° Ger.W. een duidelijk criterium? Is het altijd duidelijk wanneer het eronder valt of niet?

R: *Ja, ik denk het wel, net omdat het voor interpretatie vatbaar is. Dat is ook nodig denk ik. Je moet in elk dossier kunnen kijken naar de concrete omstandigheden. Als het zou vernauwen, is er nog steeds ruimte voor interpretatie, maar dan is de discussie misschien groter. Het is ook een duidelijk criterium. Je wilt terugkomen omdat de situatie veranderd is.*

I: Vindt u het criterium van art. 1253ter/7, §1, lid 2, 3° Ger.W. een duidelijk criterium? Is het altijd duidelijk wanneer het eronder valt of niet?

R: *Het belang van het kind staat sowieso voorop. Het belang van de ouders mag ook niet vergeten worden. Voor mij is dat een goed en duidelijk criterium. Misschien is het door de gewoonte en dat ik ermee heb leren omgaan, ik weet het niet.*

I: Houdt u bijvoorbeeld rekening met de leeftijd van het kind of de eigen wil van een van de partijen?

R: *Met betrekking tot de leeftijd denk ik dat dit een tweevoudig antwoord is. Je kan je de vraag stellen of het een nieuwe omstandigheid was, want je wist eigenlijk dat het kind ouder zou worden.*

Natuurlijk hoe het kind evolueert en wat de noden zijn etc. dat kan je niet voorspellen. Als ze eerst een regeling maken als het kind drie jaar is en dan terugkomen wanneer het kind 4 jaar en een half is, dan moet er echt wel van alles anders gebeurd zijn. Ze proberen ook altijd een leeftijd te prikken op een week-weekregeling. Ze zeggen dat het hof van beroep vindt deze leeftijd en die rechtbank vindt die leeftijd... Ik vind dat elk kind anders is en dat het geval per geval bekeken moet worden. Elk kind is persoonlijk. Er zijn heel jonge kinderen die het wel aankunnen. Dus de leeftijd van het kind op zich nee.. maar wel in het grotere geheel. Ook hier speelt het evolutief karakter. Stel dat de moeder kiest om deeltijds te gaan werken terwijl ze eerst voltijds werkte, omdat het voor haar comfortabeler is, dan hou ik er geen rekening mee. Financiële verantwoordelijkheid is ook een ouderlijke verplichting. Natuurlijk, als er familiale of medische omstandigheden zijn, dat is een ander verhaal. Ik ga wel uit van een 100% tewerkstelling.

I: Vindt u het criterium van de nieuwe elementen een goed criterium of eerder niet?

R: *Ja, het is de vertaling van het evolutief karakter.*

I: Is er naar uw mening een andere oplossing, buiten de blijvende saisine, om de familierechtbank zo toegankelijk mogelijk te maken?

R: *Hoe was het vroeger? Dan legde men een verzoekschrift neer en ging men dagvaarden. Of dat een drempel geweest is, bijvoorbeeld omwille van de kosten, dat kan ik niet inschatten. Als we de statistieken bekijken, kunnen we dan concluderen dat er minder mensen naar de rechtbank komen. Aan de andere kant weet ik niet of dat helemaal waar zal zijn. Het maatschappelijk denkbeeld, bijvoorbeeld alternatieve geschillenoplossing, bemiddeling,... dat was er vroeger niet of toch veel minder. Dus om te zeggen dat wanneer we de blijvende saisine afschaffen, we terug in het stramien van ervoor terecht komen is volgens mij ook niet juist.*

I: Wordt er naar uw mening veel misbruik gemaakt van de blijvende saisine? Op welke manier maken de partijen misbruik van de blijvende saisine?

R: *Nee. Voor mij is misbruik echt een procedure starten om de andere partij het leven zuur te maken. Dat gebeurt niet. Wat je wel hebt is, en dat is heel menselijk, dat kan je dan eerder zien als oneigenlijk gebruik van de blijvende saisine, dat is dat mensen zo overtuigd zijn of zo zitten te wachten al die jaren van nu moet het zo worden. Het zit al zoveel jaren in mijn hoofd. Dan proberen ze het nog eens, dat wel. Of dat nu echt misbruik is, nee. Wat niet wil zeggen dat de blijvende saisine niet afgewezen kan worden. Mensen die wetens en willens met slechte bedoelingen nog eens komen procederen, dat gebeurt naar mijn ervaring niet vaak.*

I: Indien er misbruik wordt gemaakt, bepaalt de wet dat u een geldboete kan opleggen. Maakt u hiervan gebruik? Indien ja, legt u altijd een boete op of baseert u zich op iets? Indien nee, waarom niet? En hoe voorkomt u dan dat misbruik niet plaatsvindt?

R: *Ik heb een geldboete al eens een keer overwogen. Als men het niet vraagt, zal ik het niet doen. Men vraagt het ook niet vaak. Ik denk zelfs omwille van het feit omdat ze zelf niet van oordeel zijn dat het om misbruik gaat. Ik denk wel dat een geldboete het enige efficiënte middel is. Wie niet horen wil, moet voelen. Ik denk dat je mensen in hun portemonnee moet raken, hoe onmenselijk het ook klinkt. Er zijn ook mensen die weleens meer dan een keer terugkomen. Ze gaan in beroep en dan komen ze terug op grond van de blijvende saisine. Als dat meer dan een keer voorkomt, dan moet er weleens echt goed gekeken worden naar de intentie denk ik. Als je een permanente saisine afwijst, dat het ook onze taak is om uit te leggen wat het wilt zeggen en waarom het niet aanvaard wordt. Met natuurlijk wel de verwachting dan dat als je je best ervoor hebt gedaan en het duidelijk is, dat het ook wel meegenomen moet worden. Als het op die manier niet werkt, is het enige wat je kan doen een financiële boete op te leggen. Het andere zou dan zijn dat je de rechten gaat inperken, maar dat kan je niet zomaar doen. Stel ze willen uitbreiding van verblijf of minder onderhoudsbijdrage en dan gaat de advocaat zeggen dat ze het beu zijn om het te blijven proberen. Het zou ook een boodschap zijn, namelijk nu moet je het gaan aanvaarden en je gaat alleen maar komen als er echt iets veranderd is.*

I: Weet u nog in welke situatie u de geldboete overwogen had en waarom?

R: *Je kan pas terugkomen op grond van de blijvende saisine als er een eindvonnis is. Wat je vaak ziet gebeuren, is dat als hun zaak naar de rol is of in voortzetting na een deskundigenonderzoek, dan zijn er veel partijen die de blijvende saisine gaan gebruiken. Dat is dan onontvankelijk. Ik denk in zulk kader dat we het toen hadden overwogen. Er was een deskundigenonderzoek. Het dossier was op een jaar gesteld. Op dat moment waren er geen financiële vorderingen gesteld. Wanneer het vonnis tussenkomt dat het waarschijnlijk een jaar gaat duren. Dan valt pas hun frank en vragen ze aan de advocaat waarom de andere niets moet betalen. Daarna hadden ze pas een financiële vordering ingesteld. Sorry, je moet je job doen op het moment dat je ze moet doen. We hebben toen de vordering afgewezen en zeker tot de rechtsplegingsvergoeding veroordeeld.*

I: Dus u veroordeelt soms wel tot een rechtsplegingsvergoeding in de plaats van een geldboete?

R: *Ja, omdat het daar ook echt heel duidelijk was dat ze het hadden moeten weten. In dat geval wouden ze echt hun nalatigheid rechtzetten. Maar verder gebeurt het niet zo vaak.*

I: Schrikt de mogelijke geldboete bij misbruik af? Indien dit niet zo is, wat zou er volgens u beter zijn om misbruiken te voorkomen?

R: *Ja, ik denk dat het wel een afschrikkend effect heeft. Ik denk niet dat er echt iets anders is. Ik denk dat we duidelijk moeten uitleggen waarom het misbruik is en waarom het wordt afgewezen. Ik denk dat dat belangrijk is.*

I: Denkt u dat advocaten een belangrijke rol spelen?

R: Ja, sowieso. Als ze nu echt gaan zeggen tegen hun cliënt: 'het kost u niets, dus we proberen eens'. Dat denk ik niet. Er zijn wel veel advocaten naar mijn aanvoelen die zeggen 'als u dat wilt, dan zullen wij dat proberen'. Je kan je afvragen of het bemiddelende en de alternatieve geschillenoplossing nog meer ingeburgerd geraakt, misschien dat dat iets is. Nu staat er in de wet dat je dat moet bespreken en bekijken. De rechtbank moet de advocaten erop wijzen en de advocaten hun cliënten. Ik ben daar heel streng in. Als ze bij mij niet aannemelijk kunnen maken dat ze het geprobeerd hebben, tracht ik hen te overtuigen om het alsnog een kans te geven. Er ligt nu een participatie- en consensusmodel in Antwerpen. Daar is er een charter met de balie om het echt te activeren en daar de nadruk op te leggen. Dan wordt het misbruik ook rapper in de keten eruit gehaald denk ik. Ik vind het wel belangrijk dat de teneur van misbruik er voor mij niet is.

I: Indien blijvende saisine van toepassing is, brengt dit meestal een wijziging met zich mee van de eerder getroffen regeling?

R: Vaak. Ik denk dat dat ook logisch is, net omwille van het feit dat dingen veranderen. Ik denk dat een wijziging in verblijf meer voorkomt dan het financiële. Ik bedoel hier dossiers die uitsluitend over het financiële gaan. Een wijziging in verblijf heeft natuurlijk ook financiële gevolgen. Als men bijvoorbeeld zegt dat de andere partij promotie heeft gemaakt en dus meer moet betalen of een nieuwe partner, dan komt het vaak tot een wijziging.

I: Dit waren mijn vragen, wenst u zelf nog iets toe te voegen?

R: Nee, ik denk dat er veel aan bod is gekomen.

Bedankt voor de medewerking.

Zodra ik het transcriptie heb uitgetypt, mail ik het naar u door zodat u dit kan nalezen en indien nodig nog kan aanpassen.

Bijlage 5. Interview met respondent 5

Goedemiddag,

Bent u akkoord dat ik het interview ga opnemen? Op die manier kan ik het later uittypen.

Ik ben Jelke Hansen. Ik zit in mijn tweede master. Dit interview wordt afgenomen in het kader van mijn masterscriptie. In mijn masterscriptie ga ik onderzoeken of het doel van de blijvende saisine bereikt wordt door middel van het criterium nieuwe elementen. Het voornaamste doel van de blijvende saisine is een snelle en toegankelijke toegang tot de rechter. Het risico hiervan is dat er misbruik gemaakt wordt van de blijvende saisine om zo toegang te krijgen tot de rechter. Om dit te onderzoeken ga ik verschillende familierechters over heel Vlaanderen interviewen. Ik wil u dan ook alvast bedanken voor uw medewerking.

Dit interview zal uitgeschreven worden en de transcriptie wordt ook ter goedkeuring aan u voorgelegd. Uw naam zal nergens vermeld worden, het interview is dus geheel anoniem.

Om toch een vergelijking te kunnen maken tussen de verschillende familierechtbanken over Vlaanderen, heb ik nog een paar vraagjes over uzelf.

- Bent u een man of vrouw? Vrouw.
- Hoeveel jaar anciënniteit heeft u? Dus hoelang werk je al bij de rechtbank? Ik ben 5 jaar rechter.
- Wat heb je hiervoor gedaan? Ik was advocaat. Eerst 4,5 jaar advocaat in vastgoedrecht. Daarna de gerechtelijke stage, dat was 3 jaar.

Indien u geen verdere vragen heeft, kan nu het interview van start gaan.

I: Wat vindt u eerder positief of eerder negatief van de invoering van de blijvende saisine van de familierechtbank, en waarom?

R: *Positief is natuurlijk wel dat het een makkelijke manier is om de zaak te heractiveren, dus zonder betaling van een nieuw rolrecht. Dat verlaagt zeker wel de drempel om de zaak opnieuw aanhangig te maken. Het kan ook vrij snel op die manier opnieuw aanhangig gemaakt worden. Negatief is dat we zien dat er door de lage drempel, er veel misbruik van wordt gemaakt. Er worden blijvende saisines neergelegd als de inkt van het vonnis nog niet droog is. Het middel wordt gebruikt als een verkapt hoger beroep, waarbij partijen falen om ingrijpende wijzigingen aan te tonen. Gewoon omdat ze niet tevreden zijn geweest met het vonnis. Dus ik merk wel dat er veel misbruik van wordt gemaakt. Wat ik ook zie is dat niet altijd alle toepassingsvoorwaarden voldaan zijn. Het wordt gebruikt om een zaak aanhangig te maken, terwijl het niet de manier is waarop de zaak opnieuw aanhangig gemaakt kan worden. Zeker bij familiezaken, verblijfsregeling, worden er vaak tussenvonnissen geveld. Bijvoorbeeld een verblijfsregeling bij jonge kinderen, dat is iets evolutief. We maken dan een vonnis en spreken een voorlopige verblijfsregeling uit en evalueren binnen een*

vijftal maanden. Soms gebeurt er in de tussentijd iets en leggen ze een verzoek op grond van de blijvende saisine neer. Dit kan dus niet, want het kan enkel als er een eindvonnis is geweest. We zien vaak dat dat artikel eigenlijk verkeerd wordt gebruikt. De toepassingsvoorwaarden zijn niet gekend. Ook zaken die naar de rol verwezen zijn, daarvoor stellen ze ook een verzoek op grond van de blijvende saisine in. Er is een vonnis en de zaak wordt in voortzetting gesteld, omdat de partijen bijvoorbeeld niet verschijnen, dan gaat de zaak naar de rol. Als ze dan de zaak willen heractiveren moeten ze een verzoek neerleggen op grond van art. 747 Ger.W., dus een verzoek om conclusietermijnen te bepalen, of een gezamenlijk verzoek op grond van art. 750 Ger.W.. Dit doen ze vaak niet, ze leggen dan een verzoek op grond van de blijvende saisine neer. De griffie kan nooit weigeren om zo een verzoek vast te stellen op de zitting, dus ze moeten altijd een vaststellingsdatum geven. De griffie mag niet oordelen of het verzoek onontvankelijk is. Met als gevolg dat we eigenlijk extra werk hebben, omdat de zaken op een verkeerde manier aanhangig worden gemaakt. We hebben dan ook extra vonnissen, we moeten dan zeggen dat het verzoek op grond van de blijvende saisine onontvankelijk is en dat we moeten zeggen hoe ze het wel moeten doen. Vaak kan zo een onontvankelijk verzoek wel geregulariseerd worden, door bijvoorbeeld een vrijwillige verschijning. Dat is niet altijd het geval. Als er een nieuw verzoekschrift had moeten worden neergelegd, dan had er rolrecht betaald moeten worden. Dat is fiscale wetgeving en dat raakt de openbare orde. Je kan er niet zomaar voorbij. Soms moet je het echt afwijzen als onontvankelijk. Het is dus laagdrempelig en dat is positief, maar aan de andere kant stel ik veel misbruiken vast.

I: Worden er in uw ervaring nu meer of minder geschillen aanhangig gemaakt dan voor de invoering van de blijvende saisine?

R: *Meer. Absoluut meer. Er is een stijging van het aantal dossiers.*

I: Hoe komt dat denkt u?

R: *Er is geen drempel meer. Wat ik ook zie is dat eens er een vonnis is geweest en ze de basisprincipes hebben. Nadien wordt de blijvende saisine ook vaker en makkelijker neergelegd door particulieren, dus zonder bijstand van een advocaat. Wat perfect mogelijk is en mag, maar omdat de voorwaarden niet altijd vervuld zijn. Het is zo laagdrempelig, waardoor particulieren vaak opnieuw procedures gaan heractiveren. Ook vaak omdat ze niet tevreden zijn met een vorige vonnis. Wat ook vaak voorkomt is dat wanneer het eerste vonnis is geweest op verstek en een paar maanden later dan komt het verzoek blijvende saisine. Dit is duidelijk misbruik van de blijvende saisine. Dan wordt er een gewijzigde omstandigheid uitgevonden, die vaak niet eens een gewijzigde omstandigheid is.*

I: Moedigt het mechanisme van de blijvende saisine nieuwe geschillen voor de rechtbank aan?

R: *Ja.*

I: Denkt u dat het moeilijker is voor de partijen om het geschil af te sluiten door de blijvende saisine?

R: Ja. Ik zou het wel niet veralgemenen. Ik denk dat het in de minderheid van de zaken is. Vaak in complexe zaken, waar er al veel conflicten zijn. Bij deze gevallen is het wel een gemakkelijker manier om de zaken opnieuw aanhangig te maken. In de echte conflictscheidingen is het een manier om de zaak makkelijk aanhangig te maken. Ik zie heel veel blijvende saisines binnen het jaar of binnen de twee jaar na het vonnis. Wat eigenlijk toch heel snel is.

I: Vindt u de toegang tot de familierechtbank sneller door de invoering van de blijvende saisine?

R: Bij ons op de familierechtbank mag je rekenen op dezelfde vaststellingstermijn voor zowel verzoek tot blijvende saisine als voor een nieuw verzoekschrift. Dit ligt tussen de drie à vier weken. De verzoekschriften worden automatisch vastgesteld, dan heb je een datum binnen de drie à vier weken. De blijvende saisines worden voorgelegd aan de familierechter die de zaak behandeld heeft. Die geeft dan een datum. De familierechter leest de inhoud van het verzoek en bepaalt dan een datum afhankelijk van de urgentie van de zaak. Het kan dan zijn dat we het eerder vaststellen of later. Als het een acuut probleem is met de verblijfsregeling, zal dit sneller zijn. Gaat het over een herziening van een financiële maatregel, dan gaan we dat niet er nog bij proppen, dan is het wat later. In het algemeen zijn de termijnen voor de vaststelling wel gelijkaardig aan nieuwe verzoekschriften.

I: Vindt u de toegang tot de familierechtbank toegankelijker door de invoering van de blijvende saisine?

R: Ja. Het gaat niet meer gepaard met enige financiële kost om de zaak opnieuw te activeren. Ook kan het via een gewoon eenvoudig schriftelijk verzoek, dus een brief volstaat. Dat zien we ook vaak. In de wet staat een schriftelijk verzoek, maar veel blijvende saisines van particulieren is gewoon een enkele brief.

I: Vindt u het criterium van art. 1253ter/7, §1, lid 2, 1° Ger.W. een duidelijk criterium? Is het altijd duidelijk wanneer het eronder valt of niet?

R: Ja, dat op zich wel. Het is wel iets dat vrij makkelijk te beoordelen is. Soms is er wel discussie over. Soms zegt een partij dat de andere het wel wist. Dit is vrij feitelijk op basis van de datum waarop het element u bekend wordt. Je kan ook zien of het element dat wordt aangehaald al bekend was tijdens de eerdere procedure. Indien dat het geval is, is het aan de partij om aan te tonen dat hij het niet wist. Dit hangt ook samen met het gezag van gewijsde, want ook elementen waarvan je ze kende en je hebt ze niet voorgebracht in het kader van de vorige procedure, dat zijn elementen die je eigenlijk niet meer kan inroepen in een nieuwe procedure. Dit is vrij eenduidig.

I: Houdt u dan ook rekening met feiten die bestonden van voor het vorige vonnis?

R: Ik hou geen rekening met feiten die bestonden voor het vorige vonnis, op voorwaarde dat ze ook bekend waren aan de partij die het opnieuw inroept. Als de partij het natuurlijk echt niet wist, maar het pas later wist en die kan het aantonen, dan kan het wel in aanmerking worden genomen. Ik had recent in een dossier een vonnis gewezen in mei vorig jaar. Daar wordt een berekening gemaakt van

de inkomsten van de partijen, op basis van die berekening wordt de onderhoudsbijdrage bepaald. Vier maanden later is er een verzoekschrift blijvende saisine, de inkomsten uit het vorige vonnis worden volledig in vraag gesteld. Er wordt gezegd dat er in het vonnis in mei geen rekening is gehouden met de schuldbemiddeling die mevrouw had lopen. De vrouw had de schuldbemiddeling al lopen sinds 2019, dus het was haar al bekend. Ze had het zelf niet opgeworpen. Dit was geen nieuw element. In die zin is het een heel duidelijk, afgebakend criterium. Als er discussie over is, is het vaak een element dat al bestond ten tijde van de vorige procedure, maar waarvan degene die het aanhaalt het niet wit en het pas later had ontdekt. Dan kan het natuurlijk wel nog in aanmerking worden genomen, maar die moet het dan nog voldoende bewijzen dat hij het ten tijde van de vorige procedure niet wist.

I: Vindt u het criterium van art. 1253ter/7, §1, lid 2, 2° Ger.W. een duidelijk criterium? Is het altijd duidelijk wanneer het eronder valt of niet?

R: *Het moeilijke woord dat voor de meeste discussie zorgt is ingrijpend. Wat is ingrijpend? Bijvoorbeeld iemand die ander werk heeft en de inkomsten dalen of stijgen met 5%, is dat ingrijpend? Of is een stijging met 10 % ingrijpend? Het kan voor veel discussie zorgen. Ik heb de indruk dat de blijvende saisine wordt gebruikt of het nu ingrijpend is of niet. Soms is een verandering van werk met een beperkte stijging of daling van het inkomen al een omstandigheid om de herziening te vorderen. Wat ingrijpend is, is een beoordeling van de rechter. Een onderhoudsbijdrage wordt berekend aan de hand van acht parameters. Er doet zich dan een gewijzigde omstandigheid voor, bijvoorbeeld een wijziging in de verblijfsregeling. Dit heeft als gevolg dat de bijdrage in natura van elk van de ouders wijzigt. Dat is een ingrijpende gewijzigde omstandigheid. Voor mij is de verblijfsregeling gewijzigd en dus ook de bijdrage in natura. Dat is dan ook de enige parameter waarvan ik vind dat je die in aanmerking kan nemen om een nieuwe onderhoudsbijdrage te bepalen. Wat doen partijen, ze maken de zaak aanhangig via de blijvende saisine en trekken het hele debat over de onderhoudsbijdrage opnieuw open. Alle parameters worden in vraag gesteld, ook de inkomsten van partijen. Dat is niet de bedoeling, enkel de parameter waar de gewijzigde omstandigheid zich voordoet moet beoordeeld worden. Dan moet je eigenlijk kijken naar het vorige vonnis en met die gewijzigde parameter de onderhoudsbijdrage berekenen. Ik zie dus vaak dat partijen het aanwenden om het hele debat over de onderhoudsbijdrage ter discussie te stellen. Dat is niet de bedoeling, want daardoor misken je het gezag van gewijsde van het vorige vonnis. De meeste discussie gaat over de ingrijpende wijziging. De wijziging van verblijfsregeling en de daarmee samenhangende bijdrage in natura dat vind ik ingrijpend. De daling of stijging van de inkomsten is moeilijk. Vooral ook of het onafhankelijk is van de wil van de partijen. Als iemand voltijds gaat werken en invalide wordt en die valt op de helft van zijn inkomen. We mogen er vanuit gaan dat een invaliditeit onafhankelijk van de wil is. Dat vind ik een ingrijpende gewijzigde omstandigheid. Iemand die uit vrije wil van voltijds naar 4/5 gaat, dat aanvaard ik niet. Mogelijk is het wel ingrijpend, maar het is niet onafhankelijk van de wil. Het is een criterium dat op zich wel duidelijk is, maar voor interpretatie vatbaar is. Ik neem aan dat sommige rechters een stijging van 5% al voldoende vinden om over ingrijpend te spreken. Ik heb eerder de neiging om te zeggen dat een stijging of daling vanaf 10% ingrijpend is.*

I: Vindt u het criterium van art. 1253ter/7, §1, lid 2, 3° Ger.W. een duidelijk criterium? Is het altijd duidelijk wanneer het eronder valt of niet?

R: *Dat is natuurlijk bijzonder ruim. Dat kan echt alles zijn. Alleen al de onwil van het kind om naar de andere ouder te gaan kwalificeert daaronder. Het is héél ruim. Vooral bij de verblijfsregeling is het iets waarbij je constant alles in vraag kan stellen, ook kleine incidenten die zich voordoen. Ik zie ook niet in hoe je het anders of strikter zou kunnen omschrijven. Alleen al kinderen die niet meer naar de andere ouder willen gaan volstaat. De toetsing van het belang van het kind, de toevoeging daar heeft daar weinig meerwaarde. Het belang van het kind is altijd onze primaire overweging. Dit criterium laat toe om heel gemakkelijk de zaak opnieuw aanhangig te laten maken. Eens de zaak opnieuw aanhangig is en er is een wijziging wat betreft de verblijfsregeling, heeft dat onvermijdelijk ook een impact op de onderhoudsbijdrage. Eigenlijk trek je het geschil dan opnieuw volledig open. De bewijslast om een gewijzigde omstandigheid aan te tonen is veel zwaarder als je vonnis nog maar enkele maanden oud is dan bijvoorbeeld na een jaar of vijf. Kinderen worden ouder, hun mening verandert en er moet rekening gehouden worden met hun mening. Alleen het feit dat de mening van het kind verandert, is eigenlijk meestal, maar niet altijd, een omstandigheid onafhankelijk van de wil van de ouders. Ik ben me er wel van bewust dat bepaalde kinderen beïnvloed worden door hun ouders. Er zijn er veel die zeggen dat een kind dat niet meer naar een van de ouders wil gaan, geen omstandigheid is die onafhankelijk is van de wil. Dat is niet waar, het is het kind zelf. Als het een zekere maturiteit en rijpheid heeft om daar zelf een standpunt over in te nemen, dan is het wel een element dat aanleiding kan geven tot herziening. In de meeste gevallen is het zo. Op zich is het niet slecht dat het criterium zo ruim is, een verblijfsregeling per definitie is iets dat evolutief is, ook omdat kinderen veranderen. Een kind van tien-twaalf jaar is geen kind van zestien-zeventien jaar. Ze hebben een andere leefomgeving, staan anders in het leven.*

I: Houdt u bijvoorbeeld rekening met de leeftijd van het kind?

R: *Ja. Als het nu bijvoorbeeld het kind bijvoorbeeld maar één jaar ouder is, dan niet. Het ouder worden van het kind neem ik in aanmerking, maar het moet substantieel zijn. Natuurlijk als het kind niet meer wil gaan en het is 2 jaar ouder, dat is iets anders. Maar louter een stijging van de leeftijd aanvaard ik niet, behalve als het substantieel is. Dan nog hangt het samen met de mening van het kind. Het is niet omdat het kind in leeftijd is gestegen dat het niet meer wil, het is omdat het ouder is geworden en een ander standpunt inneemt. Dus het hangt ermee samen. Puur zeggen dat het kind ouder is en het dus een gewijzigde omstandigheid is, dat aanvaard ik uiteraard niet.*

I: Houdt u rekening met de voorzienbaarheid?

R: *Soms is iets voorzienbaar, maar al de rest errond niet. Ik vind het moeilijk om in een vonnis al te oordelen over iets in de toekomst. Stel een kind is zes jaar en ik spreek een week-weekregeling uit. Voor mij is dit dan de regeling die van toepassing is, per definitie geldt de regeling ook als het kind 12 jaar is. Het is niet voorzienbaar hoe het kind gaat evolueren, hoe het gaat met het kind. Ook de omringende toestanden spelen mee, wonen de ouders nog op hetzelfde adres etc. De voorzienbaarheid in het kader van verblijfsregeling vind ik dat moeilijk. Er is weinig voorspelbaarheid.*

Bij een kind vanaf 5-6 jaar kan je wel naar een week-weekregeling gaan en zeggen dat het de regeling is. Als er later iets verandert en het kind het niet meer ziet zitten, dan wordt de zaak opnieuw aanhangig gemaakt. Een kind van één jaar, daar spreek ik persoonlijk nooit een week-weekregeling voor uit. Dat is een heel evolutieve verblijfsregeling, dan maak ik een vonnis tot ongeveer de leeftijd van 5 jaar. Ik vind het heel moeilijk om mij al veel verder vast te zetten. Ik ga niet al beslissen wanneer we de week-weekregeling gaan toepassen. Het is van zoveel omstandigheden afhankelijk, zoals bijvoorbeeld de woonplaats van de ouders op dat moment. Ik vind het gevaarlijk om veel te ver vooruit in de tijd vast te zetten. Als partijen er dan in slagen om een akkoord te vinden, zoveel te beter. Slagen ze er niet in om een akkoord te vinden, kunnen ze beter terugkomen naar de rechtbank. Als ik nu al zeg voor een kind van 1 jaar dat het dan week-weekregeling zal zijn en dat is op dat moment absoluut niet in het belang van het kind om verschillende redenen of het is niet haalbaar door de afstand tussen de woonplaats van partijen. Dan heb ik mezelf vastgezet. Het vonnis heeft gezag van gewijsde. Voor jonge kinderen voorzie ik een opbouwende regeling. Ik stop wel, verder dan dat gaan we niet gaan want ik heb geen glazen bol. Als partijen dan niet tot een akkoord komen, kunnen ze de zaak op eenvoudige wijze aanhangig maken via de blijvende saisine. Ik zeg dat ook letterlijk zo in mijn vonnis. Ik heb liever dat, wanneer ze er zelf niet uit geraken, ze terugkomen. Voorzienbaarheid is een moeilijk begrip in het kader van de verblijfsregeling omdat er zoveel omstandigheden zijn waarmee men rekening moet houden

I: Vindt u het criterium van de nieuwe elementen een goed criterium of eerder niet?

R: Ja, toch wel.

I: Is er naar uw mening een andere oplossing, buiten de blijvende saisine, om de familierechtbank zo toegankelijk mogelijk te maken?

R: De blijvende saisine is een mogelijkheid om de zaak opnieuw aanhangig te maken. Het is geen verplichting om de zaak aanhangig te maken met een verzoek tot blijvende saisine. Je kan evengoed een nieuw verzoekschrift neerleggen of een nieuwe dagvaarding. Of de blijvende saisine nu al dan niet bestaat, heeft geen impact. Je hebt altijd de mogelijkheid om de zaak opnieuw aanhangig te maken. De blijvende saisine is niet verplicht. We zien ook vaak dat er een nieuw verzoekschrift wordt neergelegd. Bij een nieuw verzoekschrift komt er een nieuw dossier met een nieuw rolnummer. Het blijft wel in het familiedossier, maar eigenlijk start je opnieuw met een nieuw dossier, een nieuw mapje. Het voordeel van de blijvende saisine is dat het verzoekschrift bij het vorige dossier wordt gevoegd en dat dossier bouwt verder op. Ik vind het niet nodig om zo de rechten te verzekeren, want die waren er sowieso. Het is natuurlijk wel laagdrempeliger, zonder dat er rolrechten betaald moeten worden. Dat is momenteel 165 euro, die nu wel pas aan het einde van de procedure worden geïnd. De bijdrage voor het begrotingsfonds is 24 euro, dit moet bij aanvang van de procedure betaald worden. Dat is eigenlijk wat als drempel wegvalt. Vroeger was het anders. Toen moesten de rolrechten bij het begin van de procedure betaald worden, dat ging over minimum 100 euro. Dan is het soms een grote drempel voor bepaalde gezinnen. Dus in die zin is het wel een beetje makkelijker geworden, maar soms ook te gemakkelijk. Er wordt toch wel misbruik van gemaakt.

I: Wordt er naar uw mening veel misbruik gemaakt van de blijvende saisine? Op welke manier maken de partijen misbruik van de blijvende saisine?

R: *Ja. Door bijvoorbeeld een verkapt hoger beroep, ze gaan de zaak aanhangig maken om het volledige debat opnieuw te voeren of omdat er kritiek is op het vorige vonnis. Dan moeten ze eigenlijk een rechtsmiddel aanwenden. Ook bij verstekvonnissen zien we het vaak. Er wordt dan via blijvende saisine geprobeerd om een verstekvonnis te hervormen. Bij een verstekvonnis is het soms gemakkelijker om nieuwe gewijzigde omstandigheden aan te tonen, omdat alle elementen die niet bekend waren omdat er een eenzijdig verhaal was op het moment van het vorige vonnis. Het wordt vaak gebruikt om de strijd te blijven voeren of de onvrede over het eerste vonnis te uiten, dan is er eigenlijk het rechtsmiddel dat gebruikt dient te worden. Gewijzigde omstandigheden is natuurlijk een zeer ruim begrip dat vele ladingen dekt en gemakkelijk kan worden aangewend.*

I: Indien er misbruik wordt gemaakt, bepaalt de wet dat u een geldboete kan opleggen. Maakt u hiervan gebruik? Indien ja, legt u altijd een boete op of baseert u zich op iets? Indien nee, waarom niet? En hoe voorkomt u dan dat misbruik niet plaatsvindt?

R: *Ik heb dat nog nooit gedaan. Ik kan het, maar nog nooit gedaan. Soms wordt door de andere partij een veroordeling tot tergend en roekeloos geding gevraagd, dat heb ik wel al eens gedaan. Ambtshalve een boete opleggen, dat heb ik nog nooit gedaan. Om misbruik te voorkomen, wijs ik het gewoon af als onontvankelijk. Ik maak een vonnis en zeg dat het een verkapt hoger beroep is omdat er geen gewijzigde omstandigheden zijn. Ik wijs het af. Dat creëert gewoon extra werklast. Nadat het afgewezen is, wordt er gewoon een nieuw verzoekschrift neergelegd. Ik ben wel pragmatisch, als ik het enigszins eronder krijg, dan laat ik het toe. Als het manifest onontvankelijk is, bijvoorbeeld bij bepaalde blijvende saisines na een EOT kunnen niet. Bij een EOT kan het pas na een bepaalde datum. Als het een verzoek is tot wijziging van de EOT van voor die datum, dan is het een ontduiking van de rolrechten. In dat geval raakt het de openbare orde en is het onontvankelijk. Ik ga niet en ik mag niet in strijd met de openbare orde een vonnis maken. Dan ben ik heel streng. Ook de blijvende saisine zegt dat om ontvankelijk te zijn, de nieuwe elementen aangeduid moeten worden in het schriftelijk verzoek. Dat is een ontvankelijkheidsvoorwaarde, maar de beoordeling of de nieuwe elementen zich al dan niet voordoen behoort tot de grond van de zaak. Dat is een beoordeling ten gronde en dan wordt misbruik niet bestraft door het verzoek af te wijzen als niet-ontvankelijk. Zodra er een nieuw element bestaat, is het al voldoende om ontvankelijk te zijn. Ook al is dat nieuwe element geen gewijzigde omstandigheid, dit is een beoordeling van de grond van de zaak. Het is anders als ik vaststel dat de nieuwe elementen niet zijn opgesomd in het verzoekschrift, maar dat valt ook te regulariseren middels een conclusie. Ook de opmerking dat het een verkapt hoger beroep is, behoort tot de grond van de zaak. De manier om misbruik te beteugelen is het afwijzen. De boete heb ik nog nooit toegepast. Veroordelen tot een rechtsplegingsvergoeding doe ik ook wel. In de meeste familiezaken worden de kosten omgeslagen en dus ook de rechtsplegingsvergoeding. Bij een blijvende saisine die wordt afgewezen, veroordeel ik ook tot een rechtsplegingsvergoeding. Dat doe ik zeker regelmatig, maar de boete nee.*

I: Schrikt de mogelijke geldboete bij misbruik af? Indien dit niet zo is, wat zou er volgens u beter zijn om misbruiken te voorkomen?

R: *Nee, ik denk niet dat dat veel effect heeft. Het risico tot het veroordelen tot een maximale rechtsplegingsvergoeding zou misschien wel afschrikken, maar dan moet het wel gevorderd worden door de andere partij. Als er een maximum rechtsplegingsvergoeding wordt gevorderd, zal ik het wel durven inwilligen vanuit het kennelijk onredelijk karakter van de situatie. Die mogelijkheid is er wel al, maar het moet gevorderd worden. Ik kan het niet ambtshalve opleggen. Het risico om veroordeeld te worden meer afschrikkend is dan het risico van de boete. Eigenlijk vind ik dat ook een correcte toepassing van de rechtsplegingsvergoeding. Als je manifest een ongegronde of onontvankelijke blijvende saisine neerlegt, ben je manifest in het ongelijk gestelde partij en wordt je veroordeeld tot de betaling. Ik denk dat dat misschien wel de beste manier is om af te schrikken. De huidige wet laat dat ook toe en het gebeurt ook.*

I: Indien blijvende saisine van toepassing is, brengt dit meestal een wijziging met zich mee van de eerder getroffen regeling?

R: *Meestal wel. De meeste blijvende saisines geven aanleiding tot een wijziging. Het percentage dat wordt afgewezen is zeker beperkter dan het percentage waarin de blijvende saisine onontvankelijk en ongegrond wordt verklaard. Verhoudingsgewijs zou ik durven zeggen dat 10 % leidt tot een afwijzing en 90 % leidt tot een wijziging van de eerder getroffen regeling. Ik spreek puur voor mezelf, ik heb geen statistische gegevens. Ik zie toch wel dat de meeste blijvende saisines aanleiding geven tot een wijziging. Dat toont ook weer aan dat de meeste blijvende saisines wel correct worden gebruikt. Dus het is echt wel een minderheid dat misbruik maakt, maar die 10 % creëert een bijkomende werklast. De meerderheid leidt tot een wijziging*

I: Dit waren mijn vragen, wenst u zelf nog iets toe te voegen?

R: *Ik vind dat er toch wel misbruik van wordt gemaakt en we zijn verplicht om de zaken altijd vast te stellen. Wat mij betreft creëert het wel een extra complexiteit in de procedure en wordt er veel gebruik van gemaakt, terwijl het niet moet. Bijvoorbeeld als er geen eindvonnis is, de zaak naar de rol is,.. Eigenlijk vind ik ook dat ze het mogen afschaffen. Nu kan je altijd een verzoekschrift neerleggen, de enige drempel is dan de bijkomende rolrechten. Misschien leidt dat ertoe dat er minder op een verkeerde gebruik van wordt gemaakt, maar ik twijfel daarover. Vroeger was ik daar veel strenger in. Als je me 2 jaar geleden had gevraagd wat er moest gebeuren met de blijvende saisine, dan zou ik gezegd heb afschaffen. Dat wordt echt verkeerd gebruikt. Nu ben ik daar genuanceerder in. Het is toch wel goed dat we op hetzelfde dossier blijven voortbouwen en al bij al zijn die misbruiken toch wel de minderheid. Het is ook gewoon de kennis die soms ontbreekt, wanneer mogen we gebruikmaken van de blijvende saisine en wanneer niet. Dat is dan gewoon inzetten op kennis daaromtrent, bijvoorbeeld bij de advocaten aan de balie. In het kader van de balielessen uitleggen wanneer een blijvende saisine kan en wanneer niet. Er is een periode geweest, vooral tijdens de corona, dat er enorm veel verkeerd gebruik van werd gemaakt. Toen was ik radicaler en mocht het worden afgeschaft. Nu zou ik het niet meer zeggen. Ik vind wel dat zeker de*

kennis over de blijvende saisine onder de aandacht gebracht mag worden in het kader van de balielessen. Het is vooral de taak van de advocaat om te zien wanneer een blijvende saisine kan en wanneer niet. Zij zijn de eerste rechter en zij moeten hun taak ook correct doen. partijen komen naar de rechtbank om geholpen te worden in het kader van hun conflict. Het is dan niet fijn om als rechter dan te moeten opwerpen dat je snapt dat er een probleem is, maar je het niet kan behandelen omdat het onontvankelijk is. Als rechter wil je tot de grond van de zaak komen en het conflict oplossen. Als de eerste stap dan is dat je het moet afwijzen als onontvankelijk, dat is een blamage voor de advocaat die er dan bijstaat. De partijen voelen zich dan ook ongemakkelijk en ze moeten dan later nog eens terugkomen. Er moet echt goed worden ingezet op de kennis van de familierechtadvocaten. Of er zou aan de universiteit een vak familieprocesrecht of toch minstens een specifieke aandacht voor moeten komen, want het wijkt op veel vlakken af van het gewoon gerechtelijk recht. Ik heb vaak de indruk dat het niet altijd goed gekend is, behalve bij de doorwinterde familierechtadvocaten.

Bedankt voor de medewerking.

Zodra ik het transcriptie heb uitgetypt, mail ik het naar u door zodat u dit kan nalezen en indien nodig nog kan aanpassen.

Bijlage 6. Interview met respondent 6

Goedemiddag,

Bent u akkoord dat ik het interview ga opnemen? Op die manier kan ik het later uittypen.

Ik ben Jelke Hansen. Ik zit in mijn tweede master. Dit interview wordt afgenomen in het kader van mijn masterscriptie. In mijn masterscriptie ga ik onderzoeken of het doel van de blijvende saisine bereikt wordt door middel van het criterium nieuwe elementen. Het voornaamste doel van de blijvende saisine is een snelle en toegankelijke toegang tot de rechter. Het risico hiervan is dat er misbruik gemaakt wordt van de blijvende saisine om zo toegang te krijgen tot de rechter. Om dit te onderzoeken ga ik verschillende familierechters over heel Vlaanderen interviewen. Ik wil u dan ook alvast bedanken voor uw medewerking.

Dit interview zal uitgeschreven worden en de transcriptie wordt ook ter goedkeuring aan u voorgelegd. Uw naam zal nergens vermeld worden, het interview is dus geheel anoniem.

Om toch een vergelijking te kunnen maken tussen de verschillende familierechtbanken over Vlaanderen, heb ik nog een paar vraagjes over uzelf.

- Bent u een man of vrouw? Vrouw.
- Hoeveel jaar anciënniteit heeft u? Dus hoelang werk je al bij de rechtbank? Ik ben 4 jaar familierechter.
- Wat heb je hiervoor gedaan? Ervoor ben ik advocaat geweest en dan heb ik de gerechtelijke stage gedaan.

Indien u geen verdere vragen heeft, kan nu het interview van start gaan.

I: Wat vindt u eerder positief of eerder negatief van de invoering van de blijvende saisine van de familierechtbank, en waarom?

R: *Het positieve deel is ook het negatieve deel. Positief is dat mensen eigenlijk na een eindvonnis opnieuw op een heel eenvoudige en kosteloze manier opnieuw tot bij ons kunnen komen. Dat maakt tevens ook het nadeel. De drempel is te laag om terug te komen. Soms heb je een eindvonnis in september 2022 en dan komen de mensen in januari 2023 al terug om het vonnis te wijzigen. Dus eigenlijk snijdt het zwaard langs twee kanten. De blijvende saisine geeft mensen de toegang, want het gaat uiteindelijk over de mensen zelf. Maar anderzijds staan mensen er soms veel te snel, waardoor er geen waarde meer wordt gehecht aan het vonnis.*

I: Worden er in uw ervaring nu meer of minder geschillen aanhangig gemaakt dan voor de invoering van de blijvende saisine?

R: Het is moeilijk voor mij om te beoordelen, omdat ik rechter ben geworden na de blijvende saisine. Als ik het zo hoor bij besprekingen met collega's is de blijvende saisine toch een heel groot deel van onze dossiers. Dus ik vermoed dat het wel gezorgd heeft voor een toename. Het is ook kosteloos, ze moeten niet betalen, waarom zou je dan niet proberen.

I: Moedigt het mechanisme van de blijvende saisine nieuwe geschillen voor de rechtbank aan?

R: Ik weet niet of je kan stellen dat de blijvende saisine nieuwe geschillen aanmoedigt. Mensen gaan gewoon sneller geneigd zijn om terug te komen naar de rechtbank. Ik denk dat het geschil er gaat komen, los van de blijvende saisine. Het feit dat je kosteloos kan komen en dat je al eens bij de rechtbank bent geweest en je nu dus weet hoe het werkt, maakt dat ze rapper teruggaan.

I: Vindt u de toegang tot de familierechtbank sneller door de invoering van de blijvende saisine?

R: Dat denk ik wel. Wat we ook zien is dat mensen die al eens met de advocaat naar de rechtbank zijn gekomen en een eindvonnis hebben gekregen en ze op de hoogte zijn van de blijvende saisine, ze era ook al eens zonder raadsman terugkomen op grond van de blijvende saisine. Op dat vlak wel. De termijn die voorzien is in artikel 1253ter/7 Gerechdelijk Wetboek is niet haalbaar. Daar wordt ook weinig rekening mee gehouden.

I: Vindt u de toegang tot de familierechtbank toegankelijker door de invoering van de blijvende saisine?

R: Ze komen zonder raadsman naar de rechtbank. Het is ook toegankelijker omdat het kosteloos is. De blijvende saisine is natuurlijk een mechanisme nadat je al eens naar de rechtbank bent geweest. Dat maakt dat de mensen de weg ook al een beetje kennen.

I: Vindt u het criterium van art. 1253ter/7, §1, lid 2, 1° Ger.W. een duidelijk criterium? Is het altijd duidelijk wanneer het eronder valt of niet?

R: Het is op zich een relatief duidelijk criteria. Ik vermoed dat je alle criteria zal afaan, hierover kan ik globaal zeggen dat elk dossier anders is, dus mensen komen met nieuwe omstandigheden af. In de praktijk is er weinig discussie over dit criterium. Meestal gaat het over feiten van era, zoals bijvoorbeeld de wijziging van de leeftijd, inkomen dat verminderd is, werk kwijtgeraakt, nieuw huwelijk, nieuw kind,.. Dat op zich levert weinig tot geen discussies op. Heel sporadisch eens, bijvoorbeeld een nieuwe huurwoning. Dan zeggen ze al eens dat je wist dat de huurovereenkomst ging opgezegd worden.

I: Vindt u het criterium van art. 1253ter/7, §1, lid 2, 2° Ger.W. een duidelijk criterium? Is het altijd duidelijk wanneer het eronder valt of niet?

R: Het gaat van een wijziging van een kind die geboren wordt, stiefbroer, halfzus,... Het omvat eigenlijk alles, het is zo ruim. Het is iets wat heel feitelijk dossier per dossier bekeken moet worden.

De leeftijd is een heel groot discussiepunt. Neem nu dat je een dossier hebt en de ouders tot bij mij komen. Bij kinderen onder de zes jaar gaan we weinig een week-weekregeling opleggen. Pak nu dat een kind na één jaar zes jaar is geworden en vader komt terug voor een wijziging. Dat leidt vaak tot discussies, omdat je dan eigenlijk altijd na één jaar kan terugkomen. Gangbaar wordt één jaar niet aanvaard. Een paar jaar wordt wel aanvaard, dan heeft het kind een andere leeftijd, levensstandaard, omgeving,.. dan wordt het wel aanvaard, maar het hangt nog vaak af van andere omstandigheden. Als de leeftijd het enige is wat gewijzigd is? of zijn er nog andere omstandigheden? Het is zeer feitelijk. Ook wordt er rekening gehouden met de onafhankelijkheid van de wil, als het opgeworpen wordt. Nu heb ik een zaak waarbij de vader een nieuw huwelijk had en komt terug op grond van de blijvende saisine, omdat zijn huwelijk gedaan is. Hij had een EOT gesloten met zijn vrouw. Ze hadden vroeger samen een handelszaak en in de EOT hebben ze besloten om de volledige handelszaak aan haar te geven. De tegenpartij werpt op dat het niet onafhankelijk is van de wil van de partij omdat de EOT zelf gesloten is en ze samen tot een akkoord zijn gekomen. Je kan dus niet zeggen dat het onafhankelijk is van de wil.

I: Vindt u het criterium van art. 1253ter/7, §1, lid 2, 3° Ger.W. een duidelijk criterium? Is het altijd duidelijk wanneer het eronder valt of niet?

R: *U zal dat waarschijnlijk al gelezen hebben, bij de familierechtbank staan in heel veel wettelijke bepalingen dat het belang van het kind voorop staat. Dat is een algemene toetssteen. Niet enkel of er gewijzigde omstandigheden zijn, maar het moet ook in het belang van het kind zijn. Vaak zal ik zeggen van kijk er zijn gewijzigde omstandigheden, om dan erna de beoordeling te doen om in het belang van het kind te kunnen oordelen. Het is sowieso de belangrijkste toetssteen bij de familierechtbank.*

I: Vindt u het criterium van de nieuwe elementen een goed criterium of eerder niet?

R: *Ja, toch wel.*

I: Is er naar uw mening een andere oplossing, buiten de blijvende saisine, om de familierechtbank zo toegankelijk mogelijk te maken?

R: *Nee, want we zijn de familierechtbank en hebben vonnissen. Als u niet akkoord bent met het vonnis, moet u in hoger beroep gaan. De blijvende saisine en de nieuwe elementen zorgen al voor een grote toestroom. Dat is uiteindelijk ook iets heel uitzonderlijk, andere rechtbanken kennen dat niet. Ik denk niet dat er nog iets bijkomend moet komen om de toegankelijkheid te verbeteren. De partijen hebben de blijvende saisine en het hoger beroep als middel om een ander vonnis te verkrijgen.*

I: Wordt er naar uw mening veel misbruik gemaakt van de blijvende saisine? Op welke manier maken de partijen misbruik van de blijvende saisine?

R: Ja. Daarom niet altijd door partijen zelf, maar ook door de advocaten. Het wordt een beetje gezien als een verdoken hoger beroep. Als je niet in beroep wil of kan gaan, proberen ze het maar opnieuw via de blijvende saisine. Er wordt dus zeker misbruik van gemaakt.

I: Denkt u dat advocaten hier een grote rol spelen?

R: Ja, uiteraard.

I: Indien er misbruik wordt gemaakt, bepaalt de wet dat u een geldboete kan opleggen. Maakt u hiervan gebruik? Indien ja, legt u altijd een boete op of baseert u zich op iets? Indien nee, waarom niet? En hoe voorkomt u dan dat misbruik niet plaatsvindt?

R: Ik heb dat nog nooit gedaan. Partijen werpen altijd wel een reden op waarom er naar hun mening gewijzigde omstandigheden zijn. De familierechtbank gaat over mensen. Om een boete op te leggen, moet het echt al flagrant zijn. Het wordt ook heel weinig gevraagd. Om misbruik te voorkomen, wijs ik gewoon de omstandigheden af en dan is de kous af.

I: Legt u dan ook geen rechtsplegingsvergoeding op?

R: Nee. Bij gewone vonnissen gaan we praktisch altijd een rechtsplegingsvergoeding compenseren. Dit betekent dat aan wederzijdse kanten geen rechtsplegingsvergoeding verschuldigd is. Hierbij verwijzen we naar het feit dat het gaat om familiebanden, het zijn partijen die familiebanden hebben, gemeenschappelijke kinderen hebben,.. Uiteindelijk moet je in de familierechtbank, dat zie je ook in veel artikelen, bemiddelen en verzoenen. Eigenlijk moet je zo veel mogelijk vermijden dat je het conflict gaat aanwakkeren. Boetes zoals artikel 1253ter/7 Gerechtelijk Wetboek wakkert enkel het strijdmodel aan. Ik denk niet dat dat in familiezaken de ideale manier is.

I: Schrikt de mogelijke geldboete bij misbruik af? Indien dit niet zo is, wat zou er volgens u beter zijn om misbruiken te voorkomen?

R: Misschien wel. De vraag is of mensen wel goed beseffen wat ze doen als ze blijvende saisine instellen. Het zou kunnen afschrikken, maar ik vrees dat we dan in de toekomst meer discussie zullen voeren over de geldboete en niet meer over de nieuwe omstandigheden. Dat draagt niet bij tot een betere rechtsbedeling.

I: Indien blijvende saisine van toepassing is, brengt dit meestal een wijziging met zich mee van de eerder getroffen regeling?

R: Ja. Ik denk dat het in 90% van de gevallen een wijziging met zich meebrengt.

I: Dit waren mijn vragen, wenst u zelf nog iets toe te voegen?

R: Nee.

Bedankt voor de medewerking.

Zodra ik het transcriptie heb uitgetypt, mail ik het naar u door zodat u dit kan nalezen en indien nodig nog kan aanpassen.